

STUDIU ASUPRA NIVELULUI DE SATISFACERE A UTILIZATORILOR DE INFORMAȚII ȘI DATE STATISTICE PRIVIND SURSELE EXISTENTE DE INFORMAȚII

ELABORAT PENTRU: SUSȚINEREA MĂSURILOR DE PROMOVARE A ÎNCREDERII,
Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare

IMPLEMENTATOR: S.C. MAGENTA CONSULTING S.R.L.

Colectarea datelor pentru malul stâng al Nistrului: SIGMA EXPERT

IUNIE, 2016

Dumitru Slonovschi

General Director
E-mail: d.slonovschi@consulting.md
Tel: +373 79467559

Confidential

*The methodology presented in this document is the property of Magenta Consulting SRL,
and thus cannot be transmitted to any other consulting company or used for developing a
Request for Proposal by any other company than Magenta Consulting.*

All Rights Reserved. © 2014 Copyright Magenta Consulting SRL.

Notă de limitare a responsabilității

Acest studiu este elaborată în cadrul programului „Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii” - finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Opiniile din acest document aparțin autorilor și nu reflectă opinia Uniunii Europene sau a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. De asemenea, autorii conștientizează riscurile legate de posibilele probleme de calitate a datelor statistice, pe care le-au utilizat cu maximă precauție.

This project is funded by
the European Union

Empowered lives.
Resilient nations.

CUPRINS:	
REZUMAT.....	8
INTRODUCERE.....	12
i.1 Scopul și obiectivele studiului.....	12
i.2 Metodologia aplicată.....	12
i.3 Limitele și barierele cercetării	14
ABREVIERI.....	15
REZULTATELE CERCETĂRII PENTRU MALUL DREPT AL RÂULUI NISTRU	16
CAPITOLUL I: PARTICULARITĂȚILE UTILIZĂRII INFORMAȚIILOR ȘI DATELOR.....	17
1.1 Frecvența utilizării informațiilor statistice și altor tipuri de informații	17
1.2 Tipuri de informații și date utilizate.....	19
1.3 Scopurile de utilizare a informațiilor și datelor	22
1.4 Mijloace de informare în care se caută informații și datele statistice.....	23
1.5 Forma de prezentare a informațiilor și datelor statistice	28
CAPITOLUL II: PĂREREA DESPRE SURSELE DE INFORMARE.....	29
2.1 Nivelul de încredere în sursele de informare	31
2.2 Nivelul de relevanță a informațiilor obținute din diferite surse de informare	31
2.3 Nivelul de acuratețe a informațiilor obținute din diferite surse de informare.....	32
2.4 Nivelul de oportunitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare	33
2.5 Nivelul de punctualitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare	33
2.6 Nivelul de accesibilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare	34
2.7 Nivelul de claritate a informațiilor obținute din diferite surse de informare.....	35
2.8 Nivelul de coerență și comparabilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare	36
2.9 Părerea utilizatorilor despre BNS	37
CAPITOLUL III: INFORMAȚIA DIN STÂNGA NISTRULUI.....	39
3.1 Gradul de utilizare a informațiilor din stânga Nistrului	39
3.2 Scopurile de utilizare a datelor din stânga Nistrului.....	41
3.3 Tipurile de informații și date utilizate din stânga Nistrului.....	43
CAPITOLUL IV: NECESITATEA INSTRUIRIILOR SUPLIMENTARE	46
CONCLUZII. MALUL DREPT AL NISTRULUI.....	51
REZULTATELE CERCETĂRII PENTRU MALUL STÂNG AL RÂULUI NISTRU	55
CAPITOLUL V: PARTICULARITĂȚILE UTILIZĂRII INFORMAȚIILOR ȘI DATELOR.....	56
5.1 Frecvența utilizării informațiilor statistice și altor tipuri de informații	56
5.2 Tipuri de informații și date utilizate.....	58
5.3 Scopurile de utilizare a informațiilor și datelor	61
5.4 Mijloace de informare în care se caută informații și datele statistice.....	63
5.5 Forma de prezentare a datelor	66
CAPITOLUL VI: PĂREREA DESPRE SURSELE DE DATE EXISTENTE	67
6.1 Nivelul de încredere în sursele de informare	68

6.2 Nivelul de relevanță a informațiilor obținute din diferite surse de informare	69
6.3 Nivelul de acuratețe a informațiilor obținute din diferite surse de informare.....	70
6.4 Nivelul de oportunitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare	70
6.5 Nivelul de punctualitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare	71
6.6 Nivelul de accesibilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare	71
6.7 Nivelul de claritate a informațiilor obținute din diferite surse de informare	72
6.8 Nivelul de coerență și comparabilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare	72
6.9 Părerile utilizatorilor despre Serviciul de Statistică	73
CAPITOLUL VII: INFORMAȚIA DIN DREAPTA NISTRULUI	74
7.1 Gradul de utilizare a informațiilor din dreapta Nistrului	74
7.2 Scopurile de utilizare a datelor din dreapta Nistrului.....	75
7.3 Tipurile de informații și date utilizate din dreapta Nistrului	76
CAPITOLUL VIII: NECESITATEA INSTRUIRILOR SUPLIMENTARE	79
CONCLUZII. MALUL STÂNG AL RÂULUI NISTRU	83
RECOMANDĂRI COMUNE PENTRU AMBELE MALURI ALE NISTRULUI.....	85
ANALIZA GENDER.....	87
ANEXE.....	89

Figuri:

Fig. 1.1: Frecvența utilizării informațiilor statistice în scopuri profesionale în funcție de segmentul de utilizatori, %	18
Fig. 1.2: Frecvența utilizării informațiilor, precum noutăți, rapoarte analitice, cadru regulator în scopuri profesionale în funcție de segmentul de utilizatori, %	19
Fig. 1.3: Nivelul de utilizare a diferitor tipuri de informații și date statistice în funcție de scop, %	22
Fig. 2.1: Media aprecierii surselor în funcție de criteriile de evaluare a informațiilor și datelor, puncte (1=min, 4=max)	29
Fig. 2.2: Media per fiecare criteriu de apreciere a informațiilor și datelor din diferite surse, puncte (1=min, 4=max)	29
Fig. 3.1: Gradul de utilizare a informațiilor statistice din stânga Nistrului, %	39
Fig. 3.2: Gradul de utilizare a știrilor, rapoartelor analitice și a cadrului regulator din stânga Nistrului, %	39
Fig. 3.3: Scopurile de utilizare a informațiilor și datelor statistice din stânga Nistrului de către utilizatorii din dreapta Nistrului, %	41
Fig. 3.4: Gradul de ușurință a găsirii informațiilor și datelor statistice, %	45
Fig. 4.1: Perioada săptămânii preferată pentru efectuarea instruirii în domeniul statisticii, %	48
Fig. 4.2: Disponibilitatea de a achita din cont propriu pentru participarea la instruire privind domeniul de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %	49
Fig. 5.1: Frecvența utilizării informațiilor statistice în scopuri profesionale în funcție de segmentul de utilizatori, %	56
Fig. 5.2: Frecvența utilizării informațiilor precum noutăți, rapoarte analitice, cadru regulator în scopuri profesionale în funcție de segmentul de utilizatori, %	57
Fig. 5.3: Frecvența de utilizare a diferitor tipuri de date statistice în funcție de scop, %	61
Fig. 6.1: Media aprecierii surselor în funcție de criteriile de evaluare a informațiilor și datelor, puncte (1=min, 4=max)	67
Fig. 6.2: Media per fiecare criteriu de apreciere a datelor statistice din diferite surse, puncte (1=min, 4=max)	67
Fig. 7.1: Gradul de utilizare a informațiilor statistice din dreapta Nistrului, %	74
Fig. 7.2: Gradul de utilizare a știrilor, rapoartelor analitice și a cadrului regulator din dreapta Nistrului, %	74
Fig. 7.3: Scopurile de utilizare a informațiilor statistice din dreapta Nistrului de către utilizatorii de pe MSN, %	75
Fig. 7.4: Gradul de ușurință a găsirii informațiilor și datelor statistice, %	77
Fig. 8.1: Perioada săptămânii preferată pentru efectuarea instruirii în domeniul statisticii, %	80
Fig. 8.2: Disponibilitatea de a achita din cont propriu pentru participarea la instruire privind domeniul de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %	81

Tabele:

Tabel 1.1: Tipurile de informații și date utilizate în ultimii 2 ani în activitatea profesională/ studii în funcție de segmentul utilizatorilor, %	21
Tabel 1.2: Mijloace de informare în care se caută diferite tipuri de informații și date, N=914, %	24
Tabel 1.3: Sursele de informare utilizate cel puțin săptămânal în funcție de categorii de respondenți, N=914, %	26
Tabel 1.4: Frecvența de utilizare a diferitor mijloace de informare, N=914, %	27
Tabel 1.5: Formele de prezentare a informațiilor statistice utilizate de segmentele analizate, %	28
Tabel 2.1: Nivelul de apreciere a diferitor surse de informare în funcție de segmentul utilizatorului, puncte (1=min, 4=max)	30
Tabel 2.2: Nivelul de încredere în diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)	31

Tabel 2.3: Nivelul de relevanță a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	31
Tabel 2.4: Nivelul de relevanță a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	32
Tabel 2.5: Nivelul de oportunitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	33
Tabel 2.6: Nivelul de punctualitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	33
Tabel 2.7: Nivelul de accesibilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	34
Tabel 2.8: Nivelul de claritate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	35
Tabel 2.9: Nivelul de coerență și comparabilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	36
Tabel 2.10: Părerea utilizatorilor despre măsură în care BNS-ul își îndeplinește misiunea, puncte (1=min, 4=max).....	37
Tabel 3.1: Tipurile de date utilizate în funcție de segmentul utilizatorilor, %.....	44
Tabel 4.1: Interes față de instruire privind domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %	46
Tabel 4.2: Disponibilitatea timpului pentru instruiri privind domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %.....	47
Tabel 5.1: Tipurile de informații și date statistice utilizate în ultimii 2 ani în activitatea profesională/ studii în funcție de segmentul utilizatorilor, %.....	59
Tabel 5.2: Mijloace de informare în care se caută diferite tipuri de date statistice, %.....	63
Tabel 5.3: Sursele de informare utilizate cel puțin săptămânal în funcție de categorii de respondenți, N=346, %....	64
Tabel 5.4: Frecvența de utilizare a diferitor mijloace de informare, N=346, %.....	65
Tabel 5.5: Forma de prezentare a datelor statistice, utilizată la moment, N=346, %	66
Tabel 6.1: Nivelul de apreciere a diferitor surse de informare în funcție de segmentul utilizatorului, puncte (1=min, 4=max).....	68
Tabel 6.2: Nivelul de încredere în diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	68
Tabel 6.3: Nivelul de relevanță a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	69
Tabel 6.4: Nivelul de acuratețe a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	70
Tabel 6.5: Nivelul de oportunitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	70
Tabel 6.6: Nivelul de punctualitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	71
Tabel 6.7: Nivelul de accesibilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	71
Tabel 6.8: Nivelul de claritate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	72
Tabel 6.9: Nivelul de coerență și comparabilitate informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max).....	72
Tabel 7.1: Tipurile de date utilizate pe MDN funcție de segmentul utilizatorilor de pe MSN, %.....	76
Tabel 8.1: Interes față de instruire privind domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %	79

Tabel 8.2: Disponibilitatea timpului pentru instruiți privind domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %.....	79
--	----

Anexe:

Anexa 1: Analiza factorială pentru identificarea grupelor de informații și date statistice (în funcție de frecvență de utilizare a acestora)	89
Anexa 2: Ușurința găsirii diferitor tipuri de informații, N=914, %	90
Anexa 3: Analiza factorială pentru identificarea grupelor de informații și date statistice în funcție de surse din care acestea de obțin	91
Anexa 4: Analiza factorială a tipurilor de informații și date din stânga Nistrului	92
Anexa 5: MDN. Profilul participanților în cercetare, %	93
Anexa 6: MDN. Frecvența de utilizare a diferitor tipuri de date, %	94
Anexa 7: MDN. Ușurința găsirii informațiilor și datelor statistice, puncte (1=foarte ușor și 5=foarte greu)	95
Anexa 8: MDN. Scopuri de utilizare a datelor statistice, %	96
Anexa 9: MDN. Surse din care se preiau informații și date statistice în funcție de tipul datelor, %	97
Anexa 10: MDN. Evaluarea surselor de informare în funcție de criteriile de evaluare, %	99
Anexa 11: MDN. Formatul de prezentare a datelor statistice accesat în sursele utilizate, %	100
Anexa 12: Aprecierea măsurii în care BNS-ul își îndeplinește misiunea, %.....	100
Anexa 13: MDN. Scopurile de accesare a informațiilor statistice de pe MSN, %	101
Anexa 14: MDN. Dorința de a participa într-o instruire cu privire la datele statistice, %	102
Anexa 15: MDN. Timpul pe care doritorii de a participa în instruire sunt gata să acorde pentru aceasta, %.....	102
Anexa 16: MDN. Perioada săptămânii când doritorilor de a participa în instruire le-ar fi comod să participe, %....	102
Anexa 17: MDN. Disponibilitatea de a achita din cont propriu pentru instruire, %.....	102
Anexa 18: Analiza factorială pentru identificarea grupelor de informații și date statistice (în funcție de frecvență de utilizare a acestora)	103
Anexa 19: Gradul de ușurință a găsirii diferitor tipuri de informații, N=346, %	104
Anexa 20: Analiza factorială pentru identificarea grupelor de informații și date statistice în funcție de surse din care acestea de obțin	105
Anexa 21: MSN. Profilul participanților în cercetare, %	106
Anexa 22: MSN. Frecvența de utilizare a diferitor tipuri de date, %	107
Anexa 23: MSN. Ușurința găsirii datelor statistice, puncte (1=foarte ușor și 5=foarte greu)	108
Anexa 24: MSN. Scopuri de utilizare a datelor statistice, %.....	109
Anexa 25: MSN. Surse din care se preiau datele în funcție de tipul datelor, %	110
Anexa 26: MSN. Evaluarea surselor de informare în funcție de criteriile de evaluare, %.....	112
Anexa 27: MSN. Formatul de prezentare a datelor accesat în sursele utilizate, %	113
Anexa 28: MSN. Scopurile de accesare a informațiilor statistice de pe MDN, %	114
Anexa 29: MSN. Dorința de a participa într-o instruire cu privire la datele statistice, %	115
Anexa 30: MSN. Timpul pe care doritorii de a participa în instruire sunt gata să acorde pentru aceasta, %	115
Anexa 31: MSN. Perioada săptămânii când doritorilor de a participa în instruire le-ar fi comod să participe, %	115
Anexa 32: MSN. Disponibilitatea de a achita din cont propriu pentru instruire, %	115

REZUMAT

Acest raport este elaborat în baza datelor cantitative și calitative colectate de pe ambele maluri ale râului Nistru.

În particular, au fost efectuate 914 interviuri față-n față pe malul drept al râului Nistru și 346 - pe malul stâng al râului Nistru. Au fost organizate 6 focus grupuri – câte 3 pe ambele maluri, cu mass-media, ONG-uri și cercetători. S-au realizat 20 de interviuri aprofundate – câte 10 pe ambele maluri ale râului Nistru, cu câte 2 reprezentanți ai autorităților publice locale, 2 reprezentanți ai sectorului academia și cercetători, 2 reprezentanți ai societății civile, 2 antreprenori și 2 jurnaliști.

Scopul cercetării a constat în evidențierea stării de lucruri și evaluarea capacităților existente ale utilizatorilor de date, precum și identificarea lacunelor în cunoștințele și capacitățile de lucru cu informația utilizatorilor de date. Raportul de față va furniza informații necesare în elaborarea unui program de instruire pentru acești utilizatori de pe ambele maluri ale râului Nistru.

Acest rezumat prezintă analiza comparativă a rezultatelor cercetării de pe ambele maluri ale râului Nistru.

Particularitățile utilizării informațiilor și datelor statistice

Intensitatea utilizării informațiilor și datelor statistice în funcție de segmente de utilizatori. Poate fi constatat că atât utilizatorii malului drept, cât și utilizatorii malului stâng, într-o măsură mai mare, utilizează informațiile din știri și rapoarte analitice mai mult pentru scopuri profesionale, decât informațiile statistice.

În medie, *informațiile statistice* se utilizează zilnic de 29% pe malul drept și de 26% - pe malul stâng. **În total**, (indiferent de frecvența de utilizare) aceste informații se folosesc pe malul drept de 98% și pe malul stâng – de 89%.

În același timp, informațiile, precum *noutățile și rapoartele analitice* se utilizează semnificativ mai des: 64% dintre utilizatorii pe malul drept și 75% dintre utilizatorii de pe malul stâng le folosesc zilnic.

Se observă că, din perspectiva utilizării *informațiilor statistice*, cei mai activi utilizatori pe malul drept sunt reprezentanții mass-media (35% utilizare zilnică), fiind urmași apropiat de centre analitice și cercetători (34.9%), organizații internaționale (33.3%), autorități publice centrale (33.1%), întreprinderi (32%), ambasade (31%). La finele listei se regăsesc autoritățile publice locale (15%) și instituții de învățământ (20%).

Pe malul stâng se observă o altă situație. Cei mai activi utilizatori sunt reprezentanții ONG-urilor – 64% utilizează *informațiile statistice* zilnic (trebuie, însă, remarcat numărul mic de respondenți în această categorie – 11 persoane, fapt ce putea influența reprezentativitatea acestui răspuns pentru totalitatea ONG-urilor). Pe locul doi, cu 34% utilizare zilnică, se află centrele analitice și cercetătorii, fiind urmași de întreprinderi, cu 27%, și mass-media, cu 23%. La finele listei se regăsește, precum și în cazul malului drept, administrația locală de facto.

La capitolul utilizării *știrilor și rapoartelor analitice, a cadrului regulator*, în topul ratingului apar mass-media (pe ambele maluri), în cazul malului drept – organizațiile internaționale, iar în cazul malului stâng – administrația centrală de facto care se află pe primul loc, înaintea mass-media.

Tipuri de informații. În clasamentul tipurilor de date utilizate pe ambele maluri se află știrile (utilizare de 89% în cazul malului drept și 95% - în cazul malului stâng) și rapoartele analitice (76% - malul drept și 70% - malul stâng). Mai departe în top se află informațiile statistice din domeniul socio-demografic, economic și al învățământului (utilizare de către 50-59% pe malul drept și 56-62% - pe malul stâng).

Mijloace de informare. Precum se constată, utilizatorii datelor au un nivel diferit de pregătire în domeniul procesării informațiilor și datelor statistice, au diferite nevoi și un nivel diferit de aprofundare în subiect. Acest fapt a și influențat sursa în care se caută informațiile și datele statistice. Precum se observă, atât pe malul drept, cât și pe

malul stâng, pe primul loc pentru toate tipurile de informații și date apar motoare de căutare și media electronică. Trebuie remarcat însă faptul că sursa în care se caută anumite informații poate să nu fie și producătorul acestora, spre exemplu, prin motor de căutare utilizatorul poate găsi datele publicate pe site-ul serviciului de statistică sau pe site-ul vreunui minister. O situație similară se observă și în cazul mass-media care, adeseori, preia informațiile produse de către alte organizații și instituții și le publică.

În cazul malului drept se observă o utilizare mai activă a surselor, precum ministere și instituții publice, BNS pentru căutarea informațiilor statistice și a rapoartelor analitice. În cazul malului stâng, informația ramurilor executive de facto și a Serviciului de Statistică se utilizează mai puțin activ pentru căutarea informațiilor analizate în chestionar. O altă diferență majoră se observă în nivelul de utilizare a surselor, precum organizațiile internaționale (căutarea în aceste surse a informațiilor statistice analizate în chestionar în cazul malului drept constituie 12-20%, spre deosebire de 1-7%, în cazul malului stâng), ONG-urile (8-29% - pentru malul drept și 1-8% - pentru malul stâng), instituțiile de cercetare (9-22% - pentru malul drept și 1-6% - pentru malul stâng). Cu toate acestea, la nivelul analizei agregate se observă că toate aceste surse se accesează practic în egală măsură în scopurile profesionale atât de către utilizatorii de pe malul drept, cât și de către utilizatorii de pe malul stâng. Probabil, însă, în cazul malului stâng, mai frecvent în aceste surse utilizatorii locali caută unele rapoarte generale sau unele note informative, pe când utilizatorii de pe malul drept – informații statistice.

Precum și putea fi de așteptat, pe ambele maluri sursele deschise (publicate online sau pe hârtie) se utilizează de către mai mulți decât înaintarea unor solicitări formale pentru obținerea datelor.

Forma de prezentare. În cazul malului drept, preferință se acordă tabelelor cu cifre (83%), fiind urmate de rapoarte analitice (79%), diagrame și grafice (65%). În cazul malului stâng, rapoartele sunt pe primul loc, cu 73%, fiind urmate de tabele cu cifre (66%), diagrame și grafice (43%).

Părerea despre sursele de informare existente. La acest capitol, diferențele dintre cele două maluri sunt semnificative. În cazul malului drept, cele mai apreciate surse sunt organizațiile internaționale (3.31 puncte din 4), fiind urmate de ministere și instituții publice (3.19 puncte), Biroul Național de Statistică (3.17 puncte) și instituțiile de cercetare (3.17 puncte). Ultimele locuri în rating sunt ocupate de media electronică (3.06) și media tradițională (2.97). Precum se observă, amplitudinea în cazul acestui rating constituie 0.34 (diferența dintre valoarea maximală și valoarea minimă). Argumentele care au fost prezentate în favoarea informațiilor oferite de către organizațiile internaționale au ținut de obiectivitatea și transparența datelor. Mass-media ocupă ultimele locuri în rating mai mult din motivul scorurilor reduse la astfel de capitole, precum "încredere", "acuratețe", "punctualitate", "coerență și comparabilitate". Totodată, aceste surse au fost cele mai apreciate pentru "accesibilitate" și "claritate".

În cazul malului stâng, pe locurile de top sunt media electronică (3.18 puncte), motoarele de căutare online (2.93), media tradițională (2.85), iar la finele listei – organizațiile internaționale (1.80) și ONG (1.60). Organizațiile internaționale și ONG-urile au obținut scoruri mai mici la toate criteriile de analiză. Amplitudinea, în acest caz, constituie 1.58. Analizând mediile generale per criterii, se observă că acestea sunt destul de modeste (1.84-2.15, spre deosebire de 2.95-3.44 în cazul malului drept), acest fapt ar putea vorbi despre o satisfacție mai joasă a utilizatorilor de pe malul stâng cu sursele de informații existente, în comparație cu nivelul de satisfacție al utilizatorilor de pe malul drept.

Utilizarea informațiilor și datelor statistice din stânga Nistrului de către utilizatorii din dreapta Nistrului. *Informațiile statistice* din stânga Nistrului sunt accesate în scopuri profesionale de către 25%, însă frecvența de accesare este destul de redusă – în medie, 4% accesează aceste informații săptămânal, 5% - lunar, 6% - trimestrial și 10% - o dată la 6 luni și mai rar. Cei mai activi în acest sens sunt ambasadele (în general, accesarea în acest segment constituie 62%) și organizațiile internaționale (52%). Cel mai puțin active sunt autoritățile publice locale, care accesează informațiile statistice din stânga Nistrului într-o pondere foarte mică – 3%.

Alte tipuri de informații (în afara informațiilor statistice) din stânga Nistrului se folosesc aproximativ în aceeași măsură – 29% le utilizează. Iarși, cei mai activi utilizatori sunt ambasadele (69%), după care urmează mass-media (60%) și organizațiile internaționale (57%).

În privința nivelului de facilitate a găsirii informațiilor, se observă că există unele dificultăți și pentru utilizatori este cel mai complicat de găsit informațiile statistice din domeniul TIC (61% le găsesc cu greu) și cele cu privire la investiții (61% le găsesc greu).

Utilizarea informațiilor și datelor statistice din dreapta Nistrului de către utilizatorii din stânga Nistrului. Utilizatorii din stânga Nistrului manifestă mai mult interes față de *informațiile statistice* din dreapta Nistrului: 48% le utilizează. În cazul ONG-urilor (care, însă, sunt puține în eșantion – 11 respondenți), se observă cea mai mare cotă a utilizatorilor, în general, și cea mai mare cotă a utilizatorilor zilnici, în particular (respectiv, 82% și 45%). După ONG urmează centrele analitice și cercetătorii. Cel mai puțin de informațiile statistice din stânga Nistrului se interesează întreprinderile (37% utilizare).

Știrile și rapoartele analitice cu privire la dreapta Nistrului se utilizează în scopurile profesionale de către 55%. ONG-urile accesează aceste informații cel mai des – 82% le accesează zilnic, 9% - lunar.

Cel mai mare interes în rândul utilizatorilor de pe malul stâng trezesc informațiile socio-demografice și economice. Precum se observă, în opinia utilizatorilor, informațiile statistice de care ei au nevoie se găsesc destul de ușor.

Necesitatea instruirilor suplimentare privind domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice. Utilizatorii de pe ambele maluri mai curând sunt de părere că ei nu au nevoie de unele instruiri suplimentare în domeniul aplicării datelor statistice (cota doritorilor de a urma o astfel de instruire pe malul drept constituie 38% și pe malul stâng – 36%). Acest rezultat ar putea fi explicat prin faptul că, la moment, majoritatea utilizatorilor nu conștientizează ce valoare le-ar putea conferi lucrărilor lor o analiză mai complexă a datelor statistice, pe de o parte, iar pe de altă parte, aceasta se explică și prin faptul că lucrările lor sunt acceptate cu nivelul de analiză de care ei sunt capabili la moment. Așadar, nivelul scăzut de cultură de utilizare a datelor statistice per economie dictează și cerințe scăzute față de utilizatori în general.

Se constată că cei mai interesați de a urma o instruire suplimentară în cazul malului drept al Nistrului sunt angajații cu funcție de conducere în autoritățile publice locale (65%), fiind urmați de către angajații organizațiilor internaționale (57%), mass-media, ONG, cercetători și centre analitice.

În cazul malului stâng, e vorba de cadre didactice din instituțiile post-școlare (53%), angajații la posturile TV și radio (47%), cercetători (47%).

Durata instruirilor pentru utilizatorii de date. Doritorii de a trece o instruire suplimentară din dreapta Nistrului au remarcat că ar fi gata să acorde acestei activități o zi (31%) sau 2-3 zile (27%), preferând ca această instruire să se desfășoare în a doua jumătate a săptămânii (35%) sau în week-end (36%). Utilizatorii din stânga Nistrului ar prefera ca acest curs să nu dureze mai mult de câteva ore (36%), preferând să acorde acestei activități zile de week-end (33%) sau începutul săptămânii (22%).

Deși majoritatea celor interesați ar prefera să nu achite personal această instruire, există și persoane care ar accepta această idee (27% - în cazul malului drept și 12% - în cazul malului stâng).

Temele de interes pentru instruiri ale utilizatorilor. La nivel de tematici care îi interesează pe utilizatorii de date nu se constată diferențe majore, deși utilizatorii de pe MDN au fost un pic mai detaliați în oferirea răspunsurilor. În particular, utilizatorii ar dori să li se predea:

- Sursele de date statistice accesibile;
- Tehnicile și metodele de analiză și interpretare a datelor;

- Modalitatea de a prezenta rezultatele analizei datelor statistice;
- Utilizarea softurilor mai simple și mai complicate în analiza datelor statistice.

Utilizatorii de pe malul stâng au indicat teme, precum:

- un curs de statistică, econometrie și big data;
- instrumentele interactive de prezentare și utilizare a datelor;
- domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice;
- metodele noi de colectare a datelor care se folosesc în practica internațională;
- prelucrarea și sistematizarea datelor statistice;
- prelucrarea datelor statistice gender;
- interpretarea datelor statistice.

INTRODUCERE

Studiul dat a fost efectuat de compania Magenta Consulting pentru Programul “*Susținerea Măsurilor De Promovare a Încrederii*” (Support to Confidence Building Measures) al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, în parteneriat cu Sigma-Expert din Tiraspol.

i.1 Scopul și obiectivele studiului

Scopul cercetării a constat în evidențierea stării de lucruri și evaluarea capacităților existente ale utilizatorilor de date, precum și identificarea lacunelor în cunoștințele și capacitățile de lucru cu informația statistică a utilizatorilor de informații și date statistice. Raportul de față va furniza informații necesare în elaborarea unui program de instruire pentru acești utilizatori de pe ambele maluri ale râului Nistru.

i.2 Metodologia aplicată

Datele prezentate în acest raport au fost colectate prin intermediul combinării metodei cantitative și calitative.

Pentru **cercetarea calitativă** au fost efectuate 6 focus grupuri și 20 de interviuri aprofundate.

	Malul drept al Nistrului		Malul stâng al Nistrului	
	Focus grupuri	Interviuri aprofundate	Focus grupuri	Interviuri aprofundate
Autorități publice locale pentru MDN și Administrațiile publice centrale și locale de facto pentru MSN		2		2
Mediul academic și cercetători	1	2	1	2
ONG-uri și centre analitice	1	2	1	2
Întreprinderi		2		2
Mass-media	1	2	1	2
Total	3	10	3	10

Interviurile și focus grupurile au avut o durată între 1 oră și 2 ore și au fost efectuate după un ghid de moderare. Pentru malul stâng al Nistrului a fost aplicat un ghid foarte similar, dar cu unele diferențe ce țin de detalii administrative.

Pentru **cercetarea cantitativă** au fost efectuate 2 sondaje cu utilizatorii datelor statistice.

Metoda de colectare a datelor: PAPI (chestionar pe hârtie realizat față în față).

Un sondaj a fost executat pe malul drept al râului Nistru și alt sondaj – pe malul stâng al râului Nistru. Chestionarele au fost foarte similare, cu excepția unor reformulări pentru malul stâng care țin de particularitățile administrative și lipsei a 2 întrebări ce studiază percepția utilizatorilor datelor statistice a BNS-ului.

În această cercetare s-a optat pentru un eșantion non-probabilistic de selecție rațională, bazată pe cercetările precedente cu privire la opinia utilizatorilor de date ale BNS. În condițiile de lipsă a datelor cu privire la incidență, nu era posibilă elaborarea unui eșantion pe cote, iar alte limitări nu au permis efectuarea unei cercetări probabiliste pe un eșantion mai mare de utilizatori care ar oferi atât incidența, cât și rezultate relevante scopului studiului. Riscul de

a avea o incidență mică a condiționat optarea pentru un eșantion ce conținea exclusiv utilizatorii datelor statistice de oricare tip¹.

Pentru a prezenta o varietate de opinii, a fost urmărit scopul de a asigura o cotă minimă pentru segmentele de bază indicate de către client. Astfel, mai jos este prezentat eșantionul planificat cu cifre negre și *cel realizat - cu cifre verzi cu font înclinat*.

Segment de respondenți	MDN	MSN	Selectarea respondenților
Administrația publică centrală	150 <i>160</i>	25 <i>20</i>	Șefii de departamente și specialiștii principali care utilizează datele statistice în scopurile profesionale.
Administrația publică locală	<i>75</i>	<i>17</i>	Specialiști în economie sau finanțe (ori alți specialiști) care utilizează datele statistice în scopuri profesionale.
- Nivel raional	20	5	
- Nivel de localitate	50	15	
Întreprinderile publice și private	160 <i>165</i>	65 <i>117</i>	Directorii sau specialiștii în marketing sau finanțe (ori alți specialiști) care utilizează datele statistice în scopuri profesionale.
ONG și centrele analitice	100 <i>114</i>	60 <i>25</i>	Oricare angajați care utilizează datele statistice în scopuri profesionale.
Cadrele didactice din colegii și instituțiile de studii superioare	100 <i>116</i>	50 <i>49</i>	S-au interviat primordial cadrele didactice și studenții care utilizează datele statistice pentru scopuri profesionale sau de studiu la facultățile și specialitățile, precum: <ul style="list-style-type: none"> - Sociologie - Statistică - Economie - Drept - Turism - Facultățile de medicină - Alte facultăți și specialități recomandate de către instituțiile de învățământ
Studenții din colegii și universități	70 <i>70</i>	45 <i>46</i>	
Jurnaliști	50 <i>60</i>	25 <i>35</i>	S-au interviat reprezentanții: <ul style="list-style-type: none"> - TV - Ziarelor și revistelor - Radio - Platformelor on-line de noutăți
Cercetători	80 <i>81</i>	55 <i>36</i>	Cercetătorii de la Academia de Știință și din instituții de cercetare care utilizează datele statistice în scopuri profesionale.
Organizații internaționale	50 <i>60</i>	5 <i>1</i>	Angajații care utilizează datele statistice în scopuri profesionale.
Ambasade și consulate	20 <i>13</i>	0 <i>0</i>	Angajații care utilizează datele statistice în scopuri profesionale.
Total	850 <i>914</i>	350 <i>346</i>	

¹ Prin "datele statistice" în continuare (dacă nu se specifică altfel) se are în vedere: informații statistice din domeniul justiției, cu privire la populație, ocrotirea sănătății, forță de muncă și salarizare, nivelul de trai al populației, învățământ și știință, protecție socială și a populației, statistica gender, cu privire la locuințe, cultură și sport, business și antreprenariat, industrie, comerț exterior și intern, prețuri, finanțe, indicatorii macroeconomici, investiții, construcții, transport, turism, TIC și poștă, resurse energetice, statistica din domeniul geografiei și mediului înconjurător, statistica cu privire la agricultură. Anume aceste tipuri de date statistice au fost incluse în listele din chestionar.

i.3 Limitele și barierele cercetării

O barieră importantă în desfășurarea acestui studiu ține de lipsa incidenței utilizatorilor în diferite segmente, astfel, eșantionul aplicat în acest sondaj este unul non-probabilist cu selecție rațională.

Acest sondaj, fiind realizat pe ambele maluri ale Nistrului, a prevăzut studierea nivelului de satisfacție al utilizatorilor față de diferite tipuri de informații, nu numai față de informații și date statistice. La anumite întrebări, unde a fost posibilă delimitarea acestor două tipuri de informații, s-a făcut analiza separată, în alte situații, se stabilește explicit că rezultatele prezintă atât opinia utilizatorilor cu privire la datele statistice, cât și părerea acestora cu privire la informații de altă natură, precum sunt noutățile (economice, sociale, culturale, politice), rapoartele, analizele tipărite, electronice sau online și cadrul regulator. În raport, pentru situațiile în care s-a făcut referință doar la datele/informațiile statistice enumerate anterior, se scriu "date/informații statistice", iar în cazul în care se vorbește atât despre date statistice, cât și despre informații, precum știrile, rapoartele și cadrul regulator, se notează "informații și date statistice".

Această modalitate de a structura chestionarul cu luare în calcul atât a informațiilor de ordin general, cât și a datelor statistice a fost motivată de faptul că nivelul de acces la date a diferitor segmente de utilizatori variază, precum și capacitățile acestora. Această structurare a chestionarului pe de o parte limitează interpretarea răspunsurilor exclusiv pentru datele statistice în anumite cazuri, însă, totodată, prezintă o abordare mai largă a subiectului. Astfel, din analiza rezultatelor, poate fi observat faptul că mai mulți utilizatori, în informarea lor pentru scopurile profesionale, apelează la o varietate de surse, nu doar cifrele publicate de BNS sau Ministere și instituții publice.

În raport, mass-media, ca sursă de informații și date, precum și motoarele de căutare, în calitate de sursă, adeseori se deosebesc de alte surse ale informațiilor și datelor. Această observație este una importantă, însă trebuie analizată cu precauție. Astfel, deși mass-media este sursa din care se informează cei mai mulți dintre respondenți, totuși, nu întotdeauna mass-media este și producătorul informațiilor publicate – se întâmplă că aceste informații se preiau de o sursă mass-media de pe site-urile instituțiilor publice și a Ministerelor sau de pe alte site-uri de știri. Astfel, respondentul va raporta sursa în care el a găsit o anumită informație și nu neapărat că va atrage atenția la acea entitate care a generat informațiile în cauză. Această limitare, totodată, este și un punct forte al acestui studiu, întrucât reflectă sursele din care se informează utilizatorii datelor și demonstrează faptul că adeseori anume mass-media și motoare de căutare sunt prima sursă de căutare, chiar dacă există anumiți furnizori oficiali ai datelor respective.

În raport nu se analizează gradul de complexitate a lucrului cu datele statistice care se efectuează de către fiecare segment. Astfel, ar putea să pară contrar așteptărilor faptul că mass-media se arată a fi cel mai intens utilizator al datelor statistice. Este esențial de ținut cont de specificul activității acestui segment de utilizatori, munca lor necesitând căutarea și prelucrarea unui volum foarte mare de informații. Precum a fost menționat de către unul dintre participanți în cadrul focus grupului, scopul jurnalistului constă în livrarea unui **număr** mare de noutăți interesante. Astfel, e important de a înțelege care laturi ale utilizării datelor statistice s-au analizat în această cercetare.

În cazul malului stâng al Nistrului se observă că în loc la cele 60 de chestionare planificate cu segmentul de ONG și centre analitice s-au efectuat 25 de interviuri. Aceste date trebuie analizate cu atenție.

ABREVIERI

ANOFM – Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă

ANOVA – Analysis of variance (analiza varianței)

ANRE – Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică

APC – Administrația Publică Centrală

APL – Administrația Publică Locală

BNM – Banca Națională a Moldovei

BNS – Biroul Național de Statistică

BOP – Barometrul Opiniei Publice

CNPF – Comisia Națională a Pieței Financiare

CSI – Comunitatea Statelor Independente

EBRD – European Bank for Reconstruction and Development (Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare)

FMI – Fondul Monetar Internațional

IOM – International Organisation for Migration (Organizația Internațională a Migrației)

IPP – Institutul de Politici Publice

ITC – Informational Technologies and communication (tehnologii informaționale și de comunicații)

MAEIE – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene

MAI – Ministerul Afacerilor Interne

MDN – malul drept al Nistrului

ME – Ministerul Economiei

MF – Ministerul Finanțelor

MMPSF – Ministerul Muncii, Protecției Sociale și a Familiei

MSN – malul stâng al Nistrului

NDI – National Democratic Institute (Institutul Național de Democrație)

NȘ/NR – Nu știu/ nu răspund

ONG – organizație non-guvernamentală

OSCE – Organisation for Security and Co-operation in Europe (Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa)

PR – public relations (relații cu publicul)

SCBM - Support to Confidence Building Measures

SPSS – Statistical Package for the Social Sciences (pachet de programe destinat analizei statistice)

UNDP – United Nations Development Project (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare)

UNFPA – United Nations Population Fund (Fondul Națiunilor Unite pentru Populație)

UNICEF – United Nations Children’s Emergency Fund (Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite)

UE – Uniunea Europeană

WB – World Bank (Banca Mondială)

REZULTATELE CERCETĂRII PENTRU MALUL DREPT AL RÂULUI NISTRU

CAPITOLUL I: PARTICULARITĂȚILE UTILIZĂRII INFORMAȚIILOR ȘI DATELOR

1.1 Frecvența utilizării informațiilor statistice și altor tipuri de informații

În cercetare s-au studiat astfel de segmente de utilizatori ai informațiilor și datelor statistice, precum:

- **Autoritățile publice centrale**, care utilizează aceste informații și date cu scopul de a studia situația în procesul luării unor decizii, strategii, planuri, documente legislative.
- **Autoritățile publice locale**, care folosesc aceste date și informații cu scopul de a planifica dezvoltarea raionului/ localității, de a elabora argumentarea în cazul în care doresc să aplice pentru vreun grant etc.
- **ONG-urile**, care utilizează datele și informațiile cu scopul de a-și planifica activitatea și intervențiile, de a argumenta necesitatea unor fonduri, cu scopul evaluării eficienței intervențiilor care au avut loc etc.
- **Cercetătorii**, care utilizează datele statistice pentru a avea o bază de date empirice care argumentează lucrările științifice și rapoartele produse de ei.
- **Mass-media**, care este un furnizor important de informații pentru întreaga societate și utilizează o varietate de informații și date pentru a studia situația actuală, pentru a selecta informațiile care ar putea fi preluate sau procesate pentru ulterioara plasare în ediția proprie.
- **Instituțiile de învățământ**, care au fost considerați în acest studiu în calitate de segment ce utilizează informațiile și datele statistice în scopuri educative – pentru a analiza în baza unor date empirice cum au loc fenomenele care corespund teoriilor studiate.
- **Întreprinderile private** au intrat în această cercetare din motiv că atât proprietarii, cât și angajații ar putea utiliza datele și informațiile cu scopul de elaborare a unor strategii, planificare a activității companiei, analiza oportunităților pentru investiții noi și evaluarea succesului produselor care deja au fost lansate pe piață.
- **Organizațiile internaționale**, care utilizează informații și date cu scopul evaluării situației locale pentru a elabora ulterioarele intervenții, a emite unele proiecte de concursuri de selectare a implementatorilor de pe loc, cu scopul raportării legate de propria activitate.
- **Ambasadele**, care țin cont de situația macroeconomică și aplică datele în pregătirea unor rapoarte.

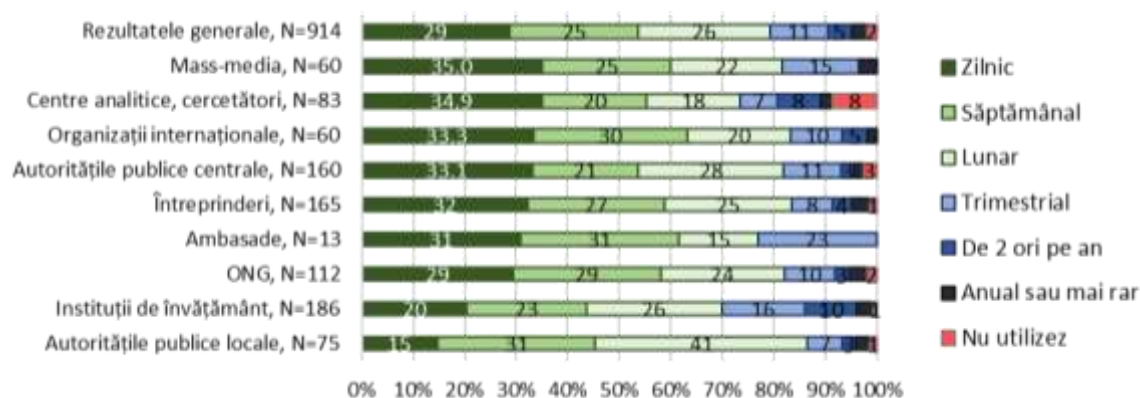
În cadrul segmentului mass-media se observă cea mai mare cotă a utilizatorilor zilnici a informațiilor statistice (35%). La analiza frecvenței de utilizare a tuturor tipurilor de date și informații care au fost propuse respondenților, se constată o tendință similară – astfel, în acest segment se remarcă cea mai mare cotă a celor care utilizează știrile, rapoartele și analizele tipărite, cadrul regulator (în total, cota utilizatorilor zilnici a tuturor acestor informații în acest segment constituie 92% - în comparație cu 61-86% în cadrul celorlalte segmente).

La analiza cotelor care țin de utilizarea cel puțin săptămânală a informațiilor statistice, se observă că cea mai mare pondere se înregistrează în segmentul organizațiilor internaționale și a ambasadelor (63%). Se constată că pentru segmentul instituțiilor educaționale este caracteristică o utilizare mai rară a statisticilor, iar pentru segmentul ONG-urilor, centrelor analitice și cercetătorilor – cea mai mare cotă de non-utilizatori (5%). Segmentul autorităților publice centrale și locale înregistrează cea mai mare cotă la utilizare "lunară" a informațiilor statistice – 32%.

Merită menționat faptul că graficul prezentat mai jos nu reflectă profunzimea analizei informațiilor statistice de către fiecare segment, precum nu reflectă nici sursa din care provin informațiile statistice. Astfel, în timp ce nivelul de complexitate a analizei informațiilor statistice de către segmentul de cercetători adeseori este cel mai înalt (se aplică softuri de analiză statistică, se respectă cu strictețe principiile de selectare a surselor din care se preiau datele), permanența subiectelor de cercetare și durata efectuării analizei statistice complexe, a scrierii rapoartelor se manifestă prin frecvența mai mică de căutare și utilizare a informațiilor statistice. În același timp, în cazul segmentului mass-media, se observă o frecvență mai mare de utilizare a informațiilor statistice, fapt ce se explică prin necesitatea de a genera cantități mari de notăți. Acest segment de utilizatori este în permanentă căutare de informații noi, deși nu întotdeauna efectuează anumite analize aprofundate a subiectelor relatate.

Un alt aspect ce merită menționat ține de specificul informațiilor statistice cu care lucrează fiecare segment. Astfel, definiția "informațiilor statistice" aplicabilă segmentului de cercetători științifici este foarte diferită de definiția acestei noțiuni în restul segmentelor. Cercetătorii științifici, în particular acei care activează în instituțiile de cercetare specifice (în domeniul geografiei, biologiei, seismologiei, medicinei – alte domenii decât economie) foarte rar lucrează cu datele produse de BNS și mai des – cu datele din observare care s-au acumulat de ministere sectoriale și instituții în domeniu timp de zeci de ani. Pentru acest segment observarea efectuată individual și analiza datelor statistice din această observare (spre ex. volumul precipitațiilor, tendințele de creștere a unei anumite culturi etc.) este foarte tipică. Spre deosebire de acest segment, celelalte segmente mai des lucrează cu informațiile statistice generate de alte instituții, inclusiv BNS.

Fig. 1.1: Frecvența utilizării informațiilor statistice în scopuri profesionale în funcție de segmentul de utilizatori, %

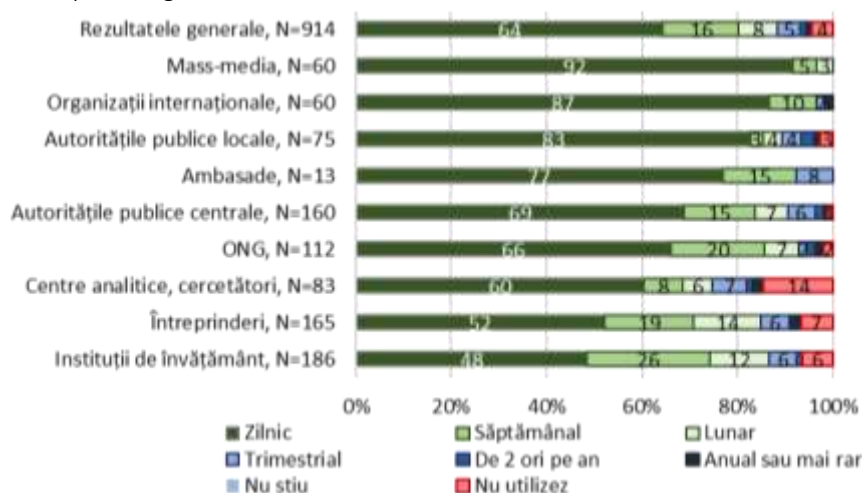

*Pentru a prezenta acest grafic a fost considerată frecvență maximă din întrebarea 2A (astfel, dacă respondentul utilizează cel puțin un tip de informații statistice enumerate cu frecvență "zilnic", lui i-a fost atribuită valoarea "zilnic" etc.).

Analizând nivelul totalizat de utilizare a informațiilor, precum noutățile, rapoartele analitice și cadrul regulator, se observă faptul că mass-media este cel mai intens utilizator al acestui tip de informații (92% dintre intervieuați folosesc cel puțin un tip din aceste informații zilnic). Instituțiile de învățământ cel mai slab utilizează aceste informații (48% dintre intervieuați utilizează aceste informații în scopuri profesionale).

Probabil, unul dintre motivele din care mass-media apare pe poziție de lider este faptul că specificul activității – de informare a populației, prevede căutarea, filtrarea, prelucrarea și redistribuirea unui volum mare de informație. O parte dintre mass-media lucrează destul de mult cu alte mass-media și preia noutățile existente, publicându-le în edițiile lor cu menționarea sursei, ceea ce, de asemenea, contribuie la nivelul înalt de utilizare a informațiilor, cum ar fi noutățile, rapoartele analitice și cadrul regulator. Organizațiile internaționale care au acumulat o cotă de 87% de utilizatori zilnici ai informațiilor menționate le folosesc intens datorită necesității de a produce rapoarte de monitorizare a situației în regiune, de a pregăti anumite proiecte locale și pentru a lua decizii ce țin de activitatea instituției.

Fig. 1.2: Frecvența utilizării informațiilor, precum noutăți, rapoarte analitice, cadru regulator în scopuri profesionale în funcție de segmentul de utilizatori, %

*Pentru a prezenta acest grafic, a fost considerată frecvență maximă din întrebarea 2A (astfel, dacă respondentul utilizează cel puțin un tip de informații enumerate cu frecvență "zilnic", lui i-a fost atribuită valoare "zilnic" etc.).

1.2 Tipuri de informații și date utilizate

Analiza tipurilor de informații și date utilizate în ultimii 2 ani în activitatea profesională / studii, precum și analiza frecvenței de accesare a acestor informații se prezintă prea complexă și cere aplicarea unor tehnici de reducere a datelor. Din acest considerent, s-a aplicat analiza factorială, care a ajutat la evidențierea a patru categorii mai mari de informații și date în funcție de frecvența de accesare a acestora (tabelul cu factorii ce au rezultat din analiză este prezentat în [Anexă 1](#)):

- 1) Factor 1, care prezintă grupul de **statistice sociale**, include următoarele tipuri de informații:
  - Informații statistice gender
  - Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății
  - Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației
  - Informații statistice cu privire la învățământ și știință
  - Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației
  - Informații statistice din domeniul culturii și sportului
  - Informații statistice cu privire la populație
  - Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare

- 2) Factor 2, care prezintă grupul de statistice legate de **business și economie**, include următoarele informații:
  - Informații statistice cu privire la comerțul exterior și intern
  - Informații statistice cu privire la business și antreprenoriat
  - Informații statistice cu privire la prețuri
  - Informații statistice cu privire la finanțe
  - Informații statistice cu privire la industrie
  - Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici (inclusiv PIB)
  - Informații statistice cu privire la investiții

- 3) Factorul 3, care prezintă grupul de statistice legate de **natură și câteva activități economice specifice**:
  - Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconjurător
  - Informații statistice cu privire la agricultură
  - Informații statistice cu privire la transport

- Informații statistice din domeniul resurselor energetice
- Informații statistice cu privire la construcții

4) Factorul 4, care înglobează informațiile din domeniul **justiției, rapoarte și știri**, include:

- Cadrul regulator
- Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online
- Informații statistice din domeniul justiției
- Știri (economice, sociale, culturale, politice)

Analizând legătura între aceste grupuri de informații/ date și segmente de utilizatori, se constată că:

- Informațiile cu caracter social sunt cel mai des accesate de către mass-media, organizații și instituții internaționale și ONG.
- Informațiile statistice cu privire la antreprenariat și economie cel mai des se accesează de către ambasade și consulate, după care urmează întreprinderile.
- Informațiile statistice cu privire la mediul înconjurător, agricultură, construcții și transporturi cel mai des se accesează de către mass-media, după care urmează instituțiile de cercetări științifice.
- Noutățile, cadrul regulator, rapoartele analitice și informațiile statistice din domeniul justiției cel mai des sunt utilizate de către administrația publică locală, după care urmează organizațiile și instituțiile internaționale și mass-media.
- Mass-media este cel mai intens utilizator pentru mai multe tipuri de informații și date, fapt ce se explică prin necesitatea de a acoperi un spectru larg de subiecte în procesul generării materialelor jurnalistice.

La analiza specificului de interese în rândul fiecăruia dintre segmente, poate fi constatat faptul că:

1. Pentru segmentul de funcționari din APC cel mai mare interes reprezintă informațiile din grupul 4 și cel mai mic interes – informațiile din grupul 1 (statistice sociale). Pentru APL sunt caracteristice aceleași constatări, însă în acest segment indicatorii sunt mai pronunțați.
2. Pentru segmentul instituțiilor educaționale se observă un interes sub medie pentru toate cele 4 categorii de informații și date, dar, totuși, un pic mai des acești utilizatori accesează în scopuri de predare/studiere informațiile statistice din categoria 1 și, cel mai rar – informațiile din grupul 4.
3. Pentru segmentul de mass-media, cel mai mare interes se observă față de grupul 3 și grupul 1 de date, iar cel mai mic interes – față de informațiile statistice din grupul 2.
4. Întreprinderile cel mai frecvent se interesează de informațiile statistice din grupul 2 și cel mai rar – de informații din grupul 4.
5. ONG-urile cel mai des accesează informații care se atribuie grupului 1 și cel mai rar – cele din grupul 2.
6. Centrele analitice și companiile de consultanță cel mai des accesează informațiile din grupul 4 și cel mai rar – informațiile statistice din grupul 1.
7. Instituțiile de cercetări științifice cel mai des accesează informațiile statistice din grupul 3 și cel mai rar – din grupul 2.
8. Organizațiile și instituțiile internaționale cel mai des accesează două grupuri de informații și date – primul și al patrulea. Cele mai rar accesate în acest segment sunt informațiile statistice din grupul trei.
9. Ambasade și consulate adesea accesează informațiile statistice din domeniul businessului și al economiei și cel mai rar – statisticile sociale.

Tabel 1.1: Tipurile de informații și date utilizate în ultimii 2 ani în activitatea profesională/ studii în funcție de segmentul utilizatorilor, %

	Autoritățile publice centrale, N=160	Autoritățile publice locale, N=75	ONG, N=112	Centre analitice, cercetători, N=83	Instituții de învățământ, N=186	Mass-media, N=60	Întreprinderi, N=165	Organizații internaț., N=60	Ambasade, N=13	Total, N=914
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	93	95	97	65	84	97	86	100	100	89
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	91	91	81	74	61	97	56	93	92	76
Cadrul regulativ al malului drept al râului Nistru	61	80	57	23	25	75	25	67	62	46
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	59	77	68	25	44	83	61	85	69	59
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	52	53	73	48	63	88	39	82	85	59
Informații statistice cu privire la populație	63	79	74	34	45	88	39	87	77	58
Informații statistice cu privire la prețuri	57	67	53	36	43	75	71	65	77	57
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	58	59	77	28	42	82	43	87	77	55
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	59	27	53	35	42	75	48	70	100	50
Informații statistice cu privire la finanțe	56	75	58	29	29	67	48	58	85	50
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	51	43	71	27	37	83	41	73	46	49
Informații statistice cu privire la business și antreprenariat	53	29	58	23	35	70	60	67	85	49
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	50	60	73	23	29	90	33	82	77	49
Informații statistice cu privire la investiții	54	52	54	30	26	77	47	63	85	47
Informații statistice din domeniul justiției	59	61	59	17	25	83	36	67	58	46
Informații statistice gender	53	23	64	22	32	88	30	82	85	45
Informații statistice cu privire la comerț exterior și intern	51	23	43	23	32	77	48	52	92	43
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	46	51	59	22	34	73	31	50	62	43
Informații statistice din domeniul TIC	54	25	52	24	25	77	38	68	46	42
Informații statistice cu privire la agricultură	47	55	41	47	26	82	22	47	85	41
Informații statistice cu privire la industrie	48	13	46	34	25	67	41	45	85	39
Informații statistice din domeniul geogr. și mediului înconj.	39	19	51	59	28	75	25	43	54	39
Informații statistice din domeniul turismului	41	18	53	10	27	80	44	43	62	38
Informații statistice cu privire la locuințe	43	36	41	19	23	68	38	53	46	37
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	40	51	44	38	16	75	25	47	77	37
Informații statistice cu privire la transport	39	43	42	18	17	73	39	35	67	36
Informații statistice cu privire la construcții	40	23	34	11	16	67	37	43	62	32

*Pentru a prezenta acest tabel au fost însumate răspunsurile ce țin de diferite frecvențe de utilizare pentru a vedea dacă respondentul în general utilizează un anumit tip de date (astfel, nu s-au luat în calcul doar acei care deloc nu utilizează aceste tipuri de informație).

1.3 Scopurile de utilizare a informațiilor și datelor

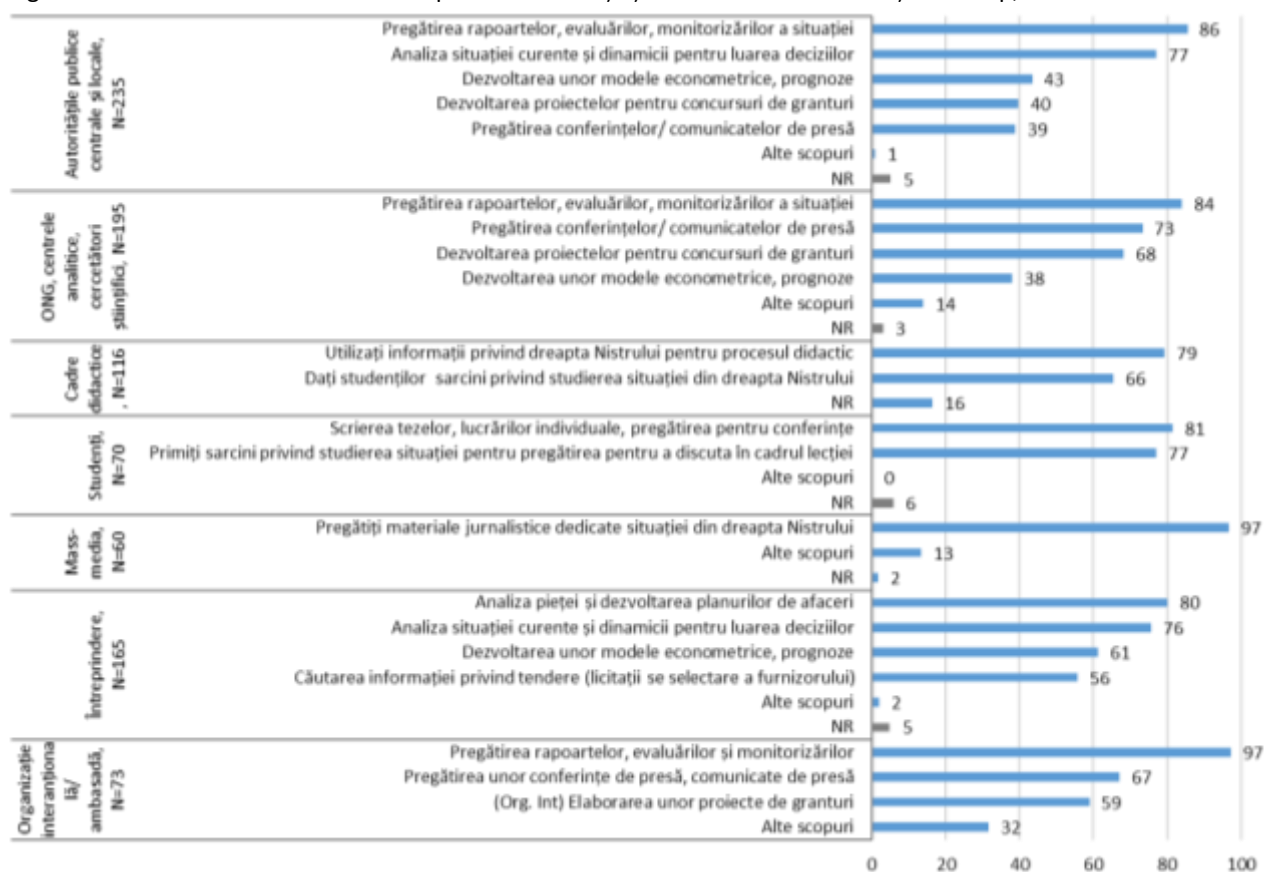
În cazul autorităților publice, scopul de prim ordin pentru care se utilizează informațiile și datele ține de pregătirea rapoartelor, evaluărilor, monitorizărilor de circumstanțe și analizei situației curente și a dinamicii pentru luarea deciziilor (86%), pe lângă aceasta, autoritățile publice au nevoie de informațiile și datele statistice pentru a analiza situația curentă și a lua anumite decizii (77%).

În cazul ONG-urilor, centrelor analitice și a cercetătorilor, scopul de bază ține, de asemenea, de pregătirea rapoartelor, evaluărilor, monitorizărilor situației (84%), după care urmează pregătirea conferințelor și a comunicatelor de presă (73%), precum și dezvoltarea proiectelor pentru concursuri de granturi (68%).

Cadrele didactice utilizează informațiile respective și datele statistice, în general, în procesul predării (79%), precum și pentru a elabora anumite sarcini pentru studenți (66%), iar studenții apelează la aceste informații, în primul rând, pentru a scrie teze sau lucrări individuale (81%) și, de asemenea, pentru a se pregăti de discuții în cadrul lecțiilor (77%).

Întreprinderile folosesc informațiile și datele statistice în analiza pieței și dezvoltarea planurilor de afaceri (80%), analiza situației curente pentru luarea deciziilor (76%), dezvoltarea prognozelor (61%). În cazul organizațiilor internaționale și a ambasadelor, scopul de bază constă în raportare, pregătirea unor evaluări și monitorizări (97%).

Fig. 1.3: Nivelul de utilizare a diferitor tipuri de informații și date statistice² în funcție de scop, %

² În acest grafic sunt prezentate răspunsurile ce se referă la toate cele 27 de tipuri de informații și date statistice.

1.4 Mijloace de informare în care se caută informații și datele statistice

Analiza topului mijloacelor de informare demonstrează că cel mai des intervievații apelează la două surse de informare – media electronică și motoarele de căutare, după care urmează ministerele, instituțiile publice și BNS. În continuare vin organizațiile internaționale și media tradițională.

Acest rezultat reprezintă sursa în care se caută/ se găsesc datele în cauză și nu trebuie confundat cu originea datelor (sau instituția care le-a generat). Spre exemplu, anumite date emise de către un minister sau de către BNS ar putea fi preluate, transformate, menționate de către un articol în mass-media electronică, care și este accesat de utilizator sau la aceste date utilizatorul ar putea ieși prin intermediul tapării unor cuvinte-cheie într-un motor de căutare online. Astfel, în analiza acestui tabel, este important de ținut cont de faptul că cifrele nu prezintă topul producătorilor de date statistice (precum ar fi BNS, spre exemplu), ci reprezintă topul destinațiilor în care se caută și se găsesc anumite informații și date statistice (cum ar fi motorul de căutare).

Datele din acest tabel susțin ipoteza cu privire la modalitatea de căutare a informațiilor și datelor statistice: destul de frecvent utilizatorii nu cunosc unde ei ar putea găsi datele de care ei au nevoie și preferă să caute aceste informații prin intermediul motorului de căutare. În același timp, motorul de căutare online oferă o varietate mare de opțiuni la solicitarea utilizatorului și acesta poate selecta acele informații care îi par mai relevante sau care se prezintă în format convenabil pentru el. Totodată, accesând cealaltă sursă de top - mass-media electronică³, utilizatorii informațiilor și datelor statistice adeseori dau peste informații și date statistice de care au nevoie. Poate fi presupus că astfel se manifestă selectarea unor materiale jurnalistice în funcție de aria de interese a utilizatorului în procesul de informare generală și nu este vorba despre căutarea ținută a anumitor date.

Spre exemplu, un specialist în domeniul resurselor energetice va accesa portalurile de știri și, în mod firesc, va atrage o atenție deosebită noutăților ce țin de aria lui de interes și mai puțin timp va acorda subiectelor din alte ramuri. Pe de o parte, el intenționează să se informeze despre ultimele evenimente în domeniul său profesional, pe de altă parte, pur și simplu dorește să fie la curent cu evenimentele actuale și, posibil, inițial a intrat pe acest portal doar pentru a citi articole care îi vor capta atenția.

BNS-ul se evidențiază ca lider în furnizarea datelor statistice cu privire la populație (cu toate că și la acest capitol este destul de mare cota celor care caută aceste date prin intermediul motoarelor de căutare: 55% - în cazul BNS și 46% - în cazul motoarelor de căutare), date cu privire la nivelul de trai al populației – 50% (în acest caz, pe locul doi se află informația furnizată de media electronică cu 44%), informații statistice cu referire la indicatori macroeconomici – 49% (asemenea date se mai caută prin motoare de căutare online – 39% și în media electronică – 37% sau prin intermediul ministerelor și instituțiilor publice – 34%), statistica gender – 46% (aici mulți caută date și cu ajutorul motoarelor de căutare – 44%).

În general, se observă că la mai multe categorii de informații statistice care sunt publicate și structurate pe site-ul BNS, BNS-ul, totuși, nu este sursa de bază. În particular, acesta este cazul datelor statistice din domeniul turismului (28% pentru BNS, 49% - motor de căutare online și 50% - mass-media electronică) și al datelor statistice din sfera TIC (28% pentru BNS, 52% - motor de căutare online și 53% - mass-media electronică), a geografiei și a mediului înconjurător (34% - pentru BNS, 53% - motor de căutare online și 48% - mass-media electronică), sectorul businessului (30% - pentru BNS), învățământului și științei (36% - BNS), justiției (27% - pentru BNS). Acest fapt poate fi rezultatul necunoașterii că aceste date pot fi găsite la BNS sau a disponibilității mai mari a datelor în alte surse.

În linii mari, se observă că utilizatorii nu întâmpină dificultăți în găsirea informațiilor și datelor de care au nevoie. În afara categoriei știrilor (86% găsesc această informație ușor), a rapoartelor analitice (61% găsesc această informație

---

³ Pentru răspunsul "mass-media electronică" în chestionar s-a oferit explicația între paranteze – "site-uri de informații și știri, site-urile de radio/TV, rețele de socializare".

ușor) și a cadrului regulator (61% o găesc ușor), cel mai simplu este de găsit informația ce ține de statistica din domeniul culturii și sportului (60% o găesc ușor), al învățământului și științei (59% o găesc ușor). Cel mai complicat este depistarea datelor statistice cu privire la investiții (16% o găesc greu) și la industrie și comerț (respectiv 14% - o găesc greu), locuințe (13% o găesc greu), deși, chiar și în cazul acestor tipuri de date, majoritatea a indicat că aceste date se găesc ușor sau foarte ușor. Se constată că nu există un lider vădit al ratingului, precum nici un codaș evident (graficul pentru întrebarea referitoare la facilitatea găsirii informațiilor necesare poate fi analizat în [anexa 3](#)).

Tabel 1.2: Mijloace de informare în care se caută diferite tipuri de informații și date, N=914, %

	Media electronică	Media tradițională	Ministere/ instituții	BNS	Organizațiile internaționale	ONG	Instituțiile de cercetare	Motoare de căutare	Alte site-uri	Alta	NR
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	86	55	26	19	23	17	16	55	0	0	0
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	49	11	49	38	29	23	27	46	1	1	1
Cadrul regulatoriu al malului drept al râului Nistru	37	15	48	15	12	11	10	40	2	1	4
Informații statistice din domeniul justiției	36	10	51	27	15	11	9	41	0	0	3
Informații statistice cu privire la populație	37	17	30	55	20	15	19	46	1	1	3
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	41	17	39	37	20	14	13	42	1	1	4
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	41	15	33	43	15	13	14	43	1	0	3
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	44	20	26	50	20	15	17	40	0	1	4
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	45	23	45	36	20	17	20	49	1	1	4
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	40	18	39	43	19	15	16	38	1	1	3
Informații statistice gender	39	19	28	46	29	29	17	44	1	1	4
Informații statistice cu privire la locuințe	39	13	24	36	12	8	10	43	1	1	3
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	48	25	35	26	15	14	12	47	1	1	3
Informații statistice cu privire la business și antreprenariat	48	19	33	30	20	15	16	48	1	1	2
Informații statistice cu privire la industrie	43	17	31	36	17	11	13	44	1	1	5
Informații statistice cu privire la comerț exterior și intern	46	18	33	40	21	9	12	41	2	1	2
Informații statistice cu privire la prețuri	48	20	27	35	14	12	13	42	1	1	4
Informații statistice cu privire la finanțe	40	16	44	31	16	11	13	39	1	1	4
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	37	14	34	49	18	12	14	39	1	1	4
Informații statistice cu privire la investiții	44	16	36	30	21	14	14	41	1	0	4
Informații statistice cu privire la construcții	44	16	27	31	14	11	9	40	0	1	3
Informații statistice cu privire la transport	50	17	32	31	15	11	11	39	1	1	2
Informații statistice din domeniul turismului	50	18	26	28	18	12	13	49	0	0	3
Informații statistice din domeniul IT, poștă și telecomunicații	53	17	35	28	16	15	14	52	0	1	1
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	50	20	38	34	18	12	15	42	1	1	4
Informații statistice din domeniul geog. și mediului înconjur.	48	21	31	34	22	20	22	53	1	1	3
Informații statistice cu privire la agricultură	45	23	46	40	20	16	20	38	1	1	5

În cadrul cercetării calitative s-a depistat că, în mare parte, demersul de căutare a informațiilor și datelor diferă în funcție de cât de experimentat este utilizatorul. Astfel, în cazul în care persoana folosește aceleași date de mai mult timp, ea știe exact unde poate să găsească date de calitate necesare și le accesează din prima sursă. Destul de frecvent, acestea sunt site-urile ministerelor și instituțiilor publice sau BNS. În cazul în care utilizatorul nu cunoaște că datele de care el are nevoie pot fi găsite undeva anume, el apelează la motorul de căutare și prin acesta ajunge la rapoarte analitice, articole sau la sursa primară de informație.

Din discuțiile cu reprezentanții diferitor segmente, poate fi constatat că cei mai versați în domeniul accesării datelor par a fi jurnaliștii, reprezentanții ONG-urilor și ai organizațiilor internaționale. Acești experți cunosc ce tipuri de date există, unde acestea sunt disponibile, care este nivelul de detaliere la care ei se pot aștepta de la fiecare sursă. În alte segmente, în particular, în segmentul cercetătorilor din instituțiile de stat, în segmentul academiei, se observă că aceste persoane mai des caută informații prin intermediul motoarelor de căutare, dacă aceasta nu ține de subiectul lor de cercetare de bază.

Mai mulți cercetători lucrează cu datele statistice experimentale sau cu datele statistice specifice ce se colectează de-a lungul anilor prin observare. Datele meteorologice sau geologice prezintă un exemplu elocvent în acest sens.

Excepție fac cercetătorii care lucrează în domeniul economic – aceste persoane lucrează intens cu datele BNM-ului, un pic mai rar – cu datele BNS-ului.

Concomitent cu cercetătorii din instituțiile specializate, utilizatorii datelor destul de des accesează toate informațiile necesare online. În cazul în care nu găsesc ceea ce au nevoie, pot face o solicitare oficială.

Precum s-a observat în cadrul focus-grupului cu **jurnaliștii**, ei caută mereu informații noi și au nevoie de cantități mari de aceste informații. Astfel, cel mai des aceștia apelează la sursele deschise, în particular – la informația plasată online. Solicitățile formale sunt mai rare. La acest capitol, participanții au relatat că nu sunt satisfăcuți de atitudinea mai multor instituții de stat, care "*tărăgănează*" sau se eschivează de la oferirea unui răspuns la întrebarea adresată sau solicitarea transmisă.

Printre ministerele și instituțiile publice, ale căror informații se utilizează, cel mai des s-au menționat: MMPSF, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Banca Națională a Moldovei, Cadastru, Camera Înregistrării de Stat, Comisia Națională a Pieței Financiare, Serviciul Vamal, Poliția de Frontieră, ANOFM, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, ANRE. Câteva persoane au semnalat și portalul guvernamental al datelor deschise (www.date.gov.md), portalul unic al instanțelor – www.instante.justice.md.

Dintre sursele mass-media tradiționale, în particular, s-a vorbit despre astfel de publicații, precum *Logos Press*, *Business Class*, și *Capital Market*.

Printre mijloacele de informare ale organizațiilor internaționale au fost enumerate: UNICEF, Banca Mondială, IOM, UNDP, UNFPA.

Printre centrele analitice și companiile private de cercetări s-au enumerat: IPP, IDIS "Viitorul", Expert-Grup, ADEPT, IMAS, CBS-Axa. Jurnaliștii au menționat portalul www.budgetstories.md care prezintă infografice elaborate de către Expert-Grup.

În cadrul cercetării calitative, s-a creat impresia că mai mulți utilizatori nu cunosc despre toate sursele de informații statistice din țară și apelează la acele pe care le-au găsit personal (spre exemplu, în cadrul interviului, reprezentantul unei companii a enumerat mai multe surse de date utilizate, însă nu a pomenit de BNS; la întrebarea moderatorului, a menționat că nu a intrat pe pagina BNS-ului, iar când a accesat-o chiar în timpul interviului, a constatat că îi pare destul de utilă). Această presupunere a fost confirmată mai târziu de înșiși utilizatorii, când în cadrul focus grupurilor s-a pus întrebarea despre subiectele preferate pentru instruire în domeniul utilizării datelor statistice și mai multe persoane au manifestat interes pentru a afla o listă deplină de surse de încredere a informațiilor statistice din Moldova.

Analizând tipurile de mijloace de informare în funcție de segmentul la care aparține respondentul, poate fi constatat că jurnaliștii utilizează o diversitate de surse pentru a căuta informația în scopuri profesionale – media electronică (100% dintre jurnaliști le utilizează), motoare de căutare (90%), media tradițională (75%), informații ale ministerelor și instituțiilor publice (65%) disponibile online, datele ONG (43%) publicate pe internet, date statistice publicate pe site-ul BNS (42%). Un comportament similar se remarcă și în cazul organizațiilor internaționale. Se observă o diferență între autoritățile publice centrale și cele locale – autoritățile centrale apelează mai des la solicitarea oficială a informațiilor de la ministere, instituții sau agenții publice (39%) decât autoritățile locale (9%), ceea ce se explică și prin activitatea diferită a acestora. Informațiile publicate pe internet, oferite de către instituțiile de cercetare, sunt cele mai solicitate de înșiși instituțiile de cercetare (51% față de 3-30% în celelalte segmente) fie datorita faptului că aceste organizații cunosc celelalte instituții și produsele acestora, fie din cauza că celelalte categorii de utilizatori sunt mai puțin familiarizați cu munca cercetătorilor și utilitatea acestora pentru activitatea lor profesională.

Precum putea fi de așteptat, sursele deschise sunt în topul utilizării, datele care se oferă la solicitare fiind mai puțin utilizate. În cazul datelor la solicitare, mai des utilizatorii apelează la ministere și instituții publice (19% în general) pentru date la comandă și mai rar la ONG (7%), BNS (7%) și organizații internaționale (7%).

În cazul datelor BNS, se observă că datele ce există în acces public sunt cele mai utilizate de către mass-media (42%), iar datele care se oferă la cerere cel mai des sunt solicitate de către întreprinderi (15%) și instituțiile educaționale (12%).

Tabel 1.3: Sursele de informare utilizate cel puțin săptămânal în funcție de categorii de respondenți, N=914, %

	Autoritățile publice centrale, N=160	Autoritățile publice locale, N=75	Org. internaț., N=60	Mass-media, N=60	Centre analitice, cercetători, N=83	Instituții de învățământ, N=186	ONG, N=112	Întrepr., N=165	Ambasade, N=13	Total, N=914
Media electronică	86	96	90	100	87	82	79	77	92	85
Motoare de căutare online	77	89	92	90	87	75	84	72	85	80
Media tradițională	59	83	58	75	70	63	46	56	54	62
Inf. ale ministerelor/inst. sau agențiilor pub. pe web/ în mass-media	66	41	55	65	43	24	53	25	85	44
Informație publicată pe internet, oferită de ONG	24	9	50	43	13	17	29	15	15	22
Informație publicată pe internet, oferită de organizații internaționale	26	8	45	17	25	15	21	20	31	21
Informații publicate pe internet, oferite de către instituțiile de cercetare	16	3	25	30	51	19	20	15	15	20
Date statistice și informație publicată pe site-ul BNS	24	9	22	42	19	17	9	14	23	18
Solicitări oficiale/formale către ministere/instituții sau agenții publice	39	9	13	25	10	15	9	20	8	19
Solicitările oficiale/formale către instituțiile de cercetare	3	1	3	12	12	10	4	12	0	7
Solicitări oficiale/formale către ONG pentru obținerea inf. și datelor	6	3	3	13	0	11	7	11	0	7
Solicitări oficiale/formale către aceste org. internaț.	8	3	5	0	4	8	4	16	8	7
Solicitări oficiale/formale către BNS pentru obținerea inf. statistice	3	0	7	5	0	12	4	15	0	7
Alte mijloace de informare	1	0	7	2	0	2	1	0	31	2

Analiza factorială permite gruparea informațiilor și datelor din diferite surse în 3 categorii în funcție de frecvența de utilizare a acestor surse (detaliile se găsesc în [anexa 4](#)):

- 1) Informațiile și datele care se oferă la solicitare;
- 2) Informațiile și datele oficiale care există în acces public;
- 3) Informațiile din mass-media electronică și tradițională, motoare de căutare.

Analizând rezultatele în funcție de segmentele de utilizatori, se observă că o utilizare mai frecventă a informațiilor ce se oferă la solicitare este caracteristică segmentului de mass-media, după care urmează întreprinderi, autoritățile publice centrale. Cel mai rar aceasta se face de către ambasade, care, precum putea fi observat din celelalte rezultate, manifestă un interes mai mare față de datele macroeconomice și alte date de ordin general, care există în acces deschis.

Datele care există în acces public, cel mai frecvent, sunt accesate de către organizațiile internaționale și ambasade, după care urmează mass-media și centrele analitice, cercetători. Cel mai rar aceste informații sunt accesate de către întreprinderi, autoritățile publice locale și instituțiile de învățământ.

Informațiile din mass-media și motoarele de căutare cel mai frecvent sunt accesate de către autoritățile publice locale, după care urmează mass-media. Cel mai rar aceste informații sunt accesate de către întreprinderi.

Tabel 1.4: Frecvența de utilizare a diferitor mijloace de informare, N=914, %

	Zilnic	Săptămânal	Lunar	Trimestrial	De 2 ori pe an	Anual sau mai rar	Nu utilizez
Media electronică	67	17	5	2	1	1	7
Motoare de căutare online	64	16	7	3	1	1	9
Media tradițională	35	26	11	4	2	3	18
Informații ale ministerelor/instit. sau agențiilor publice publicate pe paginile web ale acestora/ în mass-media	18	25	24	11	2	3	16
Informație publicată pe internet, oferită de ONG	9	13	17	13	7	7	33
Informație publicată pe internet, oferită de organizații internaționale	9	13	19	13	7	6	33
Informații publicate pe internet, oferite de către instituțiile de cercetare (de stat sau private)	8	13	22	12	5	9	31
Date statistice și informație publicată pe site-ul BNS	5	13	27	18	6	7	23
Solicitări oficiale/formale către ministere/instituții sau agenții publice pentru obținerea informațiilor și datelor	5	14	15	10	5	7	45
Solicitări oficiale/formale către aceste organizații internaționale pentru obținerea informațiilor și datelor	3	5	8	7	5	7	66
Solicitări oficiale/formale către ONG pentru obținerea informațiilor și datelor	2	6	8	10	4	6	64
Solicitările oficiale/formale către instituțiile de cercetare pentru obținerea informațiilor și datelor	2	6	11	8	3	8	62
Solicitări oficiale/formale către BNS pentru obținerea informațiilor statistice	1	6	8	11	6	10	58
Alte mijloace de informare	1	1	1			0	97

1.5 Forma de prezentare a informațiilor și datelor statistice

La nivel general, cea mai solicitată formă de utilizare a informațiilor și datelor sunt tabelele cu cifre (83%), urmate de rapoarte și note informative (79%). Diagramele și graficele sunt utilizate de către mai puțini (65%). Se observă că majoritatea segmentelor obțin anumite date și la telefon (42% - la nivelul eșantionului general), însă aceasta pare a nu fi cazul instituțiilor educaționale (22%) și întreprinderilor (26%). Cele mai clare sunt preferințele autorităților publice locale – acest segment utilizează rapoartele și notele informative (71%), urmate de date oferite verbal (68%) și tabele cu cifre (64%). Aceste rezultate ar putea fi explicate și prin faptul că autoritățile publice locale operează cu anumite tipuri de informații statistice care provin din anumite surse prestabilite, într-o formă care nu se schimbă în timp.

Cea mai mare varietate de forme este utilizată de către centre analitice și cercetători, autoritățile publice centrale, organizațiile internaționale și ONG-urile. În cazul ambasadelor, se observă o situație similară, însă aceste date trebuie analizate cu atenție pentru că numărul respondenților este mic.

Tabel 1.5: Formele de prezentare a informațiilor statistice utilizate de segmentele analizate, %

	Autoritățile publice centrale, N=160	Autoritățile publice locale, N=75	ONG, N=112	Centre analitice, cercetători, N=83	Instituții de învățământ, N=186	Mass-media, N=60	Întrepr., N=165	Org. internaț., N=60	Ambasade, N=13	Total, N=914
Tabele cu cifre	89	64	76	99	87	67	82	83	92	83
Rapoarte, note informative	86	71	89	95	73	62	67	98	100	79
Diagrame și grafice	73	27	78	84	65	52	54	82	77	65
Oral - spre ex. la telefon	49	68	36	65	22	55	26	50	100	42
Instrumente interactive	53	13	55	64	35	18	35	47	23	41
Infografice	45	12	49	65	28	28	32	65	77	39
Alta	2	5	3	7	1	7	1	12	23	4
NR	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0

Vorbind despre formatul în care respondenții preferă să acceseze informațiile, majoritatea au menționat tabelele și notele informative. Din 11 respondenți ai interviurilor aprofundate, 5-6 (think tank, publicație online, APL, lectori) folosesc cu regularitate datele statistice primare pentru a face propriile analize pe diferite domenii.

Câteva persoane au spus că le place să lucreze și cu grafice, pentru că în baza lor se vede mai ușor evoluția și se poate face comparația pe diverse categorii (ani sau altele). Mai puțin de jumătate din respondenți utilizează constructorul online de tabele. Jurnaliștilor, ca segment, le este caracteristic timpul redus pentru căutarea informațiilor și, adesea, fiind în căutarea subiectelor de știri, preferă să lucreze cu grafice, din care pot înțelege dacă e posibilă transformarea informației în noutate. De asemenea, reprezentanții mass-media s-au expus că ar dori ca graficele să fie complementate și de texte/note explicative, datele să fie extinse pe ani, prezentate pe mai multe categorii. Cu referire la graficele de pe pagina BNS, participanții s-au exprimat că "*ele sunt triste*", de calitate proastă, care nu se pot prelua, arată "*sovietic*". Câțiva participanți au menționat faptul că lor le sunt cunoscute anumite opțiuni din Internet/Google (infogr.am, soluții din Drive) care generează diverse grafice corelate cu alte date; se poate obține și distribuția pe diferite regiuni. Ca exemplu pozitiv participanții au menționat graficele plasate de Agora.md. Totodată, merită de relatat că în focus grupul cu ONG, unul dintre participanți a spus că recent a observat niște grafice pe teme de interes public de format mai nou pe site-ul BNS-ului.

Cu privire la grafice, unul dintre respondenți (reprezentant al autorităților locale) s-a exprimat că nu are deplină sau chiar foarte puțină încredere în ele. Respondentul crede că graficele se pot ușor folosi la manipularea opiniei publice. Conform opiniei sale, în una dintre sursele mass-media regională dânsul, de curând, a observat rezultatele unui sondaj sub formă unui grafic, care indica asupra ratingului partidelor politice. Potrivit părerii lui, acest grafic distorsiona realitatea, prezentând vizual informația în avantajul comanditarului acestui articol – cota unuia dintre partide părea mai mare decât cota altuia, deși ca cifre nu era nicio diferență, sau aceasta era foarte nesemnificativă. Câțiva dintre utilizatori, în particular în segmentul cercetătorilor și segmentul ONG, ce efectuează analize aprofundate, **regretă lipsa accesului la unele baze de date** din care ei ar putea extrage toate tipurile de date la nivelul de detaliere necesar.

CAPITOLUL II: PĂREREA DESPRE SURSELE DE INFORMARE

Informațiile și datele furnizate de către organizațiile internaționale au fost, în medie, apreciate cel mai înalt – 3.31 puncte din 4 puncte maximum. Pe locul doi, cu 3.19 puncte, se află informația oferită de către Ministere și instituții publice. Statistica BNS-ului, cu 3.173 puncte, este un pic înaintea informațiilor și datelor oferite de către instituțiile de cercetare, care au fost, în medie, evaluate cu 3.166 puncte. Media generală este de 3.17 puncte. Astfel, informația și datele oferite de către ONG și mass-media au fost apreciate sub medie.

Analizând rezultatele mai detaliat, se observă că, în general, cel mai înalt apreciat aspect al informațiilor și datelor este accesibilitatea (3.44 puncte), urmat de claritate (3.36). Punctele slabe ale informațiilor și datelor accesibile utilizatorilor locali țin de acuratețea acestor informații (2.95) și coerență și comparabilitate (3.00). Punctualitatea și nivelul de încredere, de asemenea, au obținut note joase.

Fig. 2.1: Media aprecierii surselor în funcție de criteriile de evaluare a informațiilor și datelor, puncte (1=min, 4=max)

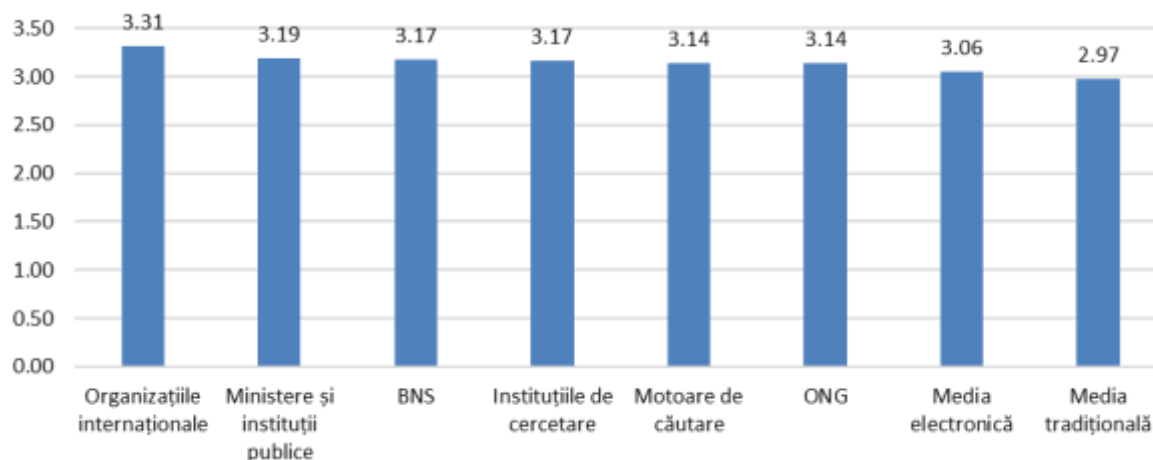
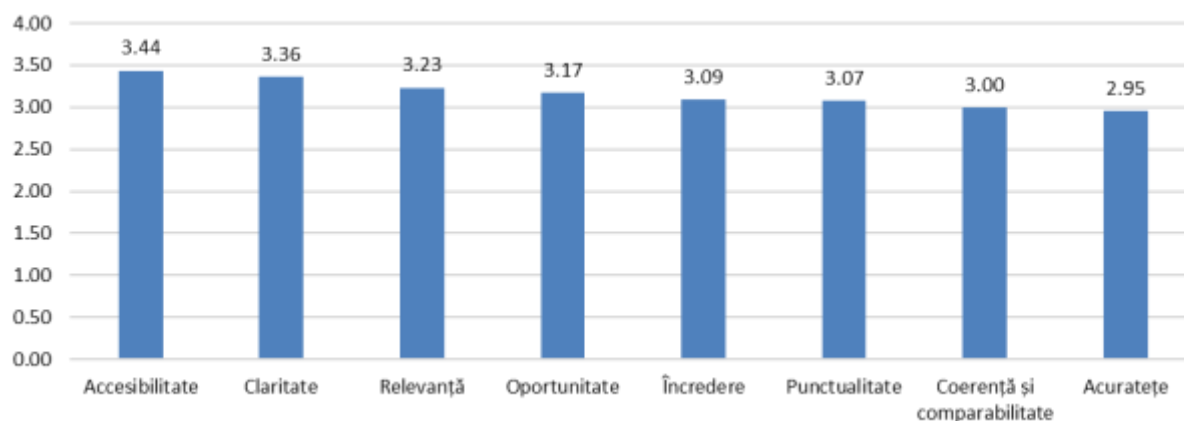

Fig. 2.2: Media per fiecare criteriu de apreciere a informațiilor și datelor din diferite surse, puncte (1=min, 4=max)

Următorul tabel prezintă scorurile medii acordate de către fiecare segment surselor de informare analizate în funcție de criteriile de analiză. Astfel, cu cât e mai mare scorul mediu, cu atât mai bine segmentul în cauză a apreciat informațiile din sursele enumerate din punctul de vedere al credibilității, acurateței, punctualității, clarității, oportunității, coerenței, comparabilității, accesibilității acestora. Autoritățile publice centrale au apreciat cu scoruri mai mari informația ce provine de la organizațiile internaționale (3.32), ministere, instituții și agenții publice (3.27). Autoritățile publice locale, pe lângă aceste două surse, apreciază înalt informația ce provine de la BNS (3.23) și instituțiile de cercetare (3.21). ONG-urile apreciază foarte înalt informația organizațiilor internaționale (3.40) și informația generată de alte ONG-uri (3.23). Situație similară se observă în cazul centrelor analitice și cercetătorilor. Conform punctajului acordat, pentru ei pe primul lor se clasează instituțiile de cercetare, fiind urmate de organizațiile internaționale. Iar organizațiile internaționale, la rândul lor, apreciază cel mai înalt anume informația ce provine din partea organizațiilor internaționale (3.49). În cazul instituțiilor de învățământ, sursele locale se află pe primul loc – ministere/ instituții publice (3.25) și BNS (3.25). Mass-media pe primul loc plasează BNS (3.29).

Deși în analiza răspunsurilor se observă o legătură între segmentul utilizatorilor și aprecierea mai înaltă a acelei surse care este mai apropiată segmentului de utilizatori (organizațiile internaționale apreciază cel mai înalt informația oferită de organizațiile internaționale, spre exemplu), aceasta nu trebuie să fie motiv de îngrijorare, deoarece în chestionar s-a utilizat o scală separată pentru fiecare sursă și fiecare criteriu, astfel respondenții nu au fost rugați să facă o comparație între diferite surse și să le plaseze în ordinea crescătoare și nu au fost rugați să facă orice alt tip de comparații. Acest rezultat este firesc, cunoscând mai bine dedesubturile procesului de colectare și generare a informațiilor ce ulterior se oferă utilizatorilor de date, reprezentanții diferitor segmente sunt tentați să aprecieze înalt acea informație care provine de la alți reprezentanți ai segmentului lor și, vice-versa, nefiind familiarizați cu modalitatea de lucru a celorlalte organizații, informația generată de ei o apreciază mai slab.

Tabel 2.1: Nivelul de apreciere a diferitor surse de informare în funcție de segmentul utilizatorului, puncte (1=min, 4=max)

Sursa	Autoritățile publice centrale, N=160	Autoritățile publice locale, N=75	ONG, N=112	Centre analitice, cercetători, N=83	Instituții de învățământ, N=186	Mass-media, N=60	Întrepr., N=165	Org. internaț., N=60	Ambasade, N=13	Total, N=914
Organizațiile internaționale	3.32	3.24	3.40	3.58	3.20	3.31	3.03	3.49	3.54	3.31
Ministere/ instituții sau agenții publice	3.27	3.23	3.16	3.23	3.25	3.12	3.05	3.07	3.09	3.19
BNS	3.13	3.23	3.20	3.08	3.25	3.29	3.09	3.21	2.91	3.17
Instituțiile de cercetare	3.04	3.21	3.10	3.69	3.14	3.12	3.03	3.13	3.14	3.17
ONG	3.02	3.07	3.23	3.19	3.20	3.19	3.02	3.26	3.08	3.14
Motoare de căutare	3.00	3.05	3.23	3.24	3.21	3.09	3.15	3.13	3.11	3.14
Mass-media electronică	2.87	2.88	3.08	2.89	3.25	2.97	3.20	3.02	3.20	3.06
Mass-media tradițională	2.76	2.86	2.89	2.70	3.24	3.01	3.19	2.84	3.03	2.97

2.1 Nivelul de încredere în sursele de informare

Se observă că cea mai mare încredere se manifestă față de informația și datele oferite de către organizațiile internaționale (3.4 puncte din 4 maximum), după care urmează ministerele și instituțiile publice, BNS și instituțiile de cercetare (3.2 puncte), ONG-urile ocupă locul trei, cu 3.1 puncte. Analizând rezultatele dezagregate pe segmente de utilizatori, se observă că BNS-ul prezintă cea mai de încredere sursă pentru instituții educaționale (3.4) și întreprinderi (3.2 puncte).

Tabel 2.2: Nivelul de încredere în diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Autoritățile publice centrale și locale, N=235		ONG, centre analit., cercet., N=195		Instituții educ., N=186		Mass-media, N=60		Întreprinderi, N=165		Org. internaț., ambas., N=73		Rezultate generale, N=914	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Încredere	Media electronică	2.7	222	2.7	178	3.1	177	2.8	60	3.0	144	2.8	70	2.8	851
	Media tradițională	2.6	205	2.5	150	3.1	159	2.8	59	3.0	116	2.5	58	2.8	747
	Ministere/instituții sau agenții publice	3.4	222	3.2	176	3.3	144	3.0	59	3.1	109	3.0	69	3.2	779
	Biroul Național de Statistică	3.2	219	3.2	156	3.4	132	3.2	58	3.2	106	3.1	60	3.2	731
	Organizațiile internaționale	3.4	156	3.5	151	3.3	106	3.3	55	3.1	88	3.5	64	3.4	620
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	3.0	150	3.1	149	3.2	111	3.0	56	3.0	82	3.2	61	3.1	609
	Instituțiile de cercetare de stat sau private	3.1	149	3.4	159	3.2	121	2.9	58	3.1	95	3.1	54	3.2	636
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	2.9	213	2.9	176	3.1	173	2.8	60	3.1	142	2.9	70	3.0	834

În cadrul focus grupului cu jurnaliști, participanții au menționat că cele mai credibile surse sunt cele ale donatorilor și organizațiilor internaționale. Totuși, unul din participanți s-a exprimat că nu poate avea încredere totală în aceste surse din motiv că organizațiile numite supra doresc să prezinte "istoria de succes a Moldovei". În focus grup cu reprezentanții ONG-urilor s-a vorbit despre faptul că există încredere în datele organizațiilor internaționale din motiv că aceste date sunt prezentate de către instituțiile cu o reputație bună, ceea ce generează și încrederea în date.

Dintre ONG-urile locale, jurnaliștii s-au exprimat că au încredere în datele publicate de către unele din ele. "Se vede că aceste ONG-uri au standarde înalte, iar dacă prezintă date comparate cu cele ale BNS, explică diferențele". Poate fi observat că încrederea în sondaje realizate de anumite organizații se formează și din unele observații personale, spre exemplu, participarea în calitate de respondent și revenirea companiei printr-un apel telefonic pentru a verifica performanța intervievatorului.

2.2 Nivelul de relevanță a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Relevanță – măsura în care informația satisface necesitățile informaționale ale utilizatorului, este utilă.

La capitolul *relevanță*, organizațiile internaționale au obținut cel mai înalt scor – 3.4 puncte. Merită menționat că aici un rezultat înalt a fost înregistrat de către media electronică (3.1), relevanța acesteia fiind apreciată în particular de către instituțiile educaționale (3.3) și întreprinderi (3.3). BNS a acumulat un scor general de 3.3, fiind în particular apreciat de mass-media.

Tabel 2.3: Nivelul de relevanță a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Autoritățile publice centrale și locale, N=235		ONG, centre analit., cercet., N=195		Instituții educ., N=186		Mass-media, N=60		Întreprinderi, N=165		Org. internaț., ambas., N=73		Rezultate generale, N=914	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Relevanță	Media electronică	2.9	215	3.1	177	3.3	177	2.9	55	3.3	142	3.1	69	3.1	835
	Media tradițională	2.8	200	2.8	147	3.2	158	2.9	55	3.2	115	2.8	57	3.0	732
	Ministere/instituții sau agenții publice	3.4	219	3.4	175	3.2	143	3.2	58	3.0	109	3.3	69	3.3	773
	Biroul Național de Statistică	3.3	218	3.4	155	3.2	131	3.4	58	3.1	106	3.4	60	3.3	728
	Organizațiile internaționale	3.3	157	3.7	147	3.3	104	3.4	53	3.1	89	3.7	64	3.4	614
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	3.1	144	3.4	147	3.3	107	3.2	56	3.1	82	3.4	61	3.2	597
	Instituțiile de cercetare de stat sau private	3.2	145	3.5	157	3.2	119	3.2	57	3.0	94	3.2	53	3.3	625
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	3.0	211	3.3	176	3.2	170	3.0	57	3.2	142	3.2	69	3.1	825

Reprezentanții ONG-urilor au accentuat nivelul înalt de generalizare a datelor, când nu există date dezagregate pe subiecte pe interes (au fost aduse exemple legate de statistica ce ține pe tipuri de dizabilități, dezagregarea

numărului persoanelor cu dizabilități pe vârste, statistica din domeniul justiției, statistica cu privire la ONG-uri și dezagregarea acestora, lipsa informațiilor despre numărul de persoane care au apelat la avocați dezagregată pe categorii de vârste). Precum s-a exprimat una dintre participantele, "Aceasta este voința politică ca astfel de detalii să lipsească, dar fără aceste date nu e posibilă o planificare eficientă a activității organizației". Alt aspect important ține de interzicerea accesului la unele informații sub pretext că Legea cu privire la protecția datelor cu caracter personal așa stipulează. Un exemplu în acest sens a fost încercarea fără succes a unui ONG să obțină statistica persoanelor cu dizabilități de la reprezentanții sistemului medical.

Jurnaliștii din cadrul focus grupului au adus un exemplu de sursă care, în opinia lor, este foarte bună. Ei au vorbit despre o cercetare socio-politică care se efectuează cu regularitate și rezultatele căreia apar sub forma unei broșuri. Argumente în favoarea utilității acestei cercetări au fost legate de un număr mare de indicatori studiați, existența tabelelor în care se prezintă rezultatele în dinamică cu luare în calcul a istoricului cercetării, existența tabelelor și graficelor în interiorul raportului.

În cadrul focus grupului cu ONG, unul dintre participanți a insistat asupra ideii că BNS ar trebui să prezinte mai multe date similare celor din BOP. La întrebarea moderatorului legată de caracterul diferit al BOP-ului față de datele BNS, respondentul nu a reacționat și a continuat cu prezentarea argumentelor în favoarea opiniei sale. Din acest punct de vedere, poate fi presupus că, la moment, nu există o claritate în privința misiunii BNS în viziunea publicului larg și, în particular, în viziunea utilizatorilor de date statistice. Această idee se deduce și din insistența unui jurnalist, care sugera ca BNS să publice datele sale cu niște titluri captivante, ce i-ar atrage pe jurnaliști ("și nu pur și simplu *statistica cerealelor*"). Nimeni din participanți nu l-a contrazis și nimeni nu a pus în evidență problema prezentării echidistante a datelor ce țin de interes public.

2.3 Nivelul de acuratețe a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Acuratețe – măsura în care estimările corespund valorilor reale.

La capitolul *acuratețe*, cele mai înalte note au fost acordate, de asemenea, informației și datelor obținute de la organizațiile internaționale (3.3 puncte, în medie). Cele mai mici note au fost acordate mass-media (2.6 puncte).

Tabel 2.4: Nivelul de relevanță a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Autoritățile publice centrale și locale, N=235		ONG, centre analit., cercet., N=195		Instituții educ., N=186		Mass-media, N=60		Întreprinderi, N=165		Org. internaț., ambas., N=73		Rezultate generale, N=914	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Acuratețea informației	Media electronică	2.4	211	2.5	173	2.9	175	2.4	59	2.8	139	2.5	66	2.6	823
	Media tradițională	2.3	193	2.5	145	2.9	156	2.7	59	2.9	113	2.4	56	2.6	722
	Ministere/instituții sau agenții publice	3.1	214	3.1	173	3.3	142	3.0	59	3.1	108	2.9	67	3.1	763
	Biroul Național de Statistică	3.0	212	3.1	154	3.3	127	3.1	57	3.2	104	3.0	58	3.1	712
	Organizațiile internaționale	3.3	152	3.4	146	3.2	102	3.3	55	3.1	86	3.5	62	3.3	603
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	3.0	141	3.2	148	3.1	108	3.1	56	3.1	81	3.0	60	3.1	594
	Instituțiile de cercetare de stat sau private	3.1	140	3.3	158	3.0	119	3.0	55	3.0	94	3.0	52	3.1	618
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	2.6	204	2.9	174	2.9	170	2.6	55	2.9	141	2.7	67	2.8	811

Unele informații statistice oficiale **trezesc dubii**, de exemplu, precum a observat una din jurnalistele, pe piață se observă că afacerile din domeniul alimentar (restaurante) sunt în scădere, iar informațiile oficiale prezintă o altă situație. Asemenea comentarii au fost oferite și cu referire la informația economico-financiară cu privire la întreprinderile din Moldova (precum au relatat participanții, ei cunosc formulele statistice prin care se colectează informațiile acestea și au dubii în privința calității îndeplinirii acestora, iar pe lângă aceasta, întreprinderile nu doresc să declare cifrele corecte ce țin de indicatorii financiari).

Unele informații **nu se reinnoiesc**. Astfel, s-a adus exemplu cu datele MMPSF despre numărul de concedii parentale acordate în ultimii ani, dar informația disponibilă era pentru anul 2012.

Făcând comparație cu informațiile oficiale, jurnaliștii au evidențiat calitatea datelor oferite de către companiile private de cercetări și centrele analitice, care au o abordare mai "modernă, europeană" și oferă date curente.

2.4 Nivelul de oportunitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Oportunitate – măsură în care informația este disponibilă utilizatorilor în perioada în care aceasta rămâne utilă pentru scopurile sale principale.

Cel mai înalt a fost apreciat nivelul oportunității datelor statistice și informațiilor obținute de la organizațiile internaționale. Aici merită menționat că, în cazul întreprinderilor, notele sunt diferite față de celelalte segmente – acești utilizatori au acordat cele mai mici note anume liderului și au pus note mai mari informației din mass-media.

Tabel 2.5: Nivelul de oportunitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Autoritățile publice centrale și locale, N=235		ONG, centre analit., cercet., N=195		Instituții educ., N=186		Mass-media, N=60		Întreprinderi, N=165		Org. internaț., ambas., N=73		Rezultate generale, N=914	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Oportunitatea informației	Media electronică	3.0	213	3.1	177	3.2	176	2.9	58	3.2	141	3.2	68	3.1	833
	Media tradițională	2.9	197	2.8	148	3.2	156	2.8	58	3.2	113	2.9	54	3.0	726
	Ministere/instituții sau agenții publice	3.2	220	3.2	176	3.3	142	3.1	59	3.1	109	3.1	68	3.2	774
	Biroul Național de Statistică	3.2	215	3.1	156	3.3	128	3.3	58	3.1	106	3.1	59	3.2	722
	Organizațiile internaționale	3.3	154	3.5	148	3.3	103	3.4	55	2.9	89	3.4	63	3.3	612
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	3.0	142	3.2	147	3.2	109	3.2	56	3.0	82	3.2	59	3.2	595
	Instituțiile de cercetare de stat sau private	3.1	145	3.4	159	3.3	116	3.2	57	3.0	94	3.3	52	3.2	623
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	3.0	207	3.3	175	3.2	172	3.1	59	3.1	139	3.1	67	3.2	819

Deși în cadrul cercetării calitative participanților li s-a explicat criteriul oportunității, toate discuțiile totuși s-au axat pe nivelul de punctualitate a surselor de informare.

2.5 Nivelul de punctualitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Punctualitate – măsură în care se respectă graficul publicării datelor stabilit în mod oficial.

La capitolul *punctualității*, poziția de top aparține organizațiilor internaționale (3.2 puncte), BNS având cel mai mic punctaj. Se observă că întreprinderile și instituțiile educaționale au avut păreri diferite față de celelalte segmente – în opinia acestora, mass-media este mai punctuală în oferirea informațiilor și datelor statistice. Poate fi presupus că, în acest caz, acești respondenți s-au referit la faptul că aceste surse publică informația lor la zi.

Tabel 2.6: Nivelul de punctualitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Autoritățile publice centrale și locale, N=235		ONG, centre analit., cercet., N=195		Instituții educ., N=186		Mass-media, N=60		Întreprinderi, N=165		Org. internaț., ambas., N=73		Rezultate generale, N=914	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Punctualitate	Media electronică	2.7	212	2.9	175	3.4	172	2.9	60	3.3	143	3.1	66	3.0	828
	Media tradițională	2.7	193	2.7	146	3.3	155	2.9	59	3.3	115	2.9	54	3.0	722
	Ministere/instituții sau agenții publice	3.1	220	3.0	172	3.2	140	3.0	57	3.1	109	2.8	66	3.1	764
	Biroul Național de Statistică	2.9	217	2.8	154	3.1	128	3.0	57	2.9	105	3.0	56	2.9	717
	Organizațiile internaționale	3.3	148	3.4	144	3.2	99	3.2	52	3.0	88	3.4	60	3.2	591
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	3.0	136	3.0	138	3.1	103	3.1	56	3.0	81	3.2	58	3.1	572
	Instituțiile de cercetare de stat sau private	3.0	139	3.4	149	3.1	113	3.1	57	3.0	93	3.1	51	3.1	602
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	2.9	201	3.2	166	3.2	166	3.0	56	3.1	140	3.2	64	3.1	793

În procesul de colectare a datelor calitative, a fost relevat faptul că cele mai multe propuneri de îmbunătățire au fost direcționate în adresa BNS-ului la capitolul punctualității și au fost primordial legate de oferirea întârziată a datelor recensământului. Acest subiect a fost abordat de către respondenți fără oarecare sugestii din partea moderatorului. În fiecare focus grup au fost câteva persoane care au afirmat că datele recensământului demult trebuiau să fie publicate. La întrebarea moderatorului dacă cineva a văzut vreun grafic de publicare a datelor, respondenții au răspuns negativ.

În general, poate fi constatat că, în aprecierea punctualității, utilizatorii nu analizează oarecare grafice de publicare a datelor, ci apreciază acest criteriu în funcție de propriile așteptări, de rapiditatea apariției informației similare în alte surse.

2.6 Nivelul de accesibilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Accesibilitate – măsură în care informația este ușor obținută de cei care au nevoie de aceasta și pe suportul solicitat (hârtie, fișier, CD, Internet).

La capitolul *accesibilității*, cel mai înalt au fost evaluate motoarele de căutare – 3.6 puncte împreună cu media electronică (3.6), urmată de mass-media tradițională (3.5). Merită menționat faptul că, la acest capitol, segmentul mass-media a evoluat BNS-ul destul de înalt, în comparație cu alte segmente (3.6, în comparație cu 3.2-3.5).

Tabel 2.7: Nivelul de accesibilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Autoritățile publice centrale și locale, N=235		ONG, centre analit., cercet., N=195		Instituții educ., N=186		Mass-media, N=60		Întreprinderi, N=165		Org. internaț., ambas., N=73		Rezultate generale, N=914	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Accesibilitate	Media electronică	3.6	220	3.7	177	3.6	177	3.8	59	3.5	144	3.7	69	3.6	846
	Media tradițională	3.4	201	3.5	149	3.5	159	3.6	59	3.4	116	3.4	55	3.5	739
	Ministere/instituții sau agenții publice	3.3	217	3.4	176	3.2	142	3.4	59	3.2	109	3.2	68	3.3	771
	Biroul Național de Statistică	3.3	216	3.5	155	3.3	129	3.6	57	3.2	106	3.3	59	3.3	722
	Organizațiile internaționale	3.3	151	3.5	149	3.1	104	3.4	54	3.1	89	3.4	63	3.3	610
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	3.1	145	3.4	149	3.1	109	3.3	55	3.0	82	3.3	61	3.2	601
	Instituțiile de cercetare de stat sau private	3.0	144	3.4	158	3.0	119	3.3	58	3.0	95	3.2	52	3.1	626
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	3.5	209	3.8	174	3.6	172	3.8	60	3.4	141	3.7	67	3.6	823

În timpul focus grupurilor s-a observat că jurnaliștii utilizează pe larg datele BNS-ului, știu diversitatea acestora și lucrează des cu ele, cunosc ce varietate de date este oferită online. O situație similară se observă în cazul unor ONG-uri și unor instituții de cercetare. Toate acestea ar putea fi argumente în favoarea notei înalte acordate BNS-ului de către reprezentanții acestor segmente. Cu toate acestea, discutând despre tipuri de date statistice pe care jurnaliștii nu le pot obține, practic, discuția s-a început cu tema recensământului.

Vorbind despre alte tipuri de date care nu sunt disponibile, s-au menționat următoarele:

- profilul economic al afacerilor (datele economice și financiare pentru întreprinderi);
- informații privind cifra de afaceri - de la ME, MF, BNS.

Totodată, s-a discutat și faptul că există **instituții care nu țin evidență deloc**, exemplu de acest gen este Centrul Mamei și Copilului. Unele ministere nu au date pe categoriile de bază ale profilului lor. Este cazul Ministerului Apărării, dar și al altor ministere (explicația adusă de participanții focus grupului ONG ținea de schimbările care au avut loc în Guvern, de instabilitatea politică din ultimii ani).

În cadrul focus grupului cu cercetători în seismologie și cei de la Grădina Botanică s-a menționat că există ministere și instituții publice (exemplu fiind Ministerul Mediului, serviciul Hidro-Meteo, Ministerul Agriculturii) care țin o bună parte a datelor statistice în format tipărit (spre ex., probele chimice, care determină calitatea apelor din sonde), astfel, acei care au nevoie de a observa o dinamică oarecare, trebuie să petreacă foarte mult timp în arhiva instituției și să ia notițe despre toate datele, pentru că nu li se permite să facă o copie a documentelor de interes. (*"Mulți funcționari stau pe date, parcă sunt proprietatea lor"*, în acest sens s-a vorbit și despre așteptarea la *"remunerare neformală"* pentru oferirea informațiilor).

În grupul ONG s-a menționat și despre faptul că mai multe tipuri de date se oferă de către BNS doar la solicitare, iar pe site nu sunt afișate, ceea ce ar putea fi revizuit.

În cadrul focus grupului cu **jurnaliști**, s-a discutat despre oportunitatea îmbunătățirii capacităților ofițerilor de presă care răspund la telefon din partea instituțiilor de stat – s-a menționat faptul că uneori e complicat de prins persoana necesară, altcineva nepregătit răspunde în locul acesteia etc. În particular, s-a vorbit despre BNS. Atunci când se solicită date de la BNS, nu se refuză solicitantului direct, dar uneori sunt "evazivi". Prin aceasta, respondentul a concretizat că ofițerul de presă de la BNS nu are o atitudine prietenoasă, personalul răspunde fără entuziasm; unii dintre participanți au declarat că au impresia că BNS "ascunde informația", târăgănează expedierea datelor, din diferite motive.

În opinia respondenților, ministerele nu oferă informație la zi, "ei recidivează cu neprezentarea răspunsurilor la solicitări", motivând că cererile nu sunt depuse "după formă" sau informația prezentată este una învechită. La acest capitol, drept modele pozitive au fost aduse Poliția de Frontieră și Serviciul Vamal, care răspund prompt.

2.7 Nivelul de claritate a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Claritate – pe cât informația este simplă de înțeles.

Evaluarea informațiilor și datelor, din punctul de vedere al clarității acestora, variază între segmente. Astfel, pentru autoritățile publice, informația oferită de către Ministere/ agenții și instituții publice este cea mai clară – 3.4 puncte. În segmentul ONG-urilor, centrelor analitice și cercetătorilor, cel mai înalt punctaj a fost acordat organizațiilor internaționale – 3.5 puncte. Aceeași situație se observă și în cazul segmentului organizațiilor internaționale – 3.6 puncte. Instituțiile educaționale au fost de părere că informațiile și datele mass-media tradițională sunt cele mai simple de înțeles – 3.5 puncte. La fel și antreprenorii au optat pentru media tradițională – 3.4 puncte. Jurnaliștii au acordat cele mai înalte note la 3 surse – mass-media electronică și tradițională și motoare de căutare – 3.6 puncte.

Tabel 2.8: Nivelul de claritate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Autoritățile publice centrale și locale, N=235		ONG, centre analit., cercet., N=195		Instituții educ., N=186		Mass-media, N=60		Întreprinderi, N=165		Org. internaț., ambas., N=73		Rezultate generale, N=914	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Claritate	Media electronică	3.2	212	3.4	178	3.4	177	3.6	59	3.3	144	3.4	69	3.4	839
	Media tradițională	3.2	195	3.4	148	3.5	158	3.6	59	3.4	116	3.4	56	3.4	732
	Ministere/instituții sau agenții publice	3.4	215	3.3	176	3.3	141	3.5	59	3.0	109	3.3	68	3.3	768
	Biroul Național de Statistică	3.3	212	3.3	155	3.2	131	3.5	58	3.1	105	3.3	60	3.3	721
	Organizațiile internaționale	3.3	148	3.5	149	3.2	104	3.3	54	3.0	87	3.6	64	3.3	606
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	3.1	140	3.4	149	3.3	109	3.5	56	3.0	80	3.4	61	3.2	595
	Instituțiile de cercetare de stat sau private	3.2	140	3.5	158	3.2	118	3.4	57	3.0	95	3.3	52	3.3	620
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	3.3	207	3.5	176	3.4	172	3.6	57	3.2	142	3.4	67	3.4	821

Evaluând nivelul de claritate al informațiilor și datelor BNS-ului, participanții focus grupurilor au spus că, în general, acestea sunt clare. Însă grupul de cercetători a specificat că în unele texte prezentate de BNS există greșeli care creează impresie că textele au fost traduse prin Google Translate, după ce au fost scrise de către persoane vorbitoare de rusă.

În opinia majorității respondenților, ar fi bine ca unele date prezentate de BNS și instituțiile publice să fie însoțite de descrieri, să fie mai clare, mai pe înțelesul utilizatorilor, "deoarece este vorba despre evoluția stării pe țară, iar aceasta îi interesează pe toți". Din această cauză, după părerea participanților, BNS poate fi apreciat ca o sursă de date interpretabile, ceea ce este un neajuns important în sensul oferirii datelor pentru "consum larg", adică pentru cetățeni.

2.8 Nivelul de coerență și comparabilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Coerență și comparabilitate – presupune că informațiile coerente pot fi combinate în mod valabil și folosite împreună; există și o coerență între două sau mai multe informații care face posibilă efectuarea unor comparații în timp, între zone geografice sau între alte domenii.

La acest capitol, precum și în celelalte cazuri, informațiile și datele furnizate de către organizațiile internaționale au fost evaluate cel mai pozitiv, deși, la general, acest criteriu a fost slab apreciat de către toate segmentele. Comparând rezultatele diferitor segmente de utilizatori, se observă că, în cazul întreprinderilor, note mai înalte au fost acordate pentru mass-media și mai puțin pentru alți furnizori de informații.

Tabel 2.9: Nivelul de coerență și comparabilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Autoritățile publice centrale și locale, N=235		ONG, centre analit., cercet., N=195		Instituții educ., N=186		Mass-media, N=60		Întreprinderi, N=165		Org. internaț., ambas., N=73		Rezultate generale, N=914	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Coerență și comparabilitate	Media electronică	2.5	205	2.5	176	3.1	175	2.5	57	3.2	141	2.7	70	2.8	824
	Media tradițională	2.5	188	2.2	148	3.1	156	2.7	57	3.2	113	2.6	57	2.7	719
	Ministere/instituții sau agenții publice	3.2	209	2.9	177	3.3	137	3.0	54	2.9	109	2.9	69	3.1	755
	Biroul Național de Statistică	3.1	142	2.9	132	3.1	92	3.1	49	2.8	79	3.1	56	3.0	550
	Organizațiile internaționale	3.3	145	3.3	150	3.1	100	3.2	50	3.0	89	3.4	63	3.2	597
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	3.0	136	3.0	150	3.3	107	3.1	51	3.0	82	3.1	60	3.1	586
	Instituțiile de cercetare de stat sau private	3.1	135	3.3	159	3.3	116	3.0	54	3.1	96	3.0	52	3.2	612
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	2.9	196	3.0	174	3.1	170	2.8	56	3.1	140	2.8	68	3.0	804

În cadrul focus grupului cu jurnaliști, persoanele care au vorbit negativ despre comparabilitatea datelor BNS au menționat că datele din tabelele BNS nu se pot combina ușor și nu se pot extrage pentru comparații. Datele nu conțin sub-categorii sau categorii importante de indicatori, pe diverse teme de importanță majoră (exemplu fiind numărul divorțurilor din numărul căsătoriilor, într-o anumită perioadă de timp). Cei care au acordat punctaj mai mare au afirmat că datele din categoriile pe care le utilizează se pot compara.

Participanții la diferite focus grupuri au vorbit pozitiv despre informația prezentată de BNM, Ministerul Finanțelor, CNPF. S-a menționat că datele apar cu o anumită ciclicitate, sunt prezentate uniform și sunt clare.

2.9 Părerea utilizatorilor despre BNS

În general, evoluția BNS-ului a fost apreciată pozitiv de către utilizatorii datelor statistice – astfel, nota curentă depășește nota cu care s-a apreciat activitatea Biroului acum 3 ani (cu 0.12 puncte). Doar în cazul jurnaliștilor, părerea despre activitatea curentă este mai rea decât despre activitatea în trecut (cu 0.07 puncte).

Tabel 2.10: Părerea utilizatorilor despre măsură în care BNS-ul își îndeplinește misiunea, puncte (1=min, 4=max)

	Autoritățile publice centrale și locale, N=235		ONG, centre analit., cercet., N=195		Instituții educ., N=186		Mass-media, N=60		Întreprinderi, N=165		Org. internaț., ambas., N=73		Rezultate generale, N=914	
	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Acum	3.04	234	2.77	185	2.85	138	2.87	60	2.87	141	2.79	68	2.89	826
3 ani în urmă	2.99	224	2.67	172	2.65	126	2.94	50	2.72	135	2.65	66	2.78	773

*Merită menționat că ambele întrebări au fost adresate în cercetarea curentă.

Fiind rugați să menționeze aspectele pozitive ce țin de BNS, respondenții au indicat următoarele:

- BNS-ul oferă **o varietate de date** stocate împreună, fiind furnizorul universal de date statistice
- BNS-ul furnizează datele cu **regularitate**
- În opinia cercetătorilor, BNS-ul lucrează **operativ**
- În ultimii ani, **s-a majorat numărul de categorii** de date furnizate
- Datele se prezintă într-o **formă mai modernă decât înainte**
- Datele produse de BNS **se mediatizează** mai mult decât înainte
- În opinia cercetătorilor, **site-ul BNS-ului este simplu și accesibil**, comod în utilizare (opozitul la această părere a fost ascultat în segmentul de ONG, când s-a discutat faptul că site-ul BNS nu este comod în utilizare și utilizatorii întâmpină dificultăți căutând informația de care ei au nevoie, pe pagină)
- Câțiva ani în urmă au început să publice **buletine trimestriale**
- BNS-ul are **mecanisme necesare pentru acumularea datelor** cu volum mare și prelucrarea acestora
- BNS este o sursă utilă de **date la nivelul macro**, plasate toate într-o sursă
- BNS-ul a mărit numărul de tipuri de rapoarte care pot fi livrate de agenți economici și instituții prin e-raportare

Cu toate acestea, în general, utilizatorii nu sunt satisfăcuți de activitatea BNS-ului la moment. În particular, s-a vorbit despre:

- Un număr mic de **indicatori** per capitole de informații statistice. În calitate de exemplu s-a menționat că, la compartimentul dedicat culturii și sportului, există foarte mulți indicatori care nu se prezintă.
- **Formularele învechite** ("sovietice") utilizate pentru colectarea datelor statistice, lipsa anumitor probleme care prezintă interes pentru publicul larg la moment, prezența unor subiecte care nu sunt relevante pentru prezent, dezagregarea proastă a categoriilor de evidență, când o cotă semnificativă intră în *altele* în loc să existe un număr suficient de categorii.
- **Nivel înalt de agregare a datelor** și lipsa accesului la datele dezagregate. Despre acest aspect s-a discutat cel mai mult în cadrul focus grupului cu reprezentanții ONG-urilor.
- **Motor de căutare lent** și ineficient și proces de căutare complicat: "nu-i deloc simplu să lucrezi cu datele BNS, trebuie să răscolești mult, să mergi din link în link. Datele cumva parcă sunt, dar stau acolo, ca-n mlaștină" (jurnalist de la o publicație online). Alt comentariu a fost că site-ul nu este "user-friendly" – utilizatorul ar trebui să poată ajunge la informația care îl interesează în maximum 3 clickuri.
- **Publicarea întârziată** a informațiilor care țin de interes public larg (precum sunt informațiile despre numărul populației). Ritmul lent al înnoirii datelor pentru anumite categorii.
- La analiza datelor BNS-ului, în comparație cu datele provenite din alte surse, se observă **diferențe, la care nu se găsește o explicație.**

- **Dubii legate de acuratețea unor categorii de date:** migrațiune, exporturi, numărul de populație, cifra de afaceri, salarii.
- **Nedorința de a colabora cu presa,** care se manifestă prin lipsa unui efort de a prezenta datele atractiv și interesant pentru a captiva atenția jurnaliștilor, dar, totodată, și receptivitatea scăzută la solicitările care vin din partea mass-media pe poștă sau la telefon.
- **Lipsa experienței suficiente a angajaților** în lucrul cu organizațiile și companiile care vin cu solicitări de informații.
- **Site-ul învechit necesită modernizări de prezentare** a informației statistice, grafice cu format neatractiv. Un exemplu demn de urmat, în opinia jurnaliștilor, este site-ul budgetstories.md, care prezintă infografice ce sunt interesante de urmărit.
- Titlurile informațiilor și noutăților ar putea fi mai atractive pentru jurnaliști.
- **Lipsa datelor mai vechi** în mai multe categorii de informații (informația mai veche de anii 2000) sau nearmonizarea acestora cu informațiile actuale.
- **Lipsa unor indicatori care ar îngloba malul stâng și malul drept și ar compara situația din RM cu CSI și UE.**
- Mai multe **date se oferă la solicitare și nu se prezintă pe site.**
- **Ritm lent de digitalizare a raportării** agenților economici și a organizațiilor către BNS, necesitatea de a aduce formularele pe hârtie și de a sta în rând până când acestea se ștampilează.
- Din cauză că în oficiile teritoriale ale BNS există calculatoare mai vechi sau sunt mese fără calculatoare, se creează impresie că **această instituție nu este una modernă, iar nivelul de dotare este unul slab.**

Expertul din partea unui centru analitic s-a exprimat că, *"odată ce nu există criterii unice de colectare și prezentare a datelor statistice, între instituții adesea apar discrepanțe în prezentarea datelor și, respectiv, greșeli în interpretarea lor. Ar fi foarte bine dacă BNS ar integra datele tuturor instituțiilor publice, prin contracte separate între BNS și aceste instituții"*. Aici, în calitate de exemplu, s-a referit la Î.S. Cadastru.

Pentru a soluționa această problemă, expertul a propus ca *"în cadrul BNS să existe un **Centru comun de stocare a datelor**. Chiar dacă un astfel de Centru și dezvoltarea acestui mecanism de conlucrare este costisitor, el își va recupera investiția, deoarece cererea este mare și este foarte necesar accesul la date primare pe diverse categorii"*. Respondentul din partea centrului analitic a lansat inițiativa de a organiza o întâlnire între experți și BNS pentru a stabili subiectele de interes comun pentru colectare, analiză, integrare și prezentare a datelor. Aceeași inițiativă a avut-o și reprezentantul publicației online.

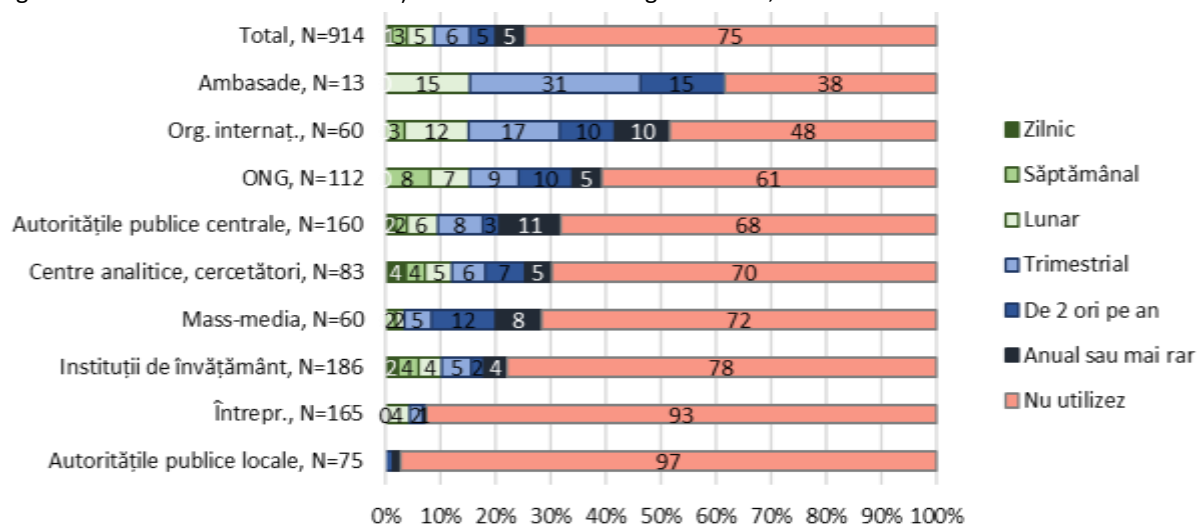
În concluzie, în timp ce jurnaliștii au vorbit foarte mult de site-ul BNS-ului, pe care îl vizitează cu regularitate, **cercetătorii** mai mult s-au referit la anuarele BNS (un motiv fiind și faptul că nu toți cercetătorii în cadrul instituțiilor publice au calculator sau pot lucra cu acesta) sau au spus că ajung la informațiile BNS-ului din căutare pe Google.

CAPITOLUL III: INFORMAȚIA DIN STÂNGA NISTRULUI

3.1 Gradul de utilizare a informațiilor din stânga Nistrului

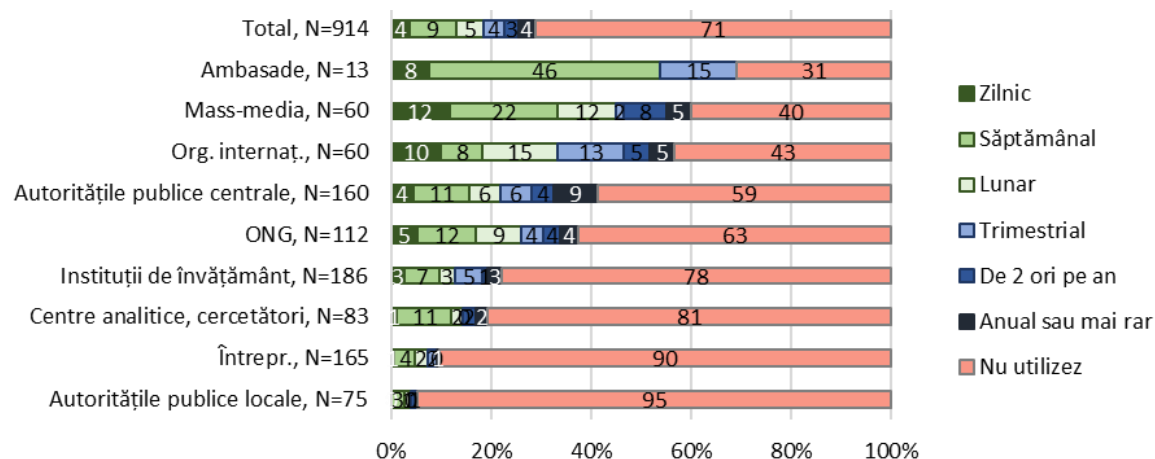
În general, majoritatea respondenților nu utilizează informațiile statistice din stânga Nistrului (75%). Cel mai mare nivel de utilizare a acestor informații se observă în cazul ambasadelor (însă merită remarcat numărul mic de respondenți în această categorie), fiind urmate de către organizațiile internaționale. Cel mai mic interes față de aceste date provine din partea autorităților publice locale (97% nu folosesc datele statistice aferente malului stâng al Nistrului). Merită remarcat că o utilizare mai intensă (din perspectiva cotei mari ai respondenților înregistrate pentru opțiunile "zilnic" și "săptămânal") se observă în segmentul ONG-urilor (8%), centrelor analitice și cercetătorilor (8%), instituțiilor de învățământ (6%).

Fig. 3.1: Gradul de utilizare a informațiilor statistice din stânga Nistrului, %

În ceea ce ține de nivelul de utilizare a știrilor, rapoartelor analitice și a cadrului regulator din stânga Nistrului, se observă că acesta este mai mare decât gradul de utilizare a informațiilor statistice, însă nu cu mult – 4 p.p. Dar un alt aspect important ține și de intensitatea accesării informațiilor specificate mai sus. Astfel, informațiile statistice se accesează mai rar decât rapoartele analitice, știrile și cadrul regulator. Iarăși în calitate de lider se evidențiază segmentul ambasadelor (69% utilizează aceste tipuri de informații despre stânga Nistrului în scopuri profesionale). Pe locul doi se află mass-media care, într-o pondere de 60%, a raportat utilizarea acestor informații. Pe locul trei din perspectiva utilizării se află organizațiile internaționale cu 57%. Autoritățile publice locale nu utilizează nici acest tip de informații în scopuri profesionale.

Fig. 3.2: Gradul de utilizare a știrilor, rapoartelor analitice și a cadrului regulator din stânga Nistrului, %

În cadrul cercetării calitative, s-a menționat că o barieră care descurajează utilizatorii să caute informațiile și datele statistice aferente malului stâng al râului Nistru ține de faptul că aceste date sunt insuficiente, sunt complicate de verificat și sunt de o calitate slabă, incomplete. Precum au semnalat jurnaliștii în cadrul focus grupului, informația pe malul stâng este ascunsă sub pretext de "*secret de stat*". Din spusele acestui segment, poate fi concluzionat că există o neclaritate în ceea ce privește care date din partea stângă a Nistrului pot fi publicate și care date nu pot fi publicate. Din acest motiv, ceva timp în urmă, câțiva jurnaliști au fost numiți persoane non-grata în această regiune.

Un singur jurnalist din grup a menționat că a încercat să acceseze site-ul autorității publice de facto responsabile de domeniul economic din partea stângă a Nistrului, însă a relatat că nu are încredere în această sursă. Câțeva persoane din diferite grupuri au afirmat că nici localnicii nu apelează la datele statistice oficiale, pentru că nu au încredere în ele. În același timp, BNS-ul nu oferă informații pentru partea stângă a Nistrului.

Câțiva dintre respondenți au menționat că există totuși posibilitatea de a găsi unele informații din sursele din Federația Rusă sau din publicația Statistica CSI. De asemenea, se folosesc datele de pe Eurostat pentru a extrage informații ce țin de accize care "*la noi lipsesc*". Doi dintre experți și-au exprimat părerea că ar fi foarte util ca BNS să semneze un acord cu autoritățile care produc date și se află pe malul stâng al Nistrului.

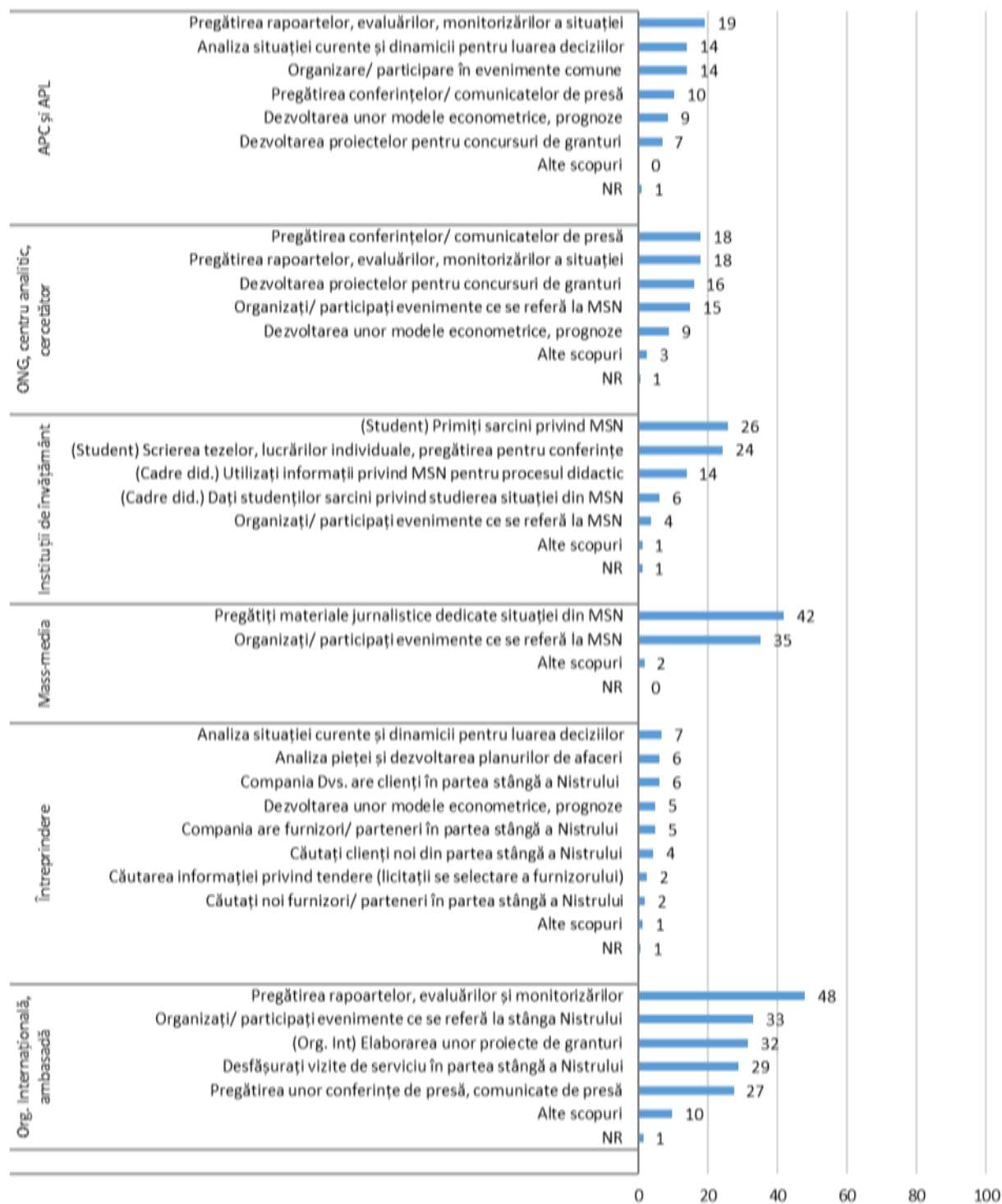
Atunci când totuși este nevoie de aceste date, "*apelăm la persoanele de referință/colégi de profesie din regiune*". Dar chiar și în acest caz, câțiva dintre respondenți au menționat că și persoanele lor de referință de pe alt mal al Nistrului la fel au nevoie de solicitare oficială pentru a obține diverse date.

3.2 Scopurile de utilizare a datelor din stânga Nistrului

Scopurile de bază pentru care se utilizează informația și datele statistice despre stânga Nistrului țin de pregătirea rapoartelor și a evaluărilor, monitorizării situației, precum și de organizarea unor evenimente cu participare comună și analiza situației curente și dinamicii pentru luarea deciziilor.

Fig. 3.3: Scopurile de utilizare a informațiilor și datelor statistice din stânga Nistrului de către utilizatorii din dreapta Nistrului, %

În cercetare calitativă subiectul prezentat mai sus s-a discutat destul de puțin din motive că utilizatorii adeseori nici nu mai caută datele din stânga Nistrului, pentru că nu le-au găsit în trecut ori s-au convins că nu pot avea încredere

În aceste date. La acest capitol au fost obținute două răspunsuri mai detaliate de la mass-media și ONG, care și se prezintă mai jos.

În cadrul focus grupului cu jurnaliștii, s-a menționat că BNS-ul publică datele cu nota că informațiile din stânga Nistrului nu sunt prezentate și jurnaliștii încearcă să suplinească această lacună căutând aceste date de sine stătător. *"Nu poți spune Moldova fără a integra și datele din stânga Nistrului, pentru că această regiune este destul de mare și nu poate fi neglijată"*. Însă problema adesea ține de incomparabilitatea și imposibilitatea de a combina informații din partea stângă și partea dreaptă a Nistrului.

În cazul ONG-urilor, scopul de bază constă în implementarea proiectelor comune cu malul stâng al Nistrului. În unele cazuri, implementarea devine mai simplă odată ce există parteneriate cu ONG-uri de pe malul stâng. Datele se utilizează pentru *"planificarea următoarelor intervenții în regiune, analiza schimbărilor pe care le urmărim pentru raportare anuală sau pe proiect"*.

3.3 Tipurile de informații și date utilizate din stânga Nistrului

În afara știrilor, cel mai mare interes în ceea ce ține de datele din stânga Nistrului se demonstrează față de rapoarte și analize tipărite, electronice sau online. Cel mai mult și mai frecvent se utilizează rapoartele și analizele tipărite, precum și datele statistice cu privire la populație și nivelul de trai al populației.

La efectuarea analizei factoriale (tabelul cu saturațiile pentru fiecare factor se regăsește în [anexa 5](#)) se observă că se conturează 4 grupe. În primul grup, conform saturațiilor, au intrat astfel de categorii, precum:

- 1) Statistica comerțului
- 2) Statistica macroeconomică
- 3) Statistica finanțelor
- 4) Statistica industriei
- 5) Statistica investițiilor
- 6) Statistica businessului
- 7) Statistica prețurilor
- 8) Statistica agriculturii

Cel mai mare interes față de informațiile statistice din grupul 1 se observă în cazul ambasadelor.

În al doilea grup au intrat astfel de date, precum:

- 1) Statistica turismului
- 2) Statistica culturii și sportului
- 3) Statistica construcțiilor
- 4) Statistica din domeniul geografiei și mediului înconjurător
- 5) Statistica transporturilor
- 6) Statistica resurselor energetice
- 7) Statistica din domeniul TIC
- 8) Statistica cu privire la locuințe

Informațiile statistice din acest grup îi interesează pe ONG-uri, centre analitice și cercetători, instituții de învățământ.

În al treilea grup au intrat:

- 1) Cadrul regulator
- 2) Statistica cu privire la populație
- 3) Statistica din domeniul justiției
- 4) Statistica gender
- 5) Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online
- 6) Statistica protecției sociale a populației

De aceste informații și date statistice se interesează în primul rând organizațiile internaționale.

În al patrulea grup au intrat:

- 1) Statistica cu privire la ocrotirea sănătății
- 2) Statistica cu privire la forța de muncă și salarizare
- 3) Statistica cu privire la nivelul de trai al populației
- 4) Statistica cu privire la învățământ și știință

De aceste informații se interesează în primul rând antreprenorii, după care urmează instituțiile de învățământ, centrele analitice și cercetătorii.

Tabel 3.1: Tipurile de date utilizate în funcție de segmentul utilizatorilor, %

	Autoritățile publice centrale și locale, N=235	ONG, centre analit., cercet., N=195	Instituții educ., N=186	Mass- media, N=60	Întreprinderi, N=165	Org. internaț., ambas., N=73	Rezultate generale, N=914
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	24	26	22	60	9	55	26
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	19	15	11	42	2	49	17
Cadrul regulatoriu	10	10	4	22	1	23	9
Informații statistice cu privire la populație	10	14	8	22	2	37	12
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	10	12	10	15	4	33	11
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	5	12	13	13	1	19	9
Informații statistice - protecția socială a populației	6	13	8	13	2	29	9
Informații statistice cu privire la prețuri	7	8	8	15	7	18	9
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	6	7	7	17	4	26	8
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	5	12	6	22	1	16	8
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	6	9	6	13	1	27	8
Informații statistice din domeniul justiției	9	8	7	12	1	16	8
Informații statistice cu privire la industrie	6	10	5	15	2	21	8
Informații statistice cu privire la comerț	6	8	5	13	3	25	8
Informații statistice cu privire la business și antreprenariat	7	8	6	12	1	22	7
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	6	8	7	13	1	19	7
Informații statistice din domeniul geog. și mediului înconj.	6	13	7	10	0	7	7
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	6	10	8	10	0	10	7
Informații statistice cu privire la investiții	5	9	5	17	1	19	7
Informații statistice cu privire la finanțe	5	6	6	12	4	19	7
Informații statistice gender	6	8	6	12	1	16	7
Informații statistice cu privire la agricultură	5	9	5	12	1	12	6
Informații statistice din domeniul IT, poștă și telecom.	6	6	4	10	1	7	5
Informații statistice din domeniul turismului	3	8	4	13	0	5	5
Informații statistice cu privire la locuințe	4	5	5	13	1	7	5
Informații statistice cu privire la transport	3	6	4	10	1	7	4
Informații statistice cu privire la construcții	3	4	4	10	0	7	4

În general, se observă că datele ce țin de partea stângă a Nistrului sunt mai complicate de găsit decât datele care țin de partea dreaptă a Nistrului. Cele mai mari dificultăți apar la depistarea informațiilor statistice din domeniul ITC (61% le găsesc greu), al businessului și antreprenoriatului (51%), investițiilor (57%), indicatorilor macroeconomici (51%), statistici cu privire la locuințe (51%).

Fig. 3.4: Gradul de ușurință a găsirii informațiilor și datelor statistice, %

CAPITOLUL IV: NECESITATEA INSTRUIRILOR SUPLIMENTARE

În linii mari, utilizatorii informațiilor și datelor nu consideră că au nevoie de o instruire suplimentară (58% au răspuns negativ) în domeniul aplicării și utilizării datelor statistice. Cu toate acestea, analiza detaliată a rezultatelor per segment demonstrează că există și cei care s-ar bucura de o astfel de oportunitate:

- Angajați cu funcție de conducere într-o autoritate publică locală (65% au acordat un răspuns pozitiv)
- Angajații instituțiilor/ organizațiilor internaționale (57%)

În cazul câtorva segmente, cota celor interesați și cota celor care nu și-ar dori o astfel de instruire sunt egale:

- Angajați și experți în cadrul unor centre analitice, companii de consultanță
- Angajații unor portaluri online și / sau agenții de știri
- Angajați la redacția ziarelor / revistelor

Cu siguranță nu ar fi oportună efectuarea unor astfel de instruirii exclusiv pentru segmentul de angajați ai ambasadelor. Totodată, probabil, ar fi complicat de organizat un grup de persoane din cadrul întreprinderilor care să fie interesate de această activitate, precum și un grup de profesori care să aprecieze o asemenea instruire.

Tabel 4.1: Interes față de instruire privind domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %

		N	Nu	Da	Nu știu	Total
Rezultate generale		914	58	38	4	100
Autoritățile publice centrale și locale	Angajat cu funcție de conducere într-o autoritate publică centrală/ pretură	45	51	44	4	100
	Angajat cu funcție de execuție/ deservire într-o autoritate publică centrală/ pretură	115	58	35	7	100
	Angajat cu funcție de conducere într-o autoritate publică locală	26	35	65	0	100
	Angajat cu funcție de execuție sau de deservire într-o autoritate publică locală	49	57	43	0	100
ONG, centru analitic, cercetător	Angajat al unei organizații non-guvernamentale	112	52	44	4	100
	Angajat, expert în cadrul unui centru analitic, companie de consultanță, etc.	2	50	50	0	100
	Cercetător științific în cadrul unei instituții de cercetare	81	48	51	1	100
Inst. de învățământ	Student/masterand/doctorand	70	51	41	7	100
	Cadru didactic în cadrul unui colegiu, universități, academii, etc.	116	74	20	6	100
Mass-media	Angajat la un post TV și/sau radio	32	59	41	0	100
	Angajat la un portal on-line și/sau agenție de știri	18	50	50	0	100
	Angajat la redacția unui ziar / unei reviste	10	40	40	20	100
Întreprinderi	Proprietarul și/sau conducătorul unei întreprinderi	35	51	43	6	100
	Angajat al unei întreprinderi/companii, indicați domeniul de activitate al acesteia	130	72	25	4	100
Org. internaț., ambasadă	Angajat al unei organizații/instituții internaționale	60	42	57	2	100
	Angajat al ambasadei / consulatului	13	85	15	0	100

Din analiza datelor calitative poate fi conchisă că utilizatorii datelor ar putea manifesta mai mult interes față de o asemenea instruire dacă ar vedea o agendă a cursului și dacă ar ști că în calitate de profesori vor fi invitate persoane notorii, cu experiență în domeniu.

În general, cei interesați ar fi gata să acorde între 1 zi și 2-3 zile pentru o instruire suplimentară.

Tabel 4.2: Disponibilitatea timpului pentru instruiți privind domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %

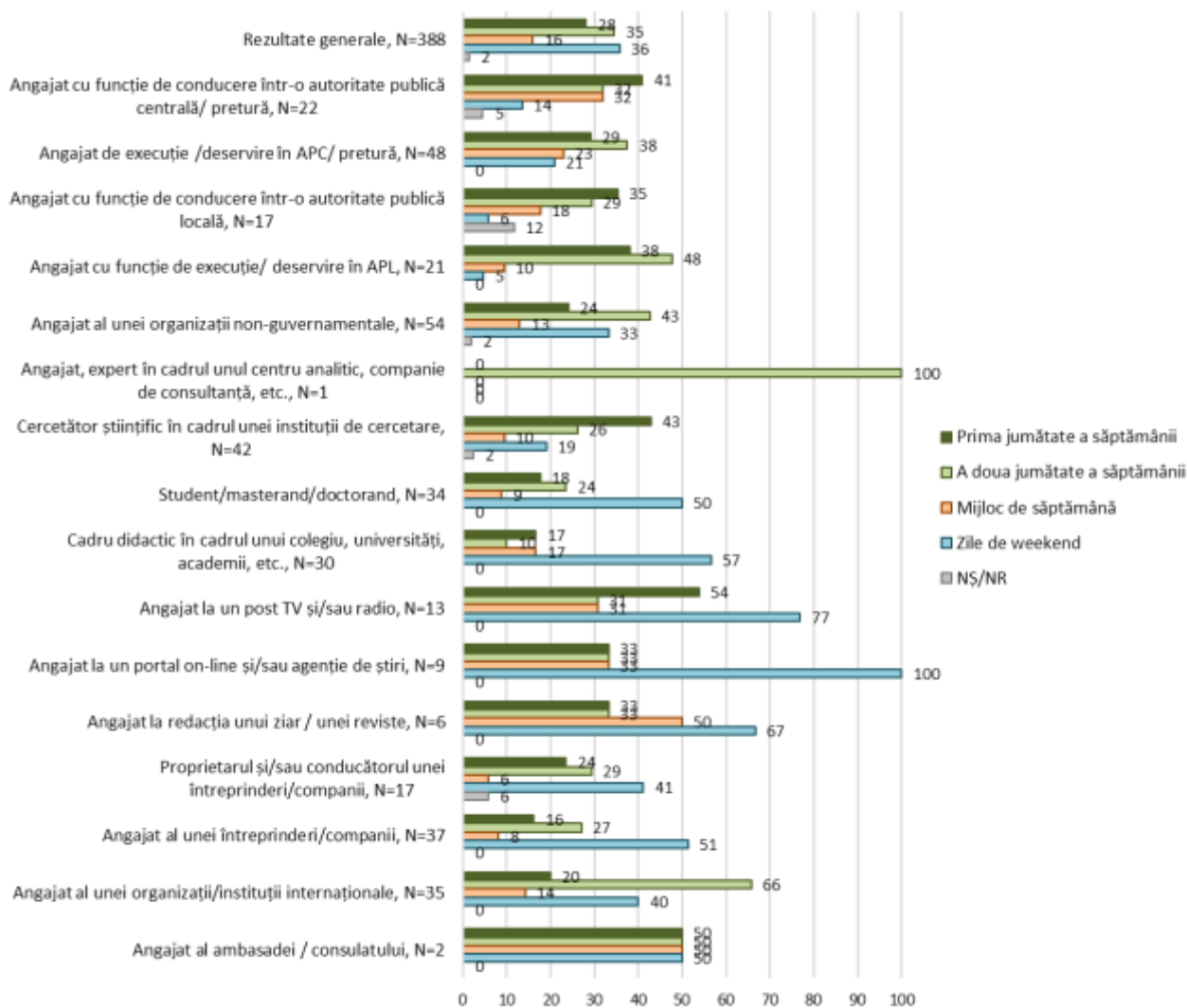
		N	Câteva ore	O zi	2-3 zile	O săptămână	2-3 săptămâni	Mai mult de 2-3 săptămâni	NR	Total
Rezultate generale		388	20	31	27	15	4	2	1	100
APC și APL	Angajat cu funcție de conducere într-o autoritate publică centrală/ pretură	22	14	27	41	14	0	0	5	100
	Angajat cu funcție de execuție/ deservire într-o autoritate publică centrală/ pretură	48	17	19	38	19	6	2	0	100
	Angajat cu funcție de conducere într-o autoritate publică locală	17	6	71	18	6	0	0	0	100
	Angajat cu funcție de execuție sau de deservire într-o autoritate publică locală	21	14	62	19	5	0	0	0	100
ONG, centru analitic, cercetător	Angajat al unei organizații non-guvernamentale	54	17	30	35	13	2	4	0	100
	Angajat, expert în cadrul unui centru analitic, companie de consultanță, etc.	1	0	100	0	0	0	0	0	100
	Cercetător științific în cadrul unei instituții de cercetare	42	7	14	29	33	14	2	0	100
Inst. de învățământ	Student/masterand/doctorand	34	32	18	21	18	9	3	0	100
	Cadru didactic în cadrul unui colegiu, universități, academii, etc.	30	43	30	13	10	3	0	0	100
Mass-media	Angajat la un post TV și/sau radio	13	38	15	31	15	0	0	0	100
	Angajat la un portal on-line și/sau agenție de știri	9	0	67	22	11	0	0	0	100
	Angajat la redacția unui ziar / unei reviste	6	0	83	17	0	0	0	0	100
Întreprinderi	Proprietarul și/sau conducătorul unei întreprinderi	17	18	35	24	12	0	6	6	100
	Angajat al unei întreprinderi/companii, indicați domeniul de activitate al acesteia	37	32	46	14	8	0	0	0	100
Org. internaț., ambasadă	Angajat al unei organizații/instituții internaționale	35	14	23	40	17	0	6	0	100
	Angajat al ambasadei / consulatului	2	50	0	0	50	0	0	0	100

La analiza zilelor potrivite pentru training, este important de luat în considerare și numărul de doritori din fiecare categorie. Astfel, în cazul în care s-ar organiza o instruire pentru instituțiile internaționale și administrațiile publice locale, ar fi binevenit ca aceasta să fie setată în a două jumătate a săptămânii (48% - pentru administrațiile publice locale și 66% - pentru organizație internațională).

Instruirea pentru mass-media ar fi bine să aibă loc în zilele de week-end.

Această idee a fost promovată și în cadrul focus grupului. Participanții, în particular, au propus să fie două zile complete de training.

Fig. 4.1: Perioada săptămânii preferată pentru efectuarea instruirii în domeniul statisticii, %

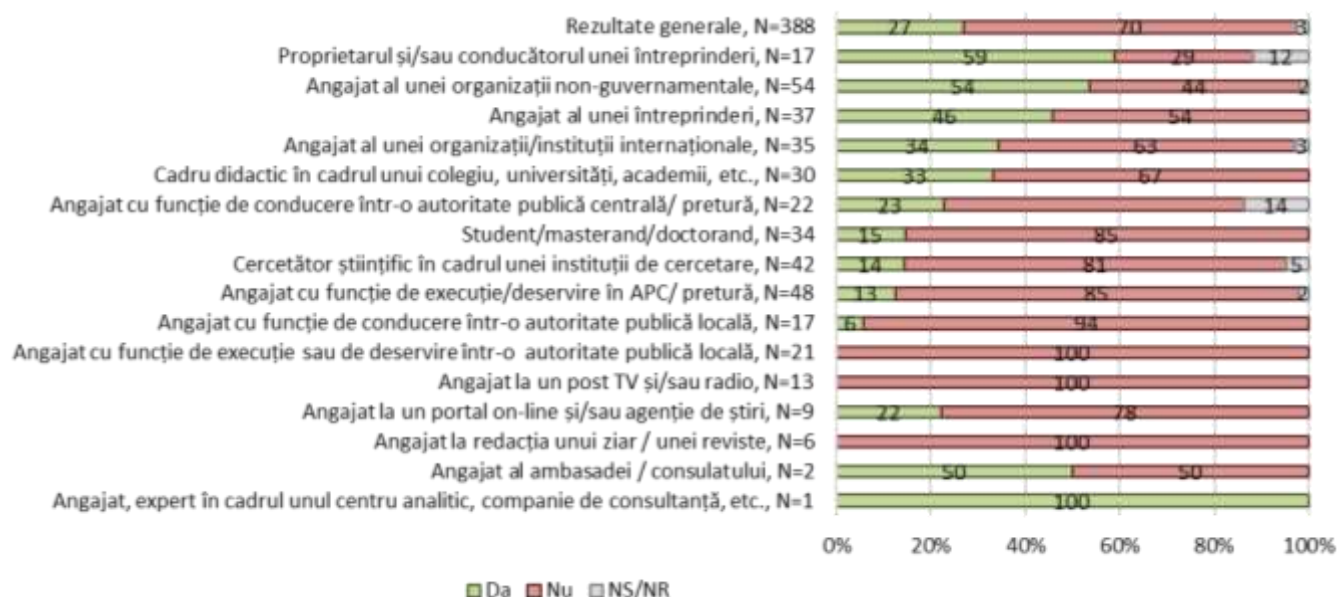

Utilizatorii informațiilor și datelor statistice interesați să participe într-o instruire, în mare parte, nu ar fi de acord să o achite din cont propriu (70%), deși există și cei care ar frecventa o astfel de instruire dacă aceasta ar fi cu plată (59% - în cazul segmentului proprietarilor unor întreprinderi, 54% - în segmentul angajaților ONG-urilor, 46% - în cazul angajaților întreprinderilor).

În cadrul focus grupului cu jurnaliștii, toți participanții au menționat că ar dori să nu plătească pentru această instruire, deși, în cazul în care la această instruire s-ar preda aplicarea unor softuri de design, ei ar fi gata să achite. Unul dintre participanți a relatat că, dacă trainingul ar instrui participanții despre modalitatea de lucru cu datele unei anumite organizații (cum se citesc anumite tabele, grafice etc.), atunci această organizație ar trebui să îl ofere gratis (un exemplu de instruire de acest gen a fost organizată ceva timp în urmă de către Banca Mondială). Dacă trainingul ar instrui participanții cum să proceseze corect și eficient datele statistice, ei ar fi gata să achite această pregătire de sine stătător.

Modul în care decurgea discuția pe această temă conducea la gândul că în condițiile când respondenții nu cunosc ce anume va include un asemenea training, ei nu pot evalua, cât ar fi gata să achite și dacă, în general, ar accepta să meargă la o asemenea instruire cu plată.

Fig. 4.2: Disponibilitatea de a achita din cont propriu pentru participarea la instruire privind domeniul de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %

Din analiza datelor calitative se creează impresia că utilizatorii datelor statistice nu pot spune care sunt lacunele în cunoștințele lor ce țin de folosirea datelor. Ei au ajuns la o anumită modalitate de lucru cu datele statistice pe calea propriilor greșeli și, în linii mari, consideră că au suficiente cunoștințe.

Cel mai mare interes a fost manifestat mai curând față de sursele deschise de date și nu de metodologia prelucrării datelor statistice sau alte subiecte.

Printre alte subiecte pot fi enumerate:

- Tehnicile și metodele de interpretare a datelor
- Analiza datelor statistice complexe, analiza seturilor de date
- Utilizarea programului SPSS pentru prelucrarea datelor
- Utilizarea Pivot Tables în lucru cu datele statistice

- Modalități de prezentare a rezultatelor statistice – grafice, infografice, sursele care ajută în designul prezentării grafice (precum este infogr.am)
- Tehnici de analiză a datelor unui sondaj – cum să evidențieze lucruri care merită atenție, cum să nu scape ceva important, principii de creare a graficelor în baza rezultatelor unui sondaj – când se cuvine să se creeze un grafic și când ar trebui pur și simplu să se formuleze o frază de totalizare, fără prezentarea grafică.
- Explicarea descifrării indicatorilor financiari ale băncilor.

Analizând procesul de lucru cu datele statistice, pot fi identificate următoarele categorii de cunoștințe:

1. Cunoașterea surselor de date statistice (surse deschise și surse cu plată, cunoașterea surselor primare și surselor din care poate fi obținută informația procesată).
2. Cunoașterea particularităților colectării datelor statistice (existența datelor primare și secundare, diferența dintre acestea, avantaje, care instituții în Moldova sunt surse primare pentru care tipuri de date. O afirmație interesantă în acest sens a fost următoarea opinie a unui expert dintr-un centru analitic, care demonstrează slabă închipuire a modalității de lucru a BNS-ului la moment: "ar fi bine ca BNS să se bazeze mai mult pe sondaje. Sondajele sunt foarte necesare pentru că oferă un tablou veridic al situației. Statistica bazată pe sondaje este mai credibilă").
3. Cunoașterea criteriilor după care se determină dacă datele statistice în cauză merită încredere, dacă acestea sunt coerente și comparabile, dacă acuratețea datelor este de un nivel corespunzător.
4. Cunoașterea bazelor analizei statistice și a termenilor-cheie în acest domeniu (cotă, medie, mediană, majoritate etc.)
5. Cunoașterea unor concepte mai aprofundate de analiză statistică și tipurilor de analize statistice (ANOVA, regresie, corelație etc.)
6. Cunoașterea aplicării calculatorului pentru analiza datelor (de la simpla utilizare a Excelului pentru a prezenta unele grafice în baza tabelor existente, la utilizarea Pivot Tables și până la aplicarea unor pachete de analiză statistică mai complicate (SPSS, Statistica-7 etc.)

Fiecare segment se caracterizează de diferite necesități. Astfel, precum s-a identificat în cazul segmentului cercetătorilor, dotarea instituțiilor de cercetare publice este slabă, iar vârsta medie a lucrătorilor este avansată, ceea ce rezultă în necunoașterea bazelor utilizării calculatorului, nemaivorbind de aplicarea acestuia pentru analiza datelor statistice. Acești utilizatori ar putea beneficia de instruire pe niște teme destul de simple, chiar și în ceea ce ține de modalitate de accesare a datelor statistice de pe anumite site-uri (spre exemplu, crearea unor solicitări de informații pe site-ul BNS-ului).

În cazul jurnaliștilor, care sunt foarte îngrijorați de modul în care va arăta rezultatul muncii lor, mult ar conta o instruire pe tema designului și a prezentării rezultatelor. În acest sens, ei ar accepta să achite un astfel de training cu includerea subiectelor legate de prezentarea creativă a datelor. Totodată, nu neagă importanța unei instruirii legate de interpretarea rezultatelor unui sondaj pentru a evita posibile greșeli.

La întrebarea despre preferințe față de **traineri**, jurnaliștii în cadrul focus grupului au indicat că ar aprecia un training condus de un expert de la Banca Mondială sau PNUD, cu experiență vastă în lucru cu datele statistice. Pe parcurs, participanții și-au amintit cu mulțumire de instruirile organizate de către una dintre companiile de cercetări, când au fost explicate bazele lucrului cu datele statistice. Precum a menționat o jurnalistă, un trainer echidistant care nu este angajat al sectorului public din Moldova ar putea prezenta informația nepărtinitor, nu ar insista asupra ideii că BNS sau o altă organizație este cea mai bună sursă de informare.

La capitolul instruirilor, jurnaliștii de câteva ori au vorbit despre utilitatea unor **traininguri pentru ofițerii de presă** din instituțiile de stat, deoarece, la moment, colaborarea cu mulți dintre ei poate fi îmbunătățită.

CONCLUZII. MALUL DREPT AL NISTRULUI

Utilizarea datelor statistice

Conform rezultatelor cercetării, la moment, **mass-media** este cel mai intens utilizator al informațiilor și datelor statistice, folosindu-le cel mai frecvent, apelând la un număr mai mare de surse cu frecvență sporită. Specificul acestui segment, însă, constă în documentarea limitată. Un exemplu opus ar fi reprezentat de **organizațiile internaționale, unii cercetători, ONG-uri** care se aprofundează în unele teme specifice, căutând niște statistici detaliate, cu un grad înalt de dezagregare. Merită menționat că, în general, nivelul de utilizare a informațiilor statistice este relativ similar în segmentele analizate și constituie între 29-35% de utilizare zilnică.

Cei mai puțin activi utilizatori ai informațiilor statistice sunt **instituțiile de învățământ** (20% accesează aceste informații zilnic) și **autoritățile publice locale** (15% le accesează zilnic). În rândul profesorilor, se observă totuși un grad de utilizare mai mare decât în rândul studenților.

Deoarece acest studiu nu a delimitat tipologia datelor statistice, sub incidență au ajuns atât utilizatorii datelor statistice de tipul celor publicate pe site-ul BNS-ului, cât și acei utilizatori care folosesc niște date statistice de altă natură. Astfel, în cazul cercetătorilor, există un șir de experți care lucrează cu date statistice care au caracter de observare și sunt produse de instituții ce activează în domeniu. Un exemplu tipic ar fi Serviciul Hidro-Meteo.

Din motiv că scopul utilizatorilor diferă, **comportamentul de utilizare**, de asemenea, este variat. În particular, poate fi observat că **jurnaliștii** au nevoie de un volum mare de informații statistice cu diferite tematici pentru a selecta niște fapte interesante care ar captiva publicul larg. Ei produc un număr mare de știri și procesează volume mari de informații primare, preferând, din aceste motive, să apeleze la acele date care sunt structurate, trendurile fiind prezentate în grafice sau tabele cu unele explicații sau interpretări. Un model de informații care sunt foarte apreciate de către jurnaliști ca sursă de date pentru știri este BOP produs de IPP. Avantajele acestei surse constau în volum mare de informații cu dezagregări pe diferite criterii, cu istoricul evoluției tendințelor prezentat pe valorile cercetării în anexe. Alte surse utilizate de acest segment sunt: site-ul BNS-ului, site-urile ministerelor, departamentelor și instituțiilor de stat, site-ul și documentele publicate de organizațiile internaționale. Se constată că ultima sursă se bucură de o deosebită încredere din partea acestui segment.

Precum s-a exprimat unul dintre jurnaliști în cadrul focus grupului, există o **încredere mai mare în experții internaționali** pentru că aceștia sunt considerați mai echidistanți în prezentarea celor ce se întâmplă în Moldova decât experții locali sau producătorii datelor statistice de pe loc, din motiv că aceștia sunt interesați în a prezenta situația subiectiv. Acest segment cel mai des nu are timp să emită solicitări pentru a obține anumite date și preferă să lucreze cu sursele care există în acces deschis. Totodată, experiențele trecute de colaborare cu mai multe ministere și instituții publice au fost mai puțin plăcute (în calitate de excepție s-a adus exemplul Poliției de Frontieră care este amabilă și oferă datele în termeni restrânși). Astfel, s-a vorbit despre faptul că, la moment, în mai multe ministere și instituții publice, **ofițerii de presă** sunt niște persoane care nu ajută jurnaliștii să obțină datele de care aceștia au nevoie, ci, mai curând, găsesc scuze și explicații pentru a nu oferi datele necesare. În cadrul cercetării calitative s-a vorbit despre necesitatea unui training pentru ofițerii de presă din instituțiile guvernamentale.

Segmentul organizațiilor internaționale, al cercetătorilor, ONG-urilor, care lucrează mai mult timp asupra unor documente și proiecte, se aprofundează în unele tematici, preferând să aibă acces la bazele de date (dacă ele există), altfel, lucrează cu acele date care se pun la dispoziție. Merită de menționat faptul că, cel puțin în cazul segmentului cercetătorilor, există o divizare la nivel de obiect al cercetării, ceea ce conduce și la divizare din perspectiva surselor utilizate. Astfel, unii experți, preocupați de temele economice sau sociale, au un număr mai mare de surse (similare celor utilizate de către jurnaliști), alții, care activează la tematici specifice, în mare parte, pot lucra fie cu statisticile produse de ei înșiși din datele experimentale, fie cu statisticile colectate de către ministerele de profil.

În timp ce unii cercetători se aprofundează și fac cercetări mai complicate, lucrând cu diferite tipuri de analiză statistică, aplicând softurile de analiză statistică, alții lucrează mai mult cu datele care deja au fost procesate și sunt prezentate de către alte instituții sub forma unor grafice sau tabele. În același timp, există și un al treilea segment care nu poate utiliza calculatorul și lucrează, în mare parte, cu alte tipuri de analize, preferând să apeleze la sursele de date tipărite (alternativa site-ului BNS-ului în acest caz fiind anuarele acestuia).

Specificul domeniului, în linii mari, presupune că, totuși, un volum destul de mare de date utilizate de acest segment este preluat de la ministerele și agențiile publice. Potențialul de îmbunătățire din perspectiva acestui segment în privința datelor statistice este legat de conturarea unui proces bine stabilit de producere a datelor în diferite domenii, digitalizarea datelor statistice în cazul unor ministere, suplinirea bazelor de date cu date mai vechi de anul 2010, dar ar fi perfect – date mai vechi de anul 2000 și oferirea acestora în acces public. S-a vorbit și despre ne dorința unor instituții de a furniza anumite informații statistice pe motiv că aceasta ar fi contra Legii privind protecția datelor cu caracter personal. S-a menționat despre faptul că în unele ministere există niște reguli stricte cu referire la datele statistice – acestea se găsesc în arhivă doar pe suport de hârtie, nu există în forma digitalizată în acces public, iar solicitanții de date, trebuie să le copieze manual, din cauza lipsei copiatoarelor, iar fotografierea acestor informații este interzisă (precum au menționat câțiva participanți la focus grup, fiecare specialist nou trebuie să treacă prin procesul copierii manuale pentru că, deși aceste date deja sunt digitalizate de către generațiile mai vechi, precum și de către lucrătorii ministerelor, datele nu se oferă spre acces public).

Sursă. În timp ce utilizatorii mai experimentați în mare parte cunosc unde pot găsi anumite informații și merg direct la sursa de bază, cei care nu știu cu exactitate unde se găsesc datele de care au nevoie, le caută cu ajutorul motoarelor de căutare. În rest, precum și se putea de așteptat, sursele deschise, internetul prezintă prima destinație unde se caută datele necesare. În caz de necesitate, utilizatorii deja se adresează cu solicitări producătorilor de date statistice.

Biroul Național de Statistică

Practic toți utilizatori, pentru anumite necesități, apelează la datele Biroului Național de Statistică. Printre avantajele acestor date se menționează prezența datelor macroeconomice, producerea datelor cu regularitate, existența site-ului și a unui volum mare de date. Unii utilizatori au observat că recent s-a mărit numărul categoriilor de date pentru care există informația deschisă pe site-ul BNS-ului, pe lângă aceasta, s-a început și producerea unor buletine periodice.

Poate fi constatat că, în linii mari, **percepția față de Biroul Național de Statistică** este că această instituție este insuficient finanțată, ce se demonstrează prin faptul că site-ul arată învechit, graficele prezentate au un design care ar putea fi modernizat, iar în oficiile teritoriale nu toți angajații au calculatoare, iar acele calculatoare care există sunt deja învechite. O altă reclamație a fost legată de formularele statistice "sovietice" care, în mai multe cazuri, trebuie aduse pe format tipărit sau scris de mână, iar la prezentarea lor, persoana care le-a adus trebuie să stea în rând până angajatul BNS-ului le ștampilează. Pe de altă parte, mai mulți au fost de părere că aceste formulare conțin întrebări care nu mai sunt actuale (colectează informații care nu sunt atât de valoroase astăzi și nu colectează altele, mai importante; cumulează categorii importante în "alta" etc.).

De formulare, la rândul său, este legată și insatisfacția utilizatorilor în ceea ce privește numărul scăzut de indicatori prezentați la unele categorii de informații, nivelul scăzut de dezagregare a acestor indicatori pe diferite criterii – sex, vârstă etc. În același timp, s-a vorbit despre nivelul prea înalt de agregare a unor date în categorii prea vaste, în baza cărora nu poate fi făcută o analiză precisă. O nemulțumire importantă este legată și de lipsa datelor mai vechi care ar putea fi accesate online, într-un format ajustat cu datele curente.

Odată ce fiecare minister produce propriile date statistice, câțiva utilizatori au venit cu ideea creării unui **centru comun de stocare a informației**, care ar veni de la BNS și ministere/ agenții/ instituții publice pentru ca toată

informația să poată fi accesată într-un punct comun, să fie armonizată și să fie uniform structurată. O altă idee propusă și în cadrul sondajului – de a crea un motor de căutare a datelor statistice din Moldova.

Utilizarea informațiilor de pe malul stâng al râului Nistru

Utilizarea informațiilor și datelor statistice de pe malul stâng al râului Nistru este scăzută. Motivele aduse de utilizatori țin de lipsa datelor, nivelul înalt de "secretizare", imposibilitatea verificării calității datelor existente, neîncredere în obiectivitatea datelor prezentate (aceste date susțin poziția oficială, însă nu sunt exacte și corecte). Un nivel mai mare de folosire a datelor statistice se observă în cazul segmentului de ambasade (utilizare de 62%), organizații internaționale (52%), ONG-uri (49%). Autoritățile publice locale practic nu accesează aceste informații (97% nu le utilizează). În segmentul întreprinderilor accesarea acestor date, de asemenea, este scăzută (93% nu le accesează).

Analizând utilizarea informațiilor precum știri, rapoarte analitice, cadru regulator, se observă că în top apar ambasade (cu un nivel de utilizare de 69%), urmate de mass-media (60%) și organizații internaționale (57%). Al doilea segment depune efort pentru a prezenta situația pe țară, inclusiv malul stâng al râului Nistru, încercând să compileze datele din diferite surse; jurnaliștii se ciocnesc cu problema incoerenței sau incomparabilității acestor date. Din motiv că în acces deschis există o cantitate modestă din informația de interes, destul de frecvent utilizatorii apelează la căile alternative de găsim a informației – prin partenerii de pe malul stâng, care fac solicitări oficiale pe numele propriu, fie caută informații prin căi alternative.

Lacunele în cunoștințele utilizatorilor datelor și tematica potențialelor instruirii

În ceea ce ține de lacunele în cunoștințele utilizatorilor de date statistice și dorința acestora de a participa în unele instruirii tematice, poate fi conchisă că nu toți conștientizează faptul că au omisiuni în cunoștințele lor și, respectiv, nu toți sunt interesați în asemenea instruirii. Există segmente care, totuși, sunt mai interesate – în primul rând este vorba de angajați cu funcții de conducere în cadrul autorităților locale, reprezentanții organizațiilor internaționale. Este important de menționat, însă, că în cadrul cercetării cantitative, întrebarea despre dorința de a participa la asemenea instruire nu prevedea prezentarea unor explicații în privința curriculumului, fapt care putea influența răspunsurile oferite. Precum s-a observat în timpul cercetării calitative, mai mulți utilizatori ar fi interesați să participe în astfel de traininguri, însă totul ar depinde de tematică. O soluție în această situație ar fi elaborarea unui program care ar presupune un set de lecții ce ar aborda un șir de subiecte de la simplu la complicat cu posibilitatea selectării lecției la care participanții să vină. În general, se constată că următoarele teme ar fi interesante utilizatorilor:

- Varietatea surselor deschise de date statistice cu lista site-urilor și publicațiilor în care se găsesc datele statistice, o scurtă prezentare a fiecărei surse.
- Căutarea eficientă a datelor statistice prin intermediul motoarelor de căutare, triangulația datelor și judecarea nivelului de credibilitate a sursei.
- Sondaje de opinie publică – chestionar (adresarea corectă a întrebărilor), marjă de eroare, eșantionul, interpretarea rezultatelor sondajelor
- Prezentarea rezultatelor cercetării – alegerea formei grafice potrivite de prezentare a rezultatelor. Pentru jurnaliști, în particular, ar fi utilă o lecție cu referire la designul graficelor și infograficelor.
- Utilizarea Excelului în prelucrarea datelor statistice – Pivot Tables.
- Inițierea în bazele statisticii.
- Utilizarea SPSS în prelucrarea datelor statistice, tipurile de analiză a datelor statistice – ANOVA, analiză de regresie (aceste tematici ar fi interesante, în mare parte, pentru cercetători).
- Instruirii pe tema interpretării datelor statistice.
- Utilizatorii din domeniul cercetărilor pe baza datelor experimentale au vorbit despre instruirii în modelarea și simularea modelelor de procese de diferit tip (spre ex. bio-ecologice).

Un set de propuneri au fost legate de tematicile datelor oferite de către BNS: lucru cu indicatorii macroeconomici, interpretarea datelor din domeniul învățământului, forței de muncă, nivelului de trai, balanței energetice, datelor din domeniul mediului înconjurător, antreprenoriatului social, comerțului, migrațiunii, informației din recensământ.

Analizând unele păreri despre performanța și misiunea Biroului Național de Statistică, probabil, ar fi util un training sau o prezentare a BNS-ului cu explicarea specificului acestuia, diferenței între datele oferite de BNS și datele colectate prin sondajele opiniei publice, argumentarea motivelor pentru care datele BNS merită încredere, prezentarea graficului de publicare a datelor, în general, și a recensământului, în particular. Se observă că potențialul site-ului BNS nu este suficient de bine cunoscut de către publicul-țintă – unele persoane nu cunosc ce categorii există, altele – ce indicatori sunt sau cum aceștia ar putea fi accesați rapid.

În ceea ce privește formatul organizării acestor instruirii, se constată că mai mulți utilizatori ar aprecia dacă acestea s-ar desfășura în **weekend** în varianta unui training/ **seminar** sau dacă acestea ar fi un **webinar**, on-line **tutorials**. Mai multe persoane au propus și crearea unui **ghid** de utilizare a datelor statistice.

REZULTATELE CERCETĂRII PENTRU MALUL STÂNG AL RÂULUI NISTRU

CAPITOLUL V: PARTICULARITĂȚILE UTILIZĂRII INFORMAȚIILOR ȘI DATELOR

5.1 Frecvența utilizării informațiilor statistice și altor tipuri de informații

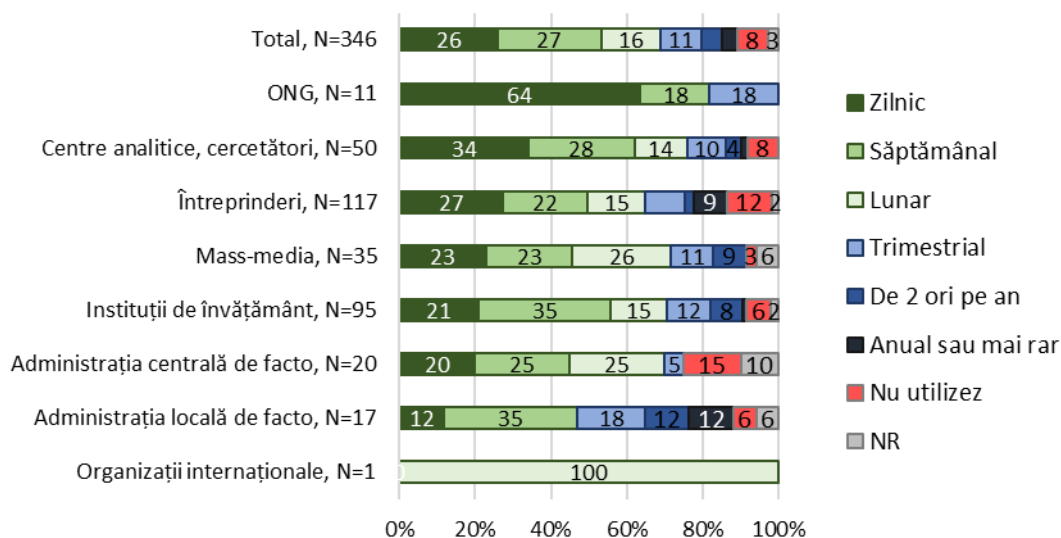
Pentru malul stâng al Nistrului s-au luat în calcul segmente similare celor de pe malul drept:

- **Autoritățile centrale de facto.**
- **Autoritățile locale de facto.**
- **ONG-urile.**
- **Cercetătorii.**
- **Mass-media.**
- **Instituțiile de învățământ.**
- **Întreprinderile private.**
- **Organizațiile internaționale.**
- Ambasadele nu au fost incluse în cercetare.

Argumentarea motivației de a include segmentele descrise mai sus este aceeași ca și în cazul malului drept al Nistrului (detalii se găsesc în sub-capitolul 1.1).

Cel mai mult informațiile statistice sunt utilizate de către ONG (numărul respondenților în acest segment este mic – 11 persoane și datele aferente acestui segment trebuie analizate cu atenție) – 64% le folosesc zilnic. Urmează centre analitice și cercetători - cu 34%, întreprinderi cu 27%.

Fig. 5.1: Frecvența utilizării informațiilor statistice în scopuri profesionale în funcție de segmentul de utilizatori, %

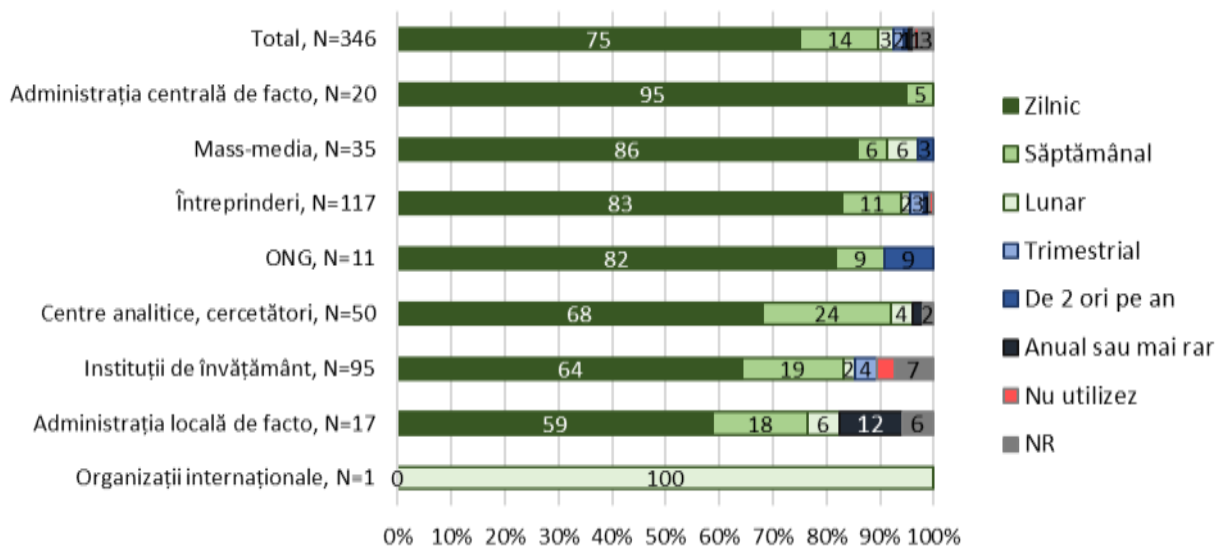

*Pentru a prezenta acest grafic a fost considerată frecvență maximă din întrebarea 2A (astfel, dacă respondentul utilizează cel puțin un tip de informații cu frecvență "zilnic", lui i-a fost atribuită această valoare)

În general, informațiile, precum noutăți, rapoarte analitice și cadru regulator sunt accesate mai des decât informațiile statistice, astfel, 75% dintre intervievați le utilizează zilnic. Cel mai mare procent de utilizatori zilnici se observă în segmentul administrației centrale de facto (95%), fiind urmat de mass-media - cu 86%, întreprinderi cu - 83%, ONG - cu 82%.

Fig. 5.2: Frecvența utilizării informațiilor precum noutăți, rapoarte analitice, cadru regulator în scopuri profesionale în funcție de segmentul de utilizatori, %

*Pentru a prezenta acest grafic a fost considerată frecvență maximă din întrebarea 2A (astfel, dacă respondentul utilizează cel puțin un tip de informații enumerate cu frecvență "zilnic", lui i-a fost atribuită valoare "zilnic" etc.).

5.2 Tipuri de informații și date utilizate

Similar analizei datelor din partea dreaptă a Nistrului, a fost efectuată analiza factorială care a rezultat în următoarele grupuri de răspunsuri:

- 1) Grupul 1 trezește cel mai mare interes din partea ONG-urilor, centrelor analitice și cercetătorilor, precum și instituțiilor de învățământ, și include următoarele tipuri de informații statistice ce nu țin de economie:
  - a) Informații statistice din domeniul geografiei și mediului
  - b) Informații statistice din domeniul turismului
  - c) Informații statistice cu privire la transport
  - d) Informații statistice cu privire la învățământ și știință
  - e) Informații statistice din domeniul TIC
  - f) Informații statistice din domeniul resurselor energetice
  - g) Informații statistice gender (privind situația femeilor și bărbaților)
  - h) Informații statistice din domeniul culturii și sportului
  - i) Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației
  - j) Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății

- 2) Grupul 2, care trezește cel mai mare interes din partea autorităților locale de facto, centrelor analitice și cercetători și întreprinderilor, include următoarele tipuri de informații **economico-financiare**:
  - a) Informații statistice cu privire la comerț exterior și intern
  - b) Informații statistice cu privire la business și antreprenariat
  - c) Informații statistice cu privire la finanțe
  - d) Informații statistice cu privire la prețuri
  - e) Informații statistice cu privire la investiții
  - f) Informații statistice cu privire la industrie
  - g) Informații statistice cu privire la construcții
  - h) Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici

- 3) Grupul 3, care cel mai mult îi interesează pe autoritățile centrale de facto și mass-media, include următoarele tipuri de informații:
  - a) Cadrul regulator
  - b) Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online
  - c) Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației

Merită menționat că variabila "știri" a fost destul de diferită și nu s-a încadrat în cei 3 factori de bază. Se observă o diferență între grupele ce s-au conturat la analiza factorială pentru MDN și MSN. O posibilă explicație a acestui fapt ține de un număr mai mic de organizații care utilizează informațiile statistice pe MSN, ce ar putea rezulta în necesitatea de a lărgi spectrul de informații ce se prelucrează de către aceleași persoane, în timp ce pe MDN există o oarecare specializare a utilizatorilor.

Analizând distribuția frecvențelor, se observă că administrația centrală de facto manifestă cel mai mare interes față de informații statistice cu privire la finanțe (55%), informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației (55%), fiind urmate de informații statistice cu privire la protecția socială a populației (50%), informații statistice cu privire la învățământ și știință (50%) și informații statistice cu privire la agricultură (50%).

Autoritățile locale de facto cel mai mult accesează informațiile în domeniul comerțului, (76%), finanțelor (76%), prețurilor, justiției și locuințelor (câte 71%).

ONG-urile se interesează, în primul rând, de informații statistice cu privire la învățământ și știință, TIC (câte 91%).

Centrele analitice și cercetătorii, în primul rând, se interesează de informații cu privire la forța de muncă și salarizare, statistici cu privire la nivelul de trai al populației, statistica învățământului și științei (câte 70%), statistica businessului și antreprenoriatului, a populației (câte 68%).

Instituțiile de învățământ manifestă cel mai mare interes față de informațiile cu privire la populației (62%), cu privire la învățământ și știință (59%), statistica cu privire la ocrotirea sănătății și statistica din domeniul geografiei și mediului înconjurător (56%).

Mass-media a înregistrat cele mai mari cote la categorii, precum statistice cu privire la ocrotirea sănătății și statistica cu privire la forța de muncă și salarizare (80%), statistica cu privire la nivelul de trai al populației și din domeniul protecției sociale al populației (câte 77%).

În cazul întreprinderilor, se observă un interes mai mare față de informațiile statistice cu privire la forța de muncă și salarizare, business și antreprenoriat (62%), prețuri, nivelul de trai al populației (câte 60%).

În ceea ce ține de informații de alt tip decât cele statistice, se observă că știrile prezintă cel mai mare interes din partea tuturor segmentelor, fiind urmate, aproape în toate segmentele, de rapoarte analitice.

Tabel 5.1: Tipurile de informații și date statistice utilizate în ultimii 2 ani în activitatea profesională/ studii în funcție de segmentul utilizatorilor, %

	Administrația centrală de facto, N=20	Administrația locală de facto, N=17	ONG, N=11	Centre analitice, cercetători, N=50	Instituții de învățământ, N=95	Mass-media, N=35	Întreprinderi, N=117	Org. Internaț., N=1	Total, N=346
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	95	94	91	98	86	100	98	100	95
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	65	88	82	86	60	83	63	100	70
Cadrul regulator	70	82	73	62	47	74	57	100	60
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	45	59	82	70	54	80	62	100	62
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	55	65	73	70	53	77	60	100	62
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	50	65	82	64	54	77	52	100	58
Informații statistice cu privire la comerț	40	76	82	64	47	63	61	100	58
Informații statistice cu privire la business și antreprenoriat	40	65	64	68	47	57	62	100	57
Informații statistice cu privire la populație	30	59	82	68	62	66	47	100	57
Informații statistice cu privire la finanțe	55	76	73	62	47	54	56	100	56
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	50	59	91	70	59	69	40	100	56
Informații statistice cu privire la prețuri	35	71	73	62	45	54	60	100	55
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	30	59	64	62	56	80	44	100	54
Informații statistice din domeniul geogr. și mediului înconj.	30	59	82	54	56	54	45	100	51
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	40	59	73	66	48	51	43	100	50
Informații statistice din domeniul TIC	40	59	91	66	44	71	38	100	50
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	40	65	64	54	44	51	50	100	50
Informații statistice cu privire la industrie	35	65	82	62	44	54	43	100	49
Informații statistice cu privire la agricultură	50	65	82	58	39	66	42	100	49
Informații statistice din domeniul justiției	45	71	73	62	40	57	42	100	49
Informații statistice din domeniul turismului	30	53	82	52	42	46	46	100	47
Informații statistice cu privire la locuințe	40	71	82	44	38	57	38	100	44
Informații statistice cu privire la investiții	30	47	73	48	42	46	39	100	43
Informații statistice cu privire la transport	35	53	73	44	38	43	39	100	42
Informații statistice gender	25	47	82	58	37	51	32	100	41
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	35	53	82	46	36	54	35	100	41
Informații statistice cu privire la construcții	30	65	82	40	35	46	34	100	39

*Pentru a prezenta acest tabel, au fost însumate răspunsurile ce țin de diferite frecvențe de utilizare pentru a vedea dacă respondentul în general utilizează un anumit tip de date.

Majoritatea respondenților care au participat în cadrul interviurilor aprofundate apelează la o varietate de surse: locale, regionale și internaționale. În rândul surselor locale s-au menționat site-urile ramurilor executive de facto, site-ul administrației sistemului bancar de facto, al administrației vamale de facto. La nivelul surselor internaționale, utilizatorii pe larg caută datele statistice relevante produse de Ucraina și Rusia. Site-ul BNS-ului este, de asemenea, destul de utilizat. În unele cazuri, când se consideră că datele oficiale nu reflectă întocmai situația reală, se merge pe calea interviurilor cu experți (un exemplu clasic fiind tema inflației, când concluziile se bazează pe observațiile experților).

Una din reprezentantele mass-media a menționat că se informează de la agenția de știri Noutățile Transnistriei. Uneori aceasta are acces la statistica locală, inaccesibilă la moment, prin intermediul mediei electronice străine: site-uri de știri în limba rusă din Ucraina, partea dreaptă a Nistrului și Europa. *”Sunt nevoită să fac acest lucru, deoarece informația nu este oferită la nivel local”.*

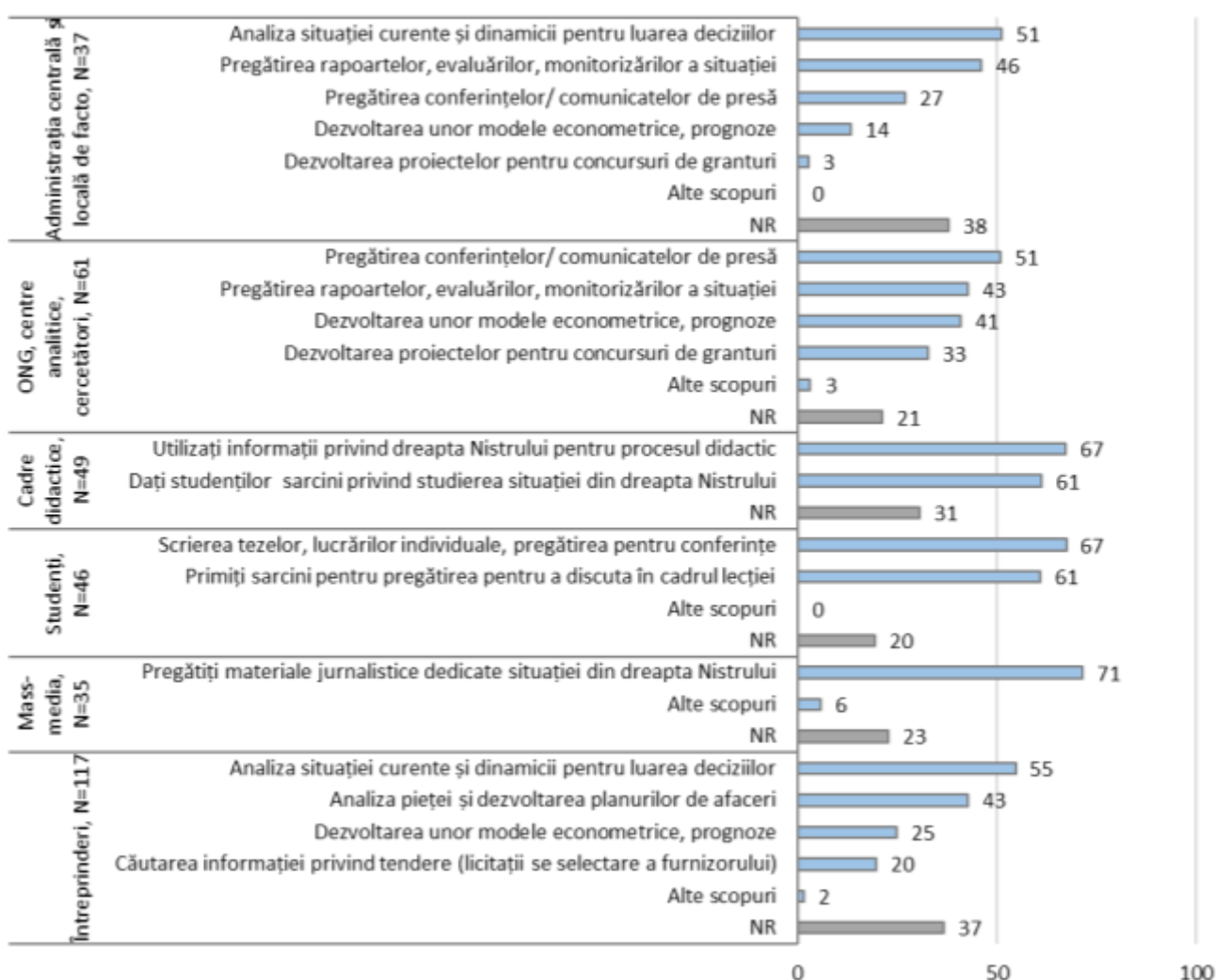
5.3 Scopurile de utilizare a informațiilor și datelor

Administrația publică utilizează informații și date cu scopul de analiză a situației curente pentru luarea deciziilor și pregătirea rapoartelor de monitorizare a situației (51% și 46% respectiv). ONG-urile, centrele analitice și cercetătorii aplică informații și date în dezvoltarea unor modele econometrice și prognoze, pregătirea pentru conferințe de presă sau scrierea comunicatelor de presă, dezvoltarea proiectelor pentru concursuri de granturi.

Cadrele didactice aplică informații și date în elaborarea sarcinilor privind studierea situației din stânga Nistrului (61%) și, în general, în proces didactic (67%). Studenții primesc sarcinile cu aplicarea informațiilor și datelor pentru lecții ordinare (61%) și mai puțin - în scrierea tezelor sau proiectelor individuale (67%).

Companiile folosesc date pentru analiza situației curente și luarea deciziilor (55%), un pic mai rar – pentru dezvoltarea unor prognoze (25%).

Fig. 5.3: Frecvența de utilizare a diferitor tipuri de date statistice⁴ în funcție de scop, %

În cadrul cercetării calitative au fost obținute următoarele comentarii. Antreprenorii pot utiliza datele statistice pentru a se informa în procesul luării deciziilor (deschiderea unei filiale noi, spre exemplu). Unul dintre respondenți,

⁴ În acest grafic sunt prezentate răspunsurile ce se referă la toate cele 27 de tipuri de informații și date statistice.

reprezentantul unui ONG care oferă expertiza în domeniul reglării conflictului regional a menționat că utilizează informațiile și datele statistice în scopul argumentării recomandărilor.

Funcționari publici au nevoie de statistică la scrierea rapoartelor, notelor informative și pentru compararea datelor curente cu cele precedente. Funcționarul administrației publice locale mai utilizează statistica pentru a face prognoze cu scopul îmbunătățirii deservirii cetățenilor prin deschiderea noilor secții notariale în regiunile în care este nevoie. În mare parte, respondentul apelează la date inițiale brute disponibile pe internet, în baza cărora ulterior scrie materiale analitice.

În cadrul focus grupului, **profesorii universitari** au menționat că folosesc statistica în activitatea lor de predare, pentru a analiza dinamica proceselor ce îi interesează, pentru a calcula indicatorii statistici, pentru eșantionare, design, analize comparative ale datelor și scrierea articolelor. **Studentii**, la rândul lor, folosesc statistica pentru scrierea articolelor, scrierea tezelor de licență și pregătirea pentru conferințele științifice. Tot în cadrul focus grupurilor a fost menționat că statistica este utilizată pentru realizarea cercetărilor analitice în ceea ce ține de politica internă și externă, inclusiv pentru cercetările ce țin de activitatea economică externă. În special, îl neliniștește situația legată de acordul de asociere semnat de RM și Uniunea Europeană în domeniul comerțului.

Pe de altă parte, în cadrul interviurilor aprofundate, **reprezentantul instituției private de cercetare** a spus că folosește datele statistice pentru elaborarea unor materiale analitice și recomandări cu privire atât la reglementarea conflictului transnistrean, cât și a evenimentelor care au loc în sfera politică, economică și în securitate.

5.4 Mijloace de informare în care se caută informații și datele statistice

Media electronică este utilizată cel mai des din toate sursele de informare și este urmată de motoarele de căutare online și media tradițională, după care se clasează informațiile ramurilor executive de facto și informația produsă de către Serviciul de Statistică. Cel mai puțin utilizatorii apelează la astfel de surse, precum organizațiile internaționale, instituțiile de cercetare și ONG. Chiar și pentru datele statistice produse de organul de statistică se observă că alte surse prevalează.

În opinia respondenților, datele de care ei au nevoie se găsesc relativ ușor. Cel mai ușor se găsesc statisticile din domeniul culturii și sportului (52% consideră că acestea se găsesc ușor), statisticile cu privire la mediul înconjurător și geografie (51% consideră că acestea se găsesc ușor). Se observă că există anumite probleme în particular la capitolul statisticilor cu privire la populație (20% consideră că acestea se găsesc greu), statisticilor cu privire la investiții și statisticilor din domeniul resurselor energetice și justiției (câte 18% consideră că acestea sunt greu de găsit), 16% sunt de părere că statisticile cu privire la construcții se găsesc greu.

Tabel 5.2: Mijloace de informare în care se caută diferite tipuri de informații și date statistice, %

	Media electronică	Media tradițională	Remurile executive de facto	Serviciul de Statistică	Organizațiile internaționale	ONG	Instituțiile de cercetare	Motoare de căutare online	Alte site-uri	Alta, specificați	NR
Știri (economice, sociale, culturale, politice), N=339	84	56	25	10	5	4	5	53	0	1	5
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online, N=269	43	23	35	20	5	4	5	33	0	1	17
Cadrul regulatoriu al malului stâng al râului Nistru, N=250	38	20	34	8	3	3	3	22	0	0	24
Informații stat. cu privire la ocrotirea sănătății, N=222	39	28	26	14	2	1	3	31	0	0	17
Informații stat. cu privire la forța de muncă și salarizare, N=253	36	21	25	17	2	3	2	26	0	0	19
Informații stat. e cu privire la nivelul de trai al populației, N=250	34	22	23	18	2	2	2	24	0	0	21
Informații stat. din domeniul protecției sociale a pop., N=234	35	28	27	16	2	2	2	25	0	0	21
Informații stat. cu privire la populație, N=236	36	26	22	21	4	2	3	25	0	1	21
Informații stat. gender, N=192	30	18	13	11	4	4	2	39	0	0	22
Informații stat. din domeniul culturii și sportului, N=214	40	20	19	10	3	1	1	31	0	0	23
Informații stat. din domeniul turismului, N=199	33	18	15	15	7	4	3	37	0	1	23
Informații stat. din domeniul geog. și mediului înconjur., N=212	26	19	17	15	6	8	3	35	0	0	24
Informații stat. din domeniul justiției, N=207	32	17	26	13	3	2	6	26	0	0	24
Informații stat. cu privire la învățământ și știință, N=237	37	23	24	13	1	2	3	26	0	1	24
Informații stat. cu privire la indicatorii macroeconomici, N=220	25	20	25	18	4	1	4	29	0	1	25
Informații stat. din domeniul TIC, N=211	30	23	13	12	3	2	2	33	0	0	25
Informații stat. cu privire la finanțe, N=235	27	23	23	15	1	2	2	26	0	0	25
Informații stat. cu privire la business și antreprenariat, N=232	33	21	21	16	4	3	6	30	0	0	25
Informații stat. cu privire la industrie, N=217	30	21	18	15	3	3	5	24	0	0	26
Informații statistice cu privire la agricultură, N=203	30	22	22	16	2	3	3	29	0	0	27
Informații stat. cu privire la prețuri, N=238	31	21	22	16	2	2	3	28	0	0	27
Informații stat. cu privire la comerț, N=236	34	20	21	15	2	3	4	25	0	0	27
Informații stat. din domeniul resurselor energetice, N=189	21	24	16	12	2	1	2	30	0	0	28
Informații stat. cu privire la investiții, N=187	26	19	17	15	4	2	3	28	1	0	28
Informații stat. cu privire la construcții, N=182	24	19	13	15	2	1	3	26	0	0	28
Informații stat. cu privire la transport, N=185	29	15	12	14	2	2	3	28	0	0	29
Informații statistice cu privire la locuințe, N=196	25	12	17	14	2	2	3	24	0	1	35

Precum s-a menționat în cadrul cercetării calitative, cel mai frecvent în căutarea datelor statistice se apelează la internet în scopurile economisirii timpului. Dar respondenților li se întâmplă destul de des să nu găsească informația statistică de care are nevoie sau să nu li se ofere acces la aceasta atunci când fac o solicitare formală.

Mass-media, într-o măsură mai mare decât celelalte segmente, apelează la datele ramurilor executive de facto deja publicate pe site-urile web ale acestora și în mass-media. Tot acest segment mai mult apelează la informația produsă de Serviciul de Statistică. Informația realizată de organizațiile internaționale este cea mai populară în segmentul centrelor analitice și al cercetătorilor (46%).

În general, se observă o preferință vădită pentru trei surse de informare cel mai des utilizate – media electronică (88%), motoare de căutare online (71%) și media tradițională (70%) la nivelul eșantionului. La nivelul unor segmente, totodată, se observă un interes predominant față de informațiile care se produc de către ramurile executive. Astfel, în segmentul autorităților centrale de facto, informațiile ramurilor executive au acumulat o cotă de 60% (utilizare cel puțin săptămânal), egală cu procentajul acumulat de motoare de căutare online în acest segment. În segmentul mass-media, informații ale ramurilor executive de facto se utilizează în scopurile profesionale săptămânal de către 69%, în timp ce media tradițională – de 60% și motoare de căutare – de 63%.

Tabel 5.3: Sursele de informare utilizate cel puțin săptămânal în funcție de categorii de respondenți, N=346, %

	Administrația centrală de facto, N=20	Administrația locală de facto, N=17	ONG, N=11	Centre analitice, cercetători, N=50	Instituții de învățământ, N=95	Mass-media, N=35	Întreprinderi, N=117	Organizații internaționale, N=1	Total, N=346
Media electronică	85	59	91	92	89	89	91	0	88
Motoare de căutare online	60	65	73	88	79	63	63	0	71
Media tradițională	75	59	73	74	66	60	75	0	70
Inf. ale ramurilor exec. de facto pub. pe web/ în mass-media	60	29	18	40	37	69	31	0	39
Informație publicată pe internet, oferită de organizații internaționale	20	24	36	46	21	34	21	0	26
Informații publicate pe internet, oferite de către instituțiile de cercetare	20	18	27	34	26	17	18	0	23
Informație publicată pe internet, oferită de ONG	25	24	36	42	20	11	18	0	23
Date statistice și informație publicată pe site-ul Serviciului de Statistică	25	12	9	24	20	29	15	0	19
Solicitări către ramurile exec. de facto	30	12	9	14	13	14	12	0	14
Solicitări către ONG pentru obținerea inf. și datelor	10	0	18	22	9	11	9	0	11
Solicitări către Serviciul de Statistică pentru obținerea inf. statistice	5	6	27	8	12	3	9	0	9
Solicitările către instituțiile de cercetare	10	12	9	12	8	9	9	0	9
Solicitări către aceste org. internaț.	5	6	18	16	5	9	9	0	9
Alte mijloace de informare	5	0	0	4	5	0	3	0	3

Merită menționat că în cadrul interviului cu un antreprenor, respondentul a menționat că datele despre populație le preia de pe site-ul statistica.md (aceste date el ulterior le utilizează în luarea deciziilor cu privire la deschiderea unor filiale noi pe MDN, spre exemplu). O altă sursă pentru acest antreprenor este Wikipedia, unde el găsește informațiile cu privire la populația anumitor localități, naționalitățile (etniile) care locuiesc în aceste localități.

În afara de motoarele de căutare și mass-media, celelalte mijloace de informare sunt utilizate mai rar decât zilnic. Precum și în cazul malului drept al Nistrului, datele care există în acces liber sunt mai des utilizate, iar solicitările formale se fac mai rar. O pondere semnificativă dintre utilizatori nu înaintează deloc solicitările formale pentru obținerea informațiilor către oarecare furnizori de date (43%-62% nu utilizează solicitările formale către furnizorii de date). O posibilă explicație în acest sens ține nu doar de simplitatea accesului la datele deschise, dar și de potențiala necunoaștere a utilizatorilor despre faptul că ei ar putea solicita anumite informații de la instituțiile enumerate, precum și necunoașterea condițiilor de oferire a acestor date.

Tabel 5.4: Frecvența de utilizare a diferitor mijloace de informare, N=346, %

	Zilnic	Săptămânal	Lunar	Trimestrial	De 2 ori pe an	Annual sau mai rar	Nu utilizez	NS/NR
Media electronică	71	17	4	2	1	1	3	1
Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	58	14	8	2	1	3	9	6
Media tradițională	45	25	10	4	2	2	6	5
Informații ale ramurilor executive de facto de pe paginile lor web/ în mass-media	19	20	22	9	5	5	11	9
Informație publicată pe internet, oferită de organizații internaționale	12	14	17	8	4	5	30	10
Informație publicată pe internet, oferită de ONG	12	11	10	4	4	12	35	12
Informații publicate pe internet, oferite de către instituțiile de cercetare	8	15	16	8	6	7	28	11
Date statistice și informație publicată pe site-ul Serviciului de Statistică	6	13	21	10	5	6	30	10
Solicitări formale către ramurile executive de facto pentru obținerea datelor	5	8	13	6	6	6	43	12
Solicitări formale către org. internaț. pentru obținerea datelor	4	5	5	3	4	4	62	12
Solicitări oficiale/formale către ONG pentru obținerea informațiilor și datelor	4	7	6	4	2	6	58	13
Solicitările formale către instituțiile de cercetare pentru obținerea datelor	4	5	7	5	3	8	56	12
Solicitări formale către Serviciul de Statistică pentru obținerea informațiilor statistice	3	6	11	9	5	7	47	12
Alte mijloace de informare	3	0	0	0	0	0	2	94

În cadrul focus grupurilor, respondenții au specificat că datorită faptului că internetul este foarte accesibil, toate celelalte mijloace de informare trec pe planul secundar. Respondenții au adăugat că, datorită faptului că gradul de veridicitate a informației de pe internet este mic, ei sunt nevoiți să consulte mai multe surse ca să-și creeze o părere proprie corectă. Printre paginile web accesate de aceștia se regăsesc surse de origine rusească, occidentală și locală.

5.5 Forma de prezentare a datelor

Lucrând cu diferite surse de date, cei mai mulți optează pentru rapoarte/ note informative (73%) și tabele cu cifre (66%), după care vin diagramele și graficele (43%). Cel mai mult diagramele și graficele se utilizează de către instituțiile educaționale (60%). La telefon datele se solicită cel mai des de către mass-media (46%).

Tabel 5.5: Forma de prezentare a datelor statistice, utilizată la moment, N=346, %

	Administrația centrală de facto, N=20	Administrația locală de facto, N=17	ONG, N=11	Centre analitice, cercetători, N=50	Instituții de învățământ, N=95	Mass-media, N=35	Întreprinderi, N=117	Organizații internaționale, N=1	Total, N=346
Rapoarte, note informative	60	71	64	72	76	83	73	100	73
Tabele cu cifre	55	76	55	68	75	51	63	100	66
Diagrame și grafice	20	53	55	48	60	23	35	0	43
Oral - spre ex. la telefon	35	35	9	32	25	46	35	100	32
Infografice	15	24	18	20	36	23	12	100	22
Instrumente interactive	15	29	55	36	23	9	15	100	22
Alta	5	0	0	2	2	0	9	0	4
NR	25	6	9	8	1	6	3	0	5

În opinia utilizatorilor, tabelele cu cifre prezintă statisticile într-un format echidistant, în timp ce graficele și infograficele, în unele cazuri, scot în evidență informații, ce distorsionează percepția generală a situației. Mai mulți au vorbit despre faptul că ar dori să aibă acces la constructori online, care, la moment, nu există. Graficele sunt privite ca modalitate optimă de a analiza rapid niște date, o modalitate de a se informa despre un anumit fenomen, tendințe, însă pentru a trage unele concluzii mai aprofundate, este nevoie de tabele și interpretări analitice.

Pe lângă tabele se utilizează pe larg și rapoartele. Precum a indicat directorul unei instituții private de cercetări, care oferă consultanță în domeniul reglării conflictului, *"Pentru noi este foarte importantă analiza, deoarece este vorba de reglementarea conflictului. Ne interesează nu doar cifrele, dar și abordarea părților"*. O părere similară a fost expusă și de un funcționar public care a evidențiat faptul că atunci când are nevoie de detalii, pe lângă tabele, caută unele note informative sau rapoarte.

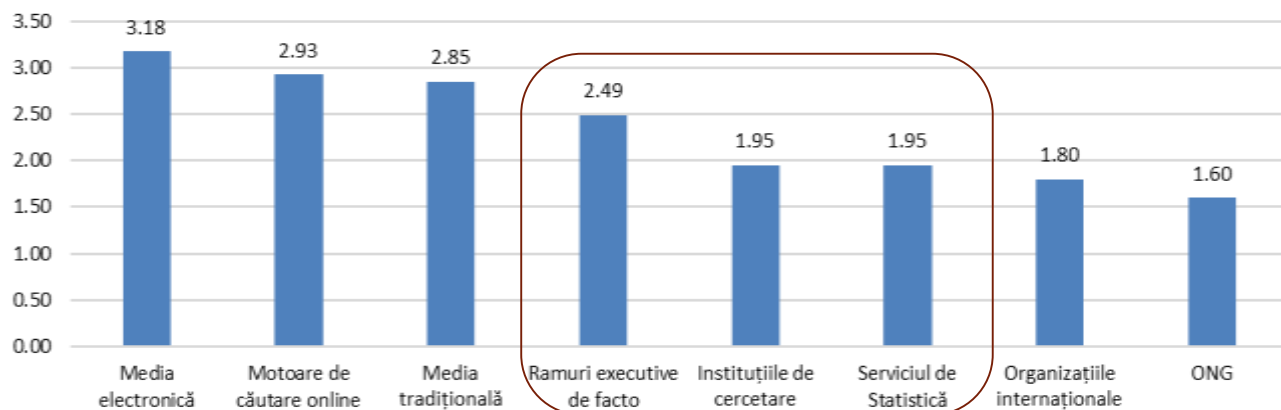
Așa cum a argumentat unul dintre respondenți, antreprenor, la etapa de planificare a unei investiții noi, el, pentru început, colectează informațiile sub forma unor tabele și grafice pentru a vedea tendințele. După aceasta, dacă observă oarecare aspecte în aceste informații care îi trezesc interes, el deja caută explicații – note analitice, rapoarte.

Majoritatea participanților la focus grupuri au menționat că forma prezentării datelor diferă în dependență de scopul utilizării acestora. În cazul în care datele sunt utilizate drept informații generale pentru a lua cunoștință de un anumit subiect, atunci sunt utilizate tabelele gata făcute-șablon. În cazul în care este necesitatea de date mai detaliate, se folosesc constructorii online care permit crearea independentă a tabelor cu datele necesare.

CAPITOLUL VI: PĂREREA DESPRE SURSELE DE DATE EXISTENTE

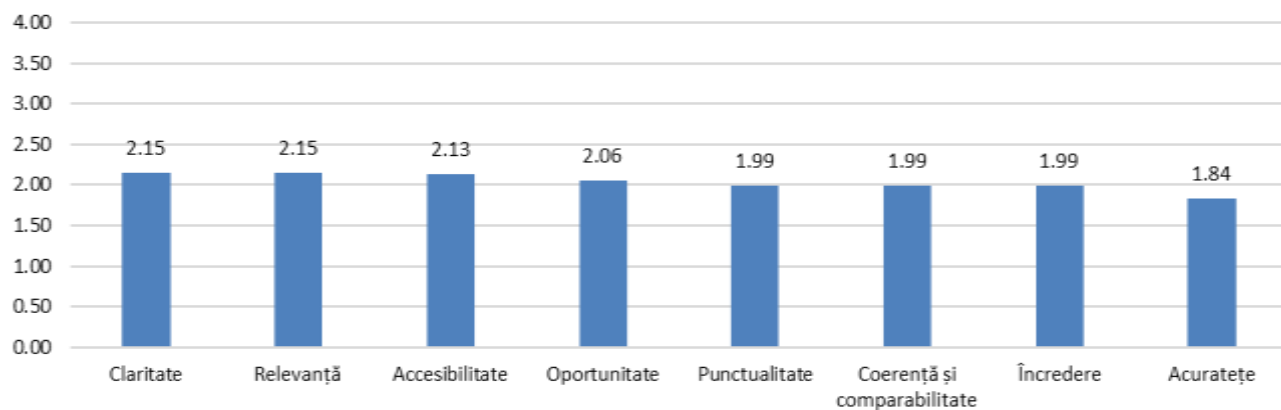
Mass-media electronică este cea mai apreciată din perspectiva criteriilor de evaluare a informațiilor și datelor (încredere, acuratețe, relevanță, oportunitate, punctualitate, accesibilitate, claritate, coerență și comparabilitate). Pe locul doi se află motoarele de căutare, pe locul trei – mass-media tradițională, urmată de ministere și instituții publice, instituțiile de cercetare, Serviciul de Statistică și organizațiile internaționale. La finele listei se află ONG-urile.

Fig. 6.1: Media aprecierii surselor în funcție de criteriile de evaluare a informațiilor și datelor, puncte (1=min, 4=max)

Precum se observă, criteriile "claritate", "relevanță", "accesibilitate" și "oportunitate" au fost evaluate la un nivel un pic mai sus de medie teoretică (media teoretică fiind egală cu 2 pentru un interval de la 1 la 4). Cele mai mari punctaje se remarcă la capitolul claritate și relevanță, în timp ce acuratețea datelor a fost apreciată sub medie, precum și încrederea în aceste date, coerența și comparabilitatea lor, punctualitatea lor.

Fig. 6.2: Media per fiecare criteriu de apreciere a datelor statistice din diferite surse, puncte (1=min, 4=max)

Precum putea fi așteptat, autoritățile centrale de facto, în medie, cel mai înalt au apreciat informațiile care provin de la ramurile executive de facto (2.79 puncte), aceeași situație se observă în cazul autorităților locale de facto. ONG-urile cel mai înalt au apreciat informația oferită de către instituțiile de cercetare (2.74), centrele analitice și cercetători, precum și de instituțiile de învățământ, mass-media, întreprinderi – informație oferită de către ramurile executive de facto.

Tabel 6.1: Nivelul de apreciere a diferitor surse de informare în funcție de segmentul utilizatorului, puncte (1=min, 4=max)

Sursa	Autoritățile centrale de facto	Autoritățile locale de facto	ONG	Centre analitice, cercetători	Instituții de învățământ	Mass-media	Întreprinderi	Organizații internaționale	Total
Ramurile executive de facto	2.79	2.96	2.28	2.62	2.38	2.89	2.31	3.25	2.49
Serviciul de Statistică	2.04	2.40	2.24	2.14	1.87	2.22	1.74	3.25	1.95
Organizațiile internaționale	1.49	2.40	2.17	2.38	1.86	1.92	1.39	3.88	1.80
ONG	1.21	2.03	2.47	2.13	1.63	1.31	1.33	3.88	1.60
Instituțiile de cercetare	1.49	2.12	2.74	2.49	2.12	2.16	1.46	3.88	1.95
Motoare de căutare	2.20	3.03	3.39	3.20	3.14	2.71	2.77	3.88	2.93
Media electronică	2.88	3.26	3.42	3.37	3.06	3.29	3.17	3.50	3.18
Media tradițională	2.80	2.94	2.93	2.95	2.62	2.82	3.00	3.25	2.85

6.1 Nivelul de încredere în sursele de informare

În afară de autoritățile centrale și locale de facto și mass-media care au cea mai mare încredere în informația oferită de către ramurile executive de facto, celelalte segmente își exprimă siguranța în media electronică. Cel mai mic nivel de încredere se observă în cazul informației elaborate de către ONG – 1.5 puncte.

Tabel 6.2: Nivelul de încredere în diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Administr. centrală și locală de facto, N=37		ONG, centre analit., cercet., N=61		Instituții educ., N=95		Mass-media, N=35		Întreprinderi, N=117		Org. internaț., N=1		Rezultate generale, N=346	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Încredere	Media electronică	2.8	37	3.0	59	2.7	91	2.8	35	2.9	115	3.0	1	2.9	338
	Media tradițională	2.8	37	2.6	59	2.1	92	2.6	34	2.8	114	3.0	1	2.6	337
	Ramurile executive de facto	3.0	37	2.7	58	2.4	92	3.0	34	2.4	113	3.0	1	2.6	335
	Serviciul de Statistică	2.3	36	2.2	58	1.8	93	2.3	35	1.8	113	3.0	1	2.0	336
	Organizațiile internaționale	1.9	36	2.4	58	1.9	92	1.7	31	1.4	112	4.0	1	1.8	330
	Organizațiile nonguvernamentale	1.3	35	2.1	60	1.6	93	1.1	32	1.3	111	4.0	1	1.5	332
	Instituțiile de cercetare	1.7	32	2.5	58	2.1	90	2.1	34	1.5	111	4.0	1	1.9	326
	Motoare de căutare online	2.2	36	2.8	60	2.8	92	2.4	34	2.5	115	4.0	1	2.6	338

Pentru a putea judeca credibilitatea informației statistice existente, mai mulți utilizatori care doresc să prezinte nu doar tendințe, dar și indicatori absoluți, merg pe calea triangulării datelor și compară informații din diferite surse locale și internaționale. O dificultate în compararea datelor pentru respondent este faptul că în diferite surse categoriile sunt variate, dar și unitatea de măsură diferă: procente, unități, număr de persoane etc.

În general, respondenții au încredere în datele prezentate de către Serviciul de Statistică, unii - pentru că sunt siguri că datele sunt colectate calitativ, sunt veridice. Alții motivează încrederea prin *"noi utilizăm ceea ce avem"*. Unul dintre respondenți, antreprenor, a evidențiat faptul că, având o cunoștință care lucrează la Serviciul de Statistică, a aflat că datele furnizate de acest serviciu sunt aproximative *"30/70%"*.

Merită menționat că, odată ce o parte dintre utilizatori ai datelor statistice sunt și furnizori ai informației prin intermediul formularelor completate pentru Serviciul de Statistică, ei au dubii referitor la calitatea acestor informații

pentru că și lor li se întâmplă să completeze aceste formulare mult prea voluminoase, ceea ce, de multe ori, rezultă în completare necalitativă. În aceste formulare există și unele formule, care, de asemenea, nu întotdeauna se aplică corect, fapt care iarăși pune sub semnul întrebării calitatea datelor furnizate.

Unul dintre respondenți, antreprenor, a oferit un răspuns destul de interesant la acest capitol, evidențiind faptul că are cea mai multă încredere în cifrele organelor care țin evidența în baza unor documente emise/ înregistrări etc. (un exemplu în acest sens ar putea fi un organ care emite documente de identificare a personalității) și mai puțină încredere în serviciul statisticii (exemplu adus de respondent a fost site-ul statistica.md, de pe care acest utilizator preia informația cu referire la numărul de populație), deși consideră că în acest caz marja de eroare este acceptabilă. Totodată, mai mare încredere se oferă surselor guvernamentale/ de stat, pentru că, în opinia respondentului, alte surse riscă să nu fie obiective.

6.2 Nivelul de relevanță a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Relevanță – măsura în care informația satisface necesitățile informaționale ale utilizatorului, este utilă.

La capitolul *relevanță*, media electronică este lider în toate segmentele.

Tabel 6.3: Nivelul de relevanță a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

	Administr. centrală și locală de facto, N=37		ONG, centre analit., cercet., N=61		Instituții educ., N=95		Mass-media, N=35		Întreprinderi, N=117		Org. internaț., N=1		Rezultate generale, N=346		
	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	
Relevanță	Media electronică	3.1	37	3.6	60	3.3	92	3.5	35	3.4	115	3.0	1	3.4	340
	Media tradițională	2.9	36	3.1	60	2.8	93	2.9	34	3.1	113	3.0	1	3.0	337
	Ramurile executive de facto	2.9	36	2.8	57	2.4	89	3.1	32	2.4	113	3.0	1	2.6	328
	Serviciul de Statistică	2.2	36	2.3	58	1.9	92	2.3	33	1.8	113	3.0	1	2.0	333
	Organizațiile internaționale	1.9	34	2.5	59	1.9	89	1.9	32	1.4	112	4.0	1	1.8	327
	Organizațiile nonguvernamentale	1.4	35	2.2	58	1.6	88	1.2	33	1.4	113	4.0	1	1.6	328
	Instituțiile de cercetare	1.7	34	2.6	58	2.2	90	2.2	32	1.5	106	4.0	1	2.0	321
	Motoare de căutare online	2.6	36	3.4	60	3.3	91	2.8	32	2.9	114	4.0	1	3.0	334

Mai mulți utilizatori ai datelor statistice nu sunt satisfăcuți de gradul de detaliere a acestora prezentate de către Serviciul de Statistică. În cadrul interviului aprofundat, una din jurnaliste a menționat că, după părerea ei, datele oferite de Serviciul de Statistică nu reflectă situația reală, deoarece sunt domenii mai sensibile despre care nu se spune nimic. *"Eu, ca jurnalist, as dori să-mi înfrumusețez materialele cu informație mult mai detaliată, mai interesantă, dar, cu părere de rău, nu pot întotdeauna să obțin informația din sursa menționată mai sus. Astfel, uneori materialele pe care le scriu, din lipsă detaliilor, sunt mai puțin consistente. La final, sunt nevoită să predau materialul așa cum este. Sunt importante detaliile și timpul în care am acces la ele"*.

Asemenea părere a fost înaintată și de alți respondenți care au spus că datele Serviciului de Statistică sunt prea generale, le lipsesc detaliile. Antreprenorul a menționat că ar dori să fie disponibile mai multe date. *"Uneori citești, citești și rămâi cu impresia că ceva este omis"*. Deși respondenții nu au ezitat să-și exprime nemulțumirile față de Serviciul de Statistică, o persoană a opinat cu referire la partea pozitivă a organizației și produsului ei. Reprezentantul mass-media electronică apreciază ca fiind un plus faptul că *"așa structură există, ceva acolo calculează și ceva statistică oferă"*.

6.3 Nivelul de acuratețe a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Acuratețe – măsura în care estimările corespund valorilor reale.

În linii mari, acuratețea datelor a fost evaluată cu un punctaj modest. Este interesant că segmentul administrației publice a evaluat acuratețea datelor produse de ministere și instituții publice nu cu mult mai înalt decât acuratețea datelor ce sunt furnizate de media electronică. În general, media electronică este considerată cea mai de încredere sursă din toate, din perspectiva faptului că datele statistice din această sursă corespund estimărilor reale.

Tabel 6.4: Nivelul de acuratețe a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Administr. centrală și locală de facto, N=37		ONG, centre analit., cercet., N=61		Instituții educ., N=95		Mass-media, N=35		Întreprinderi, N=117		Org. internaț., N=1		Rezultate generale, N=346	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Acuratețea informației	Media electronică	2.6	37	2.9	57	2.5	90	2.7	34	2.7	114	3.0	1	2.7	333
	Media tradițională	2.4	36	2.6	59	2.3	89	2.4	34	2.6	110	3.0	1	2.5	329
	Ramurile executive de facto	2.7	35	2.6	55	2.3	87	2.8	29	2.2	110	3.0	1	2.4	317
	Serviciul de Statistică	2.1	35	2.1	57	1.8	92	2.1	33	1.6	107	3.0	1	1.8	327
	Organizațiile internaționale	1.8	34	2.2	54	1.8	91	1.6	28	1.2	109	3.0	1	1.6	315
	Organizațiile nonguvernamentale	1.4	34	2.0	56	1.5	91	1.0	30	1.1	106	3.0	1	1.4	318
	Instituțiile de cercetare	1.7	33	2.4	54	2.0	90	2.0	29	1.4	106	3.0	1	1.8	313
	Motoare de căutare online	2.2	34	2.6	56	2.6	88	2.0	30	2.3	109	3.0	1	2.4	318

Opiniile s-au împărțit în ceea ce ține de acuratețea datelor. Mai mulți sunt de părere că informațiile nu sunt exacte, dar, mai curând, reprezintă niște aproximări, după care pot fi doar urmărite tendințele generale. Mai mulți au vorbit despre faptul că există o conspirație politică, motiv din care nu poate fi afirmat că datele statistice prezentate de către Serviciul de Statistică sunt veridice. S-a menționat și faptul că la triangularea datelor uneori se observă discrepanțe între datele BNS-ului, Serviciului de Statistică și administrației vamale de facto.

6.4 Nivelul de oportunitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Oportunitate – măsură în care informația este disponibilă utilizatorilor în perioada în care aceasta rămâne utilă pentru scopurile sale principale.

Media electronică este lider și la capitolul *oportunitatea datelor*. Cel mai jos punctaj a fost oferit ONG-urilor.

Tabel 6.5: Nivelul de oportunitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Administr. centrală și locală de facto, N=37		ONG, centre analit., cercet., N=61		Instituții educ., N=95		Mass-media, N=35		Întreprinderi, N=117		Org. internaț., N=1		Rezultate generale, N=346	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Oportunitatea informației	Media electronică	3.2	37	3.5	58	3.2	93	3.5	35	3.2	113	4.0	1	3.3	337
	Media tradițională	2.8	36	2.9	58	2.6	90	2.9	35	3.1	109	3.0	1	2.9	329
	Ramurile executive de facto	2.7	36	2.5	57	2.5	86	2.9	32	2.2	106	3.0	1	2.5	318
	Serviciul de Statistică	2.1	36	2.1	58	1.9	91	2.1	33	1.6	109	3.0	1	1.9	328
	Organizațiile internaționale	2.0	35	2.4	53	1.9	87	1.8	31	1.3	108	4.0	1	1.8	315
	Organizațiile nonguvernamentale	1.5	36	2.2	56	1.6	91	1.1	30	1.2	105	4.0	1	1.5	319
	Instituțiile de cercetare	1.6	33	2.6	52	2.0	89	1.9	28	1.3	102	4.0	1	1.8	305
	Motoare de căutare online	2.6	33	3.4	58	3.3	92	2.8	32	2.8	111	4.0	1	3.1	327

Practic toți respondenții au fost de părere că Serviciul de Statistică oferă informația cu întârziere. Totodată, în lipsa altor informații, **se lucrează cu ceea ce există**. În particular, unul dintre jurnaliști a menționat că datele la care are acces sunt învechite, iar perioadele de timp între publicarea informațiilor sunt prea mari.

6.5 Nivelul de punctualitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Punctualitate – măsură în care se respectă graficul publicării datelor stabilit în mod oficial.

Ratingul surselor nu se schimbă nici la capitolul punctualității – media electronică fiind considerată cea mai punctuală sursă și ONG-urile – cea mai nepunctuală sursă.

Tabel 6.6: Nivelul de punctualitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Administr. centrală și locală de facto, N=37		ONG, centre analit., cercet., N=61		Instituții educ., N=95		Mass-media, N=35		Întreprinderi, N=117		Org. internaț., N=1		Rezultate generale, N=346	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Punctualitate	Media electronică	3.1	35	3.5	58	3.1	92	3.4	34	3.2	109	4.0	1	3.2	329
	Media tradițională	2.9	36	3.0	57	2.7	91	2.7	35	3.1	108	3.0	1	2.9	328
	Ramurile executive de facto	2.9	34	2.4	54	2.3	86	2.8	30	2.3	104	3.0	1	2.4	309
	Serviciul de Statistică	2.2	36	1.9	58	1.8	90	2.0	31	1.6	108	3.0	1	1.8	324
	Organizațiile internaționale	1.9	34	2.2	51	1.8	88	1.8	27	1.2	104	4.0	1	1.7	305
	Organizațiile nonguvernamentale	1.5	34	2.0	54	1.5	84	1.2	29	1.1	103	4.0	1	1.4	305
	Instituțiile de cercetare	1.8	33	2.3	52	2.1	86	1.8	25	1.2	96	4.0	1	1.8	293
	Motoare de căutare online	2.6	34	3.2	56	3.2	90	2.8	30	2.8	110	4.0	1	3.0	321

Deși **absolut toate persoanele intervievate nu cunosc care este graficul publicării datelor** stabilit în mod oficial, majoritatea acestora și-a exprimat nemulțumirea față de periodicitatea publicării statisticii de către Serviciul de Statistică. S-a menționat că datele întârzie aproximativ cu 3 luni.

Unul dintre respondenți a accentuat că, din observațiile lui, administrația sistemului bancar de facto publică datele la timp.

6.6 Nivelul de accesibilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Accesibilitate – măsură în care informația este ușor obținută de cei care au nevoie de aceasta și pe suportul solicitat (hârtie, fișier, CD, Internet).

Nivelul de accesibilitate a diferitor surse de informare a fost evaluat relativ bine, în comparație cu alte criterii de apreciere. Însă prioritățile nu se schimbă și media electronică rămâne cea mai accesibilă sursă, în timp ce rezultatele muncii ONG-urilor nu sunt considerate accesibile.

Tabel 6.7: Nivelul de accesibilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

		Administr. centrală și locală de facto, N=37		ONG, centre analit., cercet., N=61		Instituții educ., N=95		Mass-media, N=35		Întreprinderi, N=117		Org. internaț., N=1		Rezultate generale, N=346	
		Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N
Accesibilitate	Media electronică	3.4	37	3.7	58	3.4	94	3.7	34	3.5	113	4.0	1	3.5	337
	Media tradițională	3.3	36	3.4	58	2.9	93	3.2	34	3.4	110	4.0	1	3.2	332
	Ramurile executive de facto	2.9	36	2.4	56	2.5	88	3.0	31	2.3	106	4.0	1	2.5	318
	Serviciul de Statistică	2.0	35	1.9	57	1.8	91	2.1	31	1.7	109	4.0	1	1.8	324
	Organizațiile internaționale	1.8	34	2.1	51	1.8	89	1.7	27	1.3	108	4.0	1	1.7	310
	Organizațiile nonguvernamentale	1.4	35	2.1	53	1.6	92	1.1	29	1.2	103	4.0	1	1.5	313
	Instituțiile de cercetare	1.5	33	2.3	55	1.9	89	1.9	27	1.3	103	4.0	1	1.7	308
	Motoare de căutare online	2.9	34	3.6	57	3.5	94	3.2	31	3.1	114	4.0	1	3.3	331

Toți respondenții intervievați au menționat că nu toată informația de care au nevoie le este accesibilă în măsura în care și-ar dori. La nivel local, spun ei, aceasta se datorează faptului că Serviciul de Statistică nu-și dezvoltă serviciile. Respondenții nu au acces la constructori online pentru a selecta domeniul care îi interesează și ramura concretă a acestuia, ce ar simplifica procesul de găsire a informației. O altă dificultate constă în lipsa notificărilor despre informațiile actualizate. Cei mai mulți utilizatori caută informațiile necesare online, doar reprezentanții mediului academic lucrează cu anuarele tipărite ale Serviciului de Statistică.

6.7 Nivelul de claritate a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Claritate – pe cât informația este simplă de înțeles.

Media electronică este lider în viziunea utilizatorilor datelor chiar și din perspectiva clarității informației. Din nou, informația oferită de ONG-urile și organizațiile internaționale este considerată cea mai neclară.

Tabel 6.8: Nivelul de claritate a informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

	Administr. centrală și locală de facto, N=37		ONG, centre analit., cercet., N=61		Instituții educ., N=95		Mass-media, N=35		Întreprinderi, N=117		Org. internaț., N=1		Rezultate generale, N=346		
	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	
Claritate	Media electronică	3.2	37	3.6	59	3.3	94	3.5	35	3.3	114	4.0	1	3.4	340
	Media tradițională	3.1	35	3.2	59	2.9	93	3.0	35	3.2	112	4.0	1	3.1	335
	Ramurile executive de facto	3.0	35	2.6	59	2.6	88	2.9	31	2.3	107	4.0	1	2.6	321
	Serviciul de Statistică	2.2	35	2.1	59	1.9	92	2.0	31	1.6	109	4.0	1	1.9	327
	Organizațiile internaționale	1.9	35	2.3	54	1.9	92	1.7	27	1.3	109	4.0	1	1.7	318
	Organizațiile nonguvernamentale	1.6	34	2.2	57	1.8	92	1.1	28	1.2	106	4.0	1	1.6	318
	Instituțiile de cercetare	2.0	34	2.6	55	2.2	90	2.0	28	1.3	104	4.0	1	2.0	312
	Motoare de căutare online	2.7	33	3.5	58	3.4	94	2.9	32	2.9	114	4.0	1	3.1	332

Mai mulți participanți ai cercetării calitative au fost de părere că statistica prezentată de către Serviciul de Statistică este clară, deși ar fi de dorit ca forma de prezentare a datelor să se modernizeze. Cu toate acestea, au fost și unii respondenți, în opinia cărora, tabele prezentate de către Serviciul de Statistică sunt prea sofisticate și neclare.

6.8 Nivelul de coerență și comparabilitate a informațiilor obținute din diferite surse de informare

Coerență și comparabilitate – presupune că informațiile sistematizate pot fi combinate în mod valabil și folosite împreună; există o coerență între două sau mai multe informații care face posibilă efectuarea unor comparații în timp, între zone geografice sau între alte domenii.

În ceea ce privește coerența și comparabilitatea datelor, informațiile oferite de media electronică sunt apreciate cu cel mai mare punctaj.

Tabel 6.9: Nivelul de coerență și comparabilitate informațiilor obținute din diferite surse de informare în funcție de segmentul utilizatorilor, puncte (1=min, 4=max)

	Administr. centrală și locală de facto, N=37		ONG, centre analit., cercet., N=61		Instituții educ., N=95		Mass-media, N=35		Întreprinderi, N=117		Org. internaț., N=1		Rezultate generale, N=346		
	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	Media	N	
Coerență și comparabilitate	Media electronică	2.9	35	3.3	55	3.0	93	3.3	33	3.1	106	3.0	1	3.1	323
	Media tradițională	2.7	35	2.9	57	2.5	90	2.9	34	3.0	106	3.0	1	2.8	323
	Ramurile executive de facto	2.8	34	2.6	58	2.2	90	2.7	31	2.3	102	3.0	1	2.4	316
	Serviciul de Statistică	2.2	35	2.3	59	1.8	91	2.1	31	1.7	106	3.0	1	1.9	323
	Organizațiile internaționale	2.0	33	2.5	54	1.9	89	1.7	26	1.4	108	4.0	1	1.8	311
	Organizațiile nonguvernamentale	1.5	33	2.2	56	1.7	92	1.2	29	1.3	108	4.0	1	1.6	319
	Instituțiile de cercetare	1.9	33	2.6	54	2.2	89	1.9	26	1.4	101	4.0	1	1.9	304
	Motoare de căutare online	2.4	33	3.1	54	3.0	92	2.4	29	2.6	106	4.0	1	2.8	315

Odată ce există unele dubii în calitatea unor surse de date statistice, precum și din motiv că practic nu există o sursă care ar prezenta informații ample din diferite domenii, cel mai des utilizatorii lucrează cu un număr mare de surse, ceea ce împovărează procesul – ”nu știi cât de echivalente sunt sursele”. S-au expus dorințe de a avea o singură platformă care ar cumula diferite date și ar fi posibilă generarea unor tabele cu ajutorul unui constructor online de către vizitatori.

Reprezentantului mass-media electronice i-a fost greu să ofere un răspuns în ceea ce ține de coerența și comparabilitatea datelor oferite de Serviciul de Stat de Statistică. *Ideea este că nu există o altă structură de stat sau privată, care ar oferi statistică la așa scară largă. Dacă ar exista o alternativă în acest sens, ar fi posibil să dau o apreciere.*

6.9 Părerea utilizatorilor despre Serviciul de Statistică

Merită menționat că nu toți participanții cercetării calitative au interacționat cu Serviciul de Statistică. Spre exemplu, un respondent, antreprenor, a spus că nu s-a ciocnit cu această informație ocazional pe internet, și nici nu a încercat să se adreseze la acest serviciu din cauză că *"nu sunt obișnuit să lucrez cu instituții publice de aici, nimeni nu-ți vine în întâmpinare, această informație trebuie să fie în acces public, deschis, fără ca omul să fie nevoit să o ceară – un exemplu bun în acest sens este serviciul de statistică din Moldova, există și legea cu privire la statistică, toate datele se publică"*. Acest antreprenor a argumentat părerea lui prin faptul că *"interesul (antreprenorului) apare spontan și dacă acesta nu este potolit, el dispare (deci antreprenorul nu mai dorește să investească)"*.

Printre avantajele Serviciului de Statistică s-a menționat faptul că acesta există, oferind astfel posibilitatea tuturor celor interesați de a vedea situația în această regiune.

Doar un singur respondent (un antreprenor) dintre participanții la interviurile aprofundate a fost de părere că instituția se dezvoltă, dat fiind faptul că **are parteneriate** cu Ungaria, Cehia și Germania (din cele ce i-au fost spuse de către prietenul său care a lucrat în Serviciul respectiv).

Funcționarul administrației publice centrale a spus că, deși Serviciul de Statistică oferă date statistice și se vede că se lucrează în acest domeniu, ar fi necesar să i se facă **PR**, pentru ca masele să înțeleagă cât de importantă și necesară este statistica. El a mai adăugat că ar fi oportun ca instituția să aibă **propriul site**, nu doar o pagină pe site-ul instituției de resort, ceea ce ar fi mai reprezentativ și mai convingător.

Mai mulți participanți ai cercetării calitative au scos în evidență faptul că Serviciul de Statistică activează după unele metode învechite. Funcționarul administrației publice centrale a spus că îi este greu să aprecieze cât de bine își realizează misiunea Serviciul de Statistică, deoarece nu ține o evidență în acest sens, dar și-a exprimat încrederea că instituția ar putea activa mult mai bine, mai reprezentativ decât o face la moment. *"Posibil ei au ieșit din epoca de piatră și sunt în cea de bronz. Drept exemplu ar putea servi faptul că **nu există un sistem electronic de circulație a documentelor**, ceea ce scoate în evidență că nu lucrează sistemul e-guvernare, ce ar permite să facem solicitări online și să primim răspunsurile tot online."* Respondentul consideră că Serviciul de Statistică folosește **metode de cercetare învechite**, dat fiind faptul că partea stângă a Nistrului, **nu poate să ia cunoștință de metode moderne de cercetare** (argumentare adusă în acest context a fost legată de nerecunoașterea independenței și de lipsa resurselor).

Reprezentantul mass-media online a spus că, în decursul ultimilor 3 ani, nu a văzut schimbări în activitatea Serviciului, cu excepția faptului că **unele rapoarte care se publicau anterior, nu se mai publică**. *"Intri pe site și găsești rapoarte din anul 2012. E vorba de un regres. Posibil ele sunt publicate în alte surse, dar cum să aflăm despre asta?"*

Cu referire la modul în care Serviciul de Statistică își realizează misiunea, reprezentantul ONG l-a calificat ca fiind **"o mașină ineficientă sovietică veche, dură, care merge bine, dar încet"**.

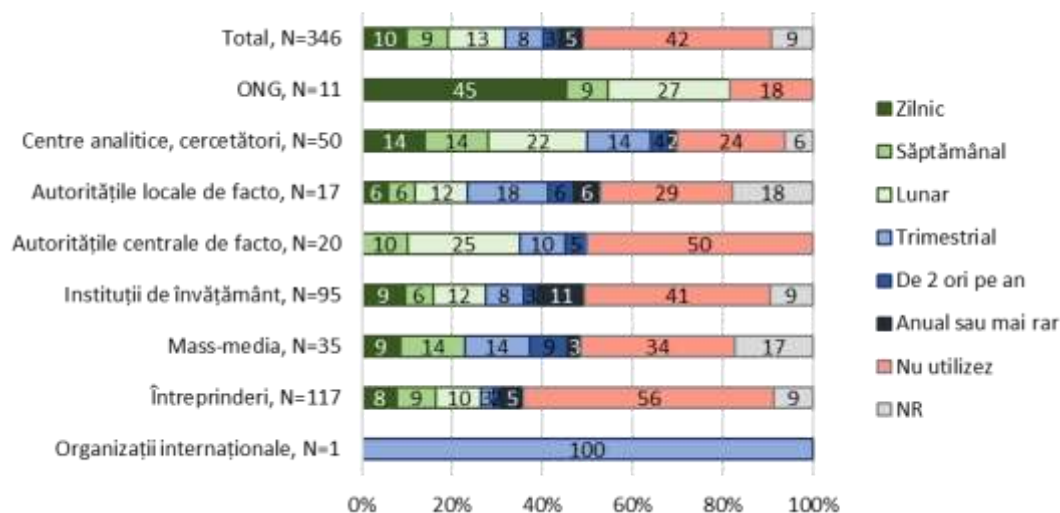
Completarea manuală a formularelor statistice este un aspect care îi deranjează pe utilizatorii care sunt și furnizorii informației statistice prin intermediul formularelor statistice. Ei sunt obligați să le procure, să dedice timp completării și să stea în rând pentru a le transmite către Serviciul de Statistică. O altă frustrare este legată de tipologia formularelor – în opinia participanților, ar fi cazul să se elaboreze formulare diferite în funcție de tipul de subiect juridic – ONG, antreprenor etc. Participanții au afirmat că în cazul în care aceste formulare ar fi simplificate, completarea lor ar fi mai rapidă și mai corectă. S-a propus elaborarea unor formulare prin dialog cu societatea civilă, spre exemplu, prin posibilitatea de a comenta niște machete noi publicate pe site.

CAPITOLUL VII: INFORMAȚIA DIN DREAPTA NISTRULUI

7.1 Gradul de utilizare a informațiilor din dreapta Nistrului

Utilizatorii din stânga Nistrului sunt foarte interesați de informațiile și datele statistice din partea dreaptă a Nistrului. Cel mai mare interes se observă din partea ONG-urilor, centrelor analitice și a cercetătorilor, după care urmează mass-media. Administrația publică, de asemenea, aplică datele statistice din dreapta Nistrului, deși pentru acest segment este mai puțin caracteristic lucrul zilnic cu aceste informații.

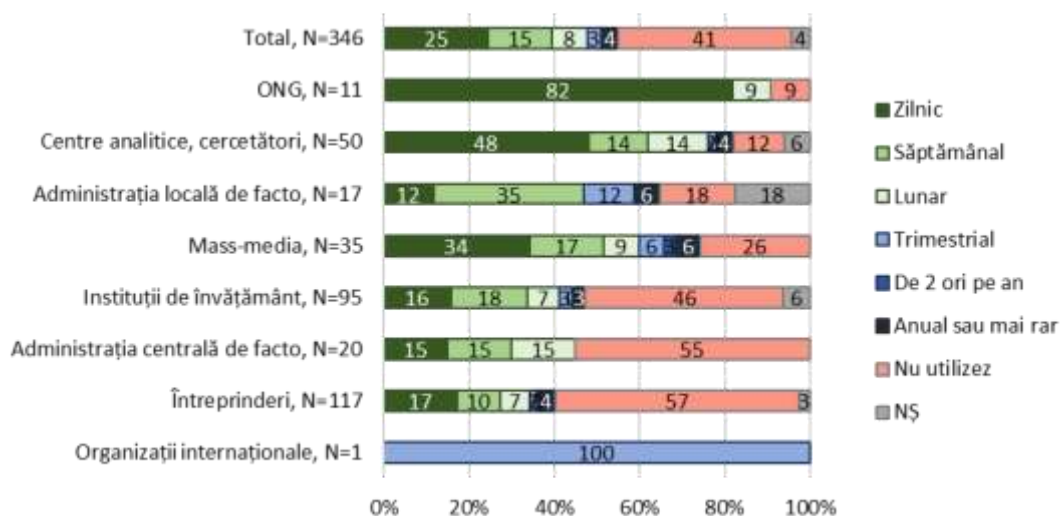
Fig. 7.1: Gradul de utilizare a informațiilor statistice din dreapta Nistrului, %

O dificultate pentru utilizatorii din partea stângă a Nistrului ține de faptul că datele aferente malului drept adesea se găsesc doar în limba română, pe când lor le-ar fi mai comod să le acceseze în limba rusă, îndeosebi aceasta este o problemă în cazul datelor ce implică o anumită terminologie.

La capitolul utilizării știrilor, rapoartelor analitice și cadrului regulator din dreapta Nistrului se observă că aceste informații se utilizează aproximativ în aceeași măsură, deși crește frecvența de utilizare a datelor. Fiecare al patrulea utilizator apelează la informațiile de acest tip din dreapta Nistrului zilnic. Cel mai activ utilizator este segmentul de ONG – 82% dintre respondenți utilizează informațiile enumerate zilnic. Pe locul doi se regăsesc centrele analitice și cercetătorii – 48% dintre care utilizează informațiile enumerate zilnic. Mass-media, cu 34%, se află pe locul trei.

Fig. 7.2: Gradul de utilizare a știrilor, rapoartelor analitice și a cadrului regulator din dreapta Nistrului, %

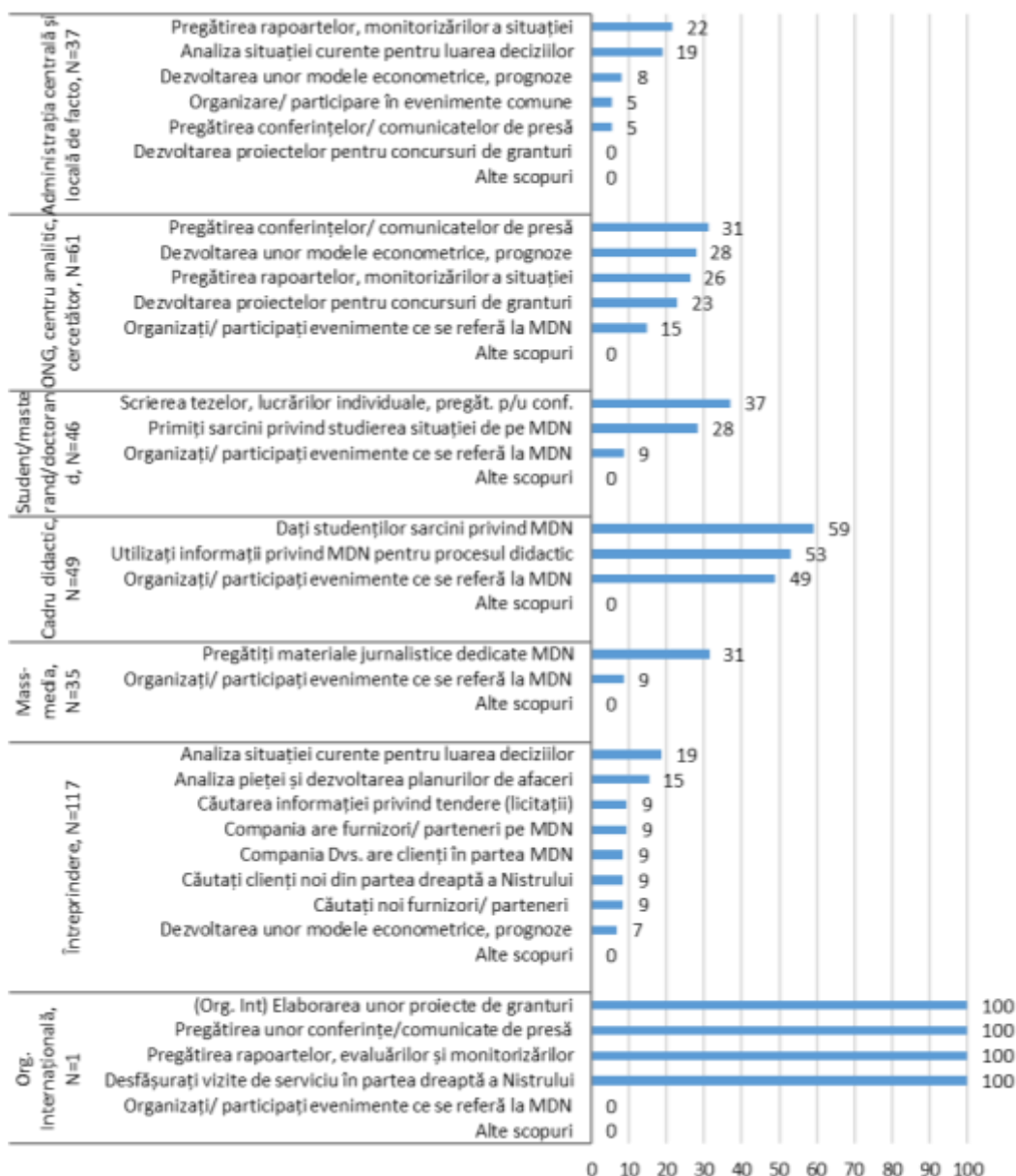

7.2 Scopurile de utilizare a datelor din dreapta Nistrului

Informația și datele statistice despre situația din partea dreaptă a Nistrului sunt utile administrației centrale și locale de facto, precum și întreprinderilor pentru faptul că în baza lor aceste segmente iau decizii (câte 19%). Antreprenorii utilizează această informație și pentru planificarea afacerii (15%), iar administrația centrală și locală – pentru pregătirea anumitor rapoarte de monitorizare a situației (22%).

Cadrele didactice utilizează informații și datele statistice din dreapta Nistrului mai mult decât studenții. Toate scopurile propuse sunt relevante acestui segment – organizarea și participarea la evenimente comune (49%), pregătirea unor sarcini pentru studenți (59%), utilizarea datelor în procesul didactic (53%).

Fig. 7.3: Scopurile de utilizare a informațiilor statistice din dreapta Nistrului de către utilizatorii de pe MSN, %

* Acest grafic este construit în baza întrebării 15 din chestionarul pentru partea stângă a Nistrului. În întrebarea 16, care a fost o întrebare de precizare, s-au mai adăugat și alte persoane care au spus că ele utilizează datele statistice din dreapta Nistrului, însă aceste persoane nu au mai răspuns la întrebarea despre scopuri prezentată în graficul de față. Astfel, există diferențe între acest grafic și graficul prezentat mai sus, pentru că din cauza întrebării 16, s-a micșorat cota non-utilizatorilor, ceea ce a condus la faptul că în graficul precedent această cotă este mai mică la toate segmentele.

7.3 Tipurile de informații și date utilizate din dreapta Nistrului

Poate fi observat că, în cazul tuturor categoriilor de date, ONG-urile, centrele analitice și cercetătorii manifestă cel mai mare interes față de acestea. În afara rapoartelor analitice (70%), în primul rând, acest segment se interesează de informații statistice cu privire la populație (51%), forță de muncă și salarizare (54%), nivelul de trai al populației (54%), protecția socială a populației (54%), indicatorii macroeconomici (51%), precum și informațiile statistice cu privire la business și antreprenariat (51%).

Administrația centrală și locală manifestă interes față de datele din domeniul justiției (38%), nivelul de trai al populației (32%), învățământ și știință (32%). În cazul instituțiilor educaționale, cele mai mari ponderi au fost înregistrate în cazul unor astfel de date, precum statisticile cu privire la ocrotirea sănătății (29%), date din domeniul geografiei și a mediului înconjurător (27%), turismului (26%), nivelului de trai al populației (25%) și statisticile cu privire la populație (24%). Mass-media a marcat un interes mai mare față de datele despre nivelul de trai al populației (43%), forță de muncă și salarizare (40%), datele cu privire la populație (37%), ocrotirea sănătății (37%) și protecția socială a populației (37%).

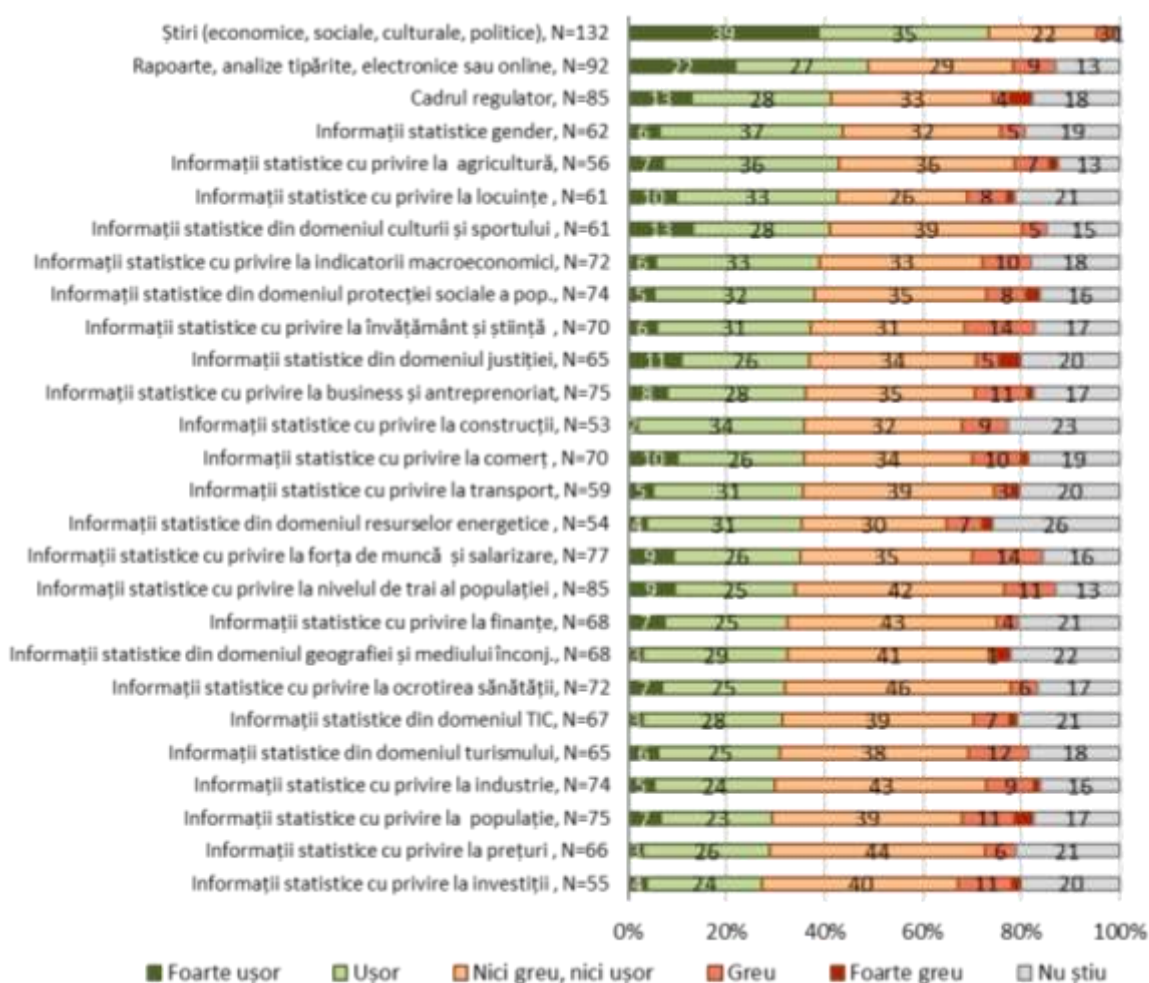
Întreprinderile au un spectru larg de interese: datele despre business, comerț, prețuri, finanțe, industrie, nivelul de trai al populației și altele.

Tabel 7.1: Tipurile de date utilizate pe MDN funcție de segmentul utilizatorilor de pe MSN, %

	Administrația centrală și locală de facto, N=37	ONG, centre analit., cercet., N=61	Instituții educ., N=95	Mass-media, N=35	Întreprinderi, N=117	Org. internat., N=1	Rezultate generale, N=346
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	54	84	46	74	38	100	54
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	27	70	25	37	20	100	33
Cadrul regulator	38	54	18	43	20	100	30
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	32	54	25	43	22	100	32
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	27	54	21	40	18	100	29
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	24	46	29	37	15	100	28
Informații statistice - protecția socială a populației	24	54	22	37	17	100	28
Informații statistice cu privire la business și antreprenariat	27	51	19	26	23	100	28
Informații statistice cu privire la industrie	30	48	21	26	21	100	27
Informații statistice cu privire la populație	22	51	24	37	15	100	27
Informații statistice cu privire la comerț	24	48	18	29	22	100	27
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	22	51	22	23	19	100	26
Informații statistice din domeniul geog. și mediului înconj.	30	44	27	26	14	100	26
Informații statistice cu privire la finanțe	24	46	18	29	21	100	26
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	30	44	24	29	14	100	25
Informații statistice cu privire la prețuri	22	48	15	31	21	100	25
Informații statistice din domeniul turismului	24	44	26	20	16	100	25
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	32	49	20	26	14	100	25
Informații statistice din domeniul IT, poștă și telecom.	27	49	22	29	12	100	25
Informații statistice din domeniul justiției	38	43	16	29	15	100	24
Informații statistice cu privire la agricultură	19	39	24	26	14	100	23
Informații statistice gender	19	48	19	26	13	100	23
Informații statistice cu privire la locuințe	22	44	19	23	14	100	23
Informații statistice cu privire la transport	22	39	19	20	15	100	22
Informații statistice cu privire la investiții	19	43	18	26	9	100	21
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	19	36	20	23	12	100	21
Informații statistice cu privire la construcții	22	34	17	20	13	100	20

Persoanele care au răspuns la întrebarea cu referire la gradul de ușurință a găsirii informațiilor au menționat că informația necesară se găsește relativ ușor.

Fig. 7.4: Gradul de ușurință a găsirii informațiilor și datelor statistice, %

În ceea ce ține de utilizarea informației cu referire la partea dreaptă a Nistrului, s-au evidențiat **4 categorii de respondenți**: respondenții care utilizează **des** informația respectivă, cei care o utilizează **periodic**, cei care utilizează informația **foarte rar** și cei care **nu o utilizează deloc**.

Directorul instituției private de cercetare a menționat că în activitatea sa folosește informația economică ce are impact asupra relațiilor bilaterale ale părților conflictuale. De regulă, **reprezentantul mass-media** are nevoie de așa date pentru scrierea materialelor informative. Statistica din partea dreaptă a Nistrului îi este necesară **profesorului** în cercetare, în activitățile ce le desfășoară în comun cu studenții și pentru creșterea profesională. Cel mai des sunt informații statistice cu privire la politică, economie și cultură. Cu toate acestea, profesorului i-a fost complicat să specifice vreun producător de statistică din Republica Moldova.

Dacă profesorul consultă statistica în scopuri profesionale, atunci **antreprenorul** o consultă în scopuri personale, din interes. Ultima dată acesta a căutat online informații ce ține de demografie și natalitate pentru a face o comparație între cele două maluri ale Nistrului. El este sigur de corectitudinea acestor date, deoarece datele corespund cu observațiile personale. Unul dintre antreprenori, care utilizează datele de pe statistica.md pentru a planifica penetrarea pe piețe noi din dreapta Nistrului, este satisfăcut de calitatea datelor, subliniind că acestea sunt corecte și dacă se întâmplă că afacerea nou-creată nu reușește, el depistează ulterior că fie în timp când el căuta statistica a apărut un concurent nou, fie angajații de pe loc nu sunt competenți, însă problema nu este în calitatea datelor BNS-

ului. Un aspect pozitiv important evidențiat de acest respondent a fost legat de faptul că BNS oferă și distribuția datelor pe criterii – sex, vârstă etc., ceea ce face datele mult mai detaliate.

În mare parte, respondenții accesează **site-urile surselor oficiale**, cum ar fi: site-ul BNS, al Guvernului RM, al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și al Ministerului Economiei. Cel mai des respondenții folosesc statistica de pe site-ul BNS, deoarece informația este destul de amplă. Pe lângă sursele oficiale, reprezentantul mass-media electronică mai consultă informația de pe site-urile anumitor companii, diferite bloguri, unde se poate face trecerea pe linkuri către surse serioase.

Cu referire la credibilitatea surselor enumerate, unul dintre respondenți a catalogat informația oferită de BNS ca fiind cea mai credibilă. *”Cea mai credibilă nu pe motiv că ar fi veridică, ci pe motiv că este amplă”*. Informația oferită de BNS este clară, dar ar dori ca mai multă informație să fie accesibilă în limba rusă. Funcționarului administrației publice centrale îi este dificil să aprecieze dacă sursele sunt credibile și care informație este mai verosimilă, cea oficială sau cea oferită de instituțiile independente de cercetare. După părerea funcționarului, *”pe ambele maluri ale râului Nistru datele sunt concepute reieșind din solicitarea care vine din partea statului. Respectiv, cu cât sunt mai multe surse, cu atât este mai mare posibilitatea de a da o apreciere corectă situației”*.

În general, părerile cu privire la nivelul de credibilitate al datelor BNS oscilează între două extreme – de la *”o sursă modernă, europeană de informații”* până la *”datele oficiale nu inspiră încredere, apelăm la datele organizațiilor internaționale – FMI, Banca Mondială”*.

Directorul instituției private de cercetare consideră că informația oferită de MAEIE este cea mai puțin credibilă, deoarece este politizată.

CAPITOLUL VIII: NECESITATEA INSTRUIRILOR SUPLIMENTARE

În general, utilizatorii datelor statistice nu sunt interesați să participe la o instruire despre domeniile de aplicare și a modului de utilizare a datelor statistice. Analizând rezultatele pe segmente, se observă însă că în cazul cadrelor didactice, majoritatea, totuși, ar dori să participe într-o asemenea instruire. Un interes mai mare se remarcă și în cazul altor segmente: angajații TV sau radio, cercetătorii științifici în cadrul unei instituții de cercetare, angajat cu funcție de execuție sau de deservire într-o APL. Totodată, poate fi presupus că angajații presei tradiționale, angajații întreprinderilor, angajații cu funcție de execuție în APC și cu funcție de conducere în APL nu ar aprecia instruirile pe tema datelor statistice.

Tabel 8.1: Interes față de instruire privind domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %

		N	Nu	Da	Nu stiu	Total
Rezultate generale		346	46	36	17	100
Administrația centrală și locală de facto	Angajat cu funcție de conducere în administrația centrală de facto	7	43	43	14	100
	Angajat cu funcție de execuție în administrația centrală de facto	13	54	15	31	100
	Angajat cu funcție de conducere în administrația locală de facto	6	67	17	17	100
	Angajat cu funcție de execuție în administrația locală de facto	11	45	45	9	100
ONG, centru analitic, cercetător	Angajat al unei organizații non-guvernamentale	11	36	36	27	100
	Angajat, expert în cadrul unui centru analitic, companie de consultanță, etc.	14	43	43	14	100
	Cercetător științific în cadrul unei instituții de cercetare	36	25	47	28	100
Inst. de învățământ	Student/masterand/doctorand	46	46	43	11	100
	Cadru didactic în cadrul unui colegiu, universități, academiilor, etc.	49	43	53	4	100
Mass-media	Angajat la un post TV și/sau radio	15	33	47	20	100
	Angajat la un portal on-line și/sau agenție de știri	1	100	0	0	100
	Angajat la redacția unui ziar / unei reviste	19	47	21	32	100
Întreprindere	Proprietarul și/sau conducătorul unei întreprinderi	34	56	38	6	100
	Angajat al unei întreprinderi/companii	83	55	20	24	100
Org. internaț.	Angajat al unei organizații/instituții internaționale	1	0	100	0	100

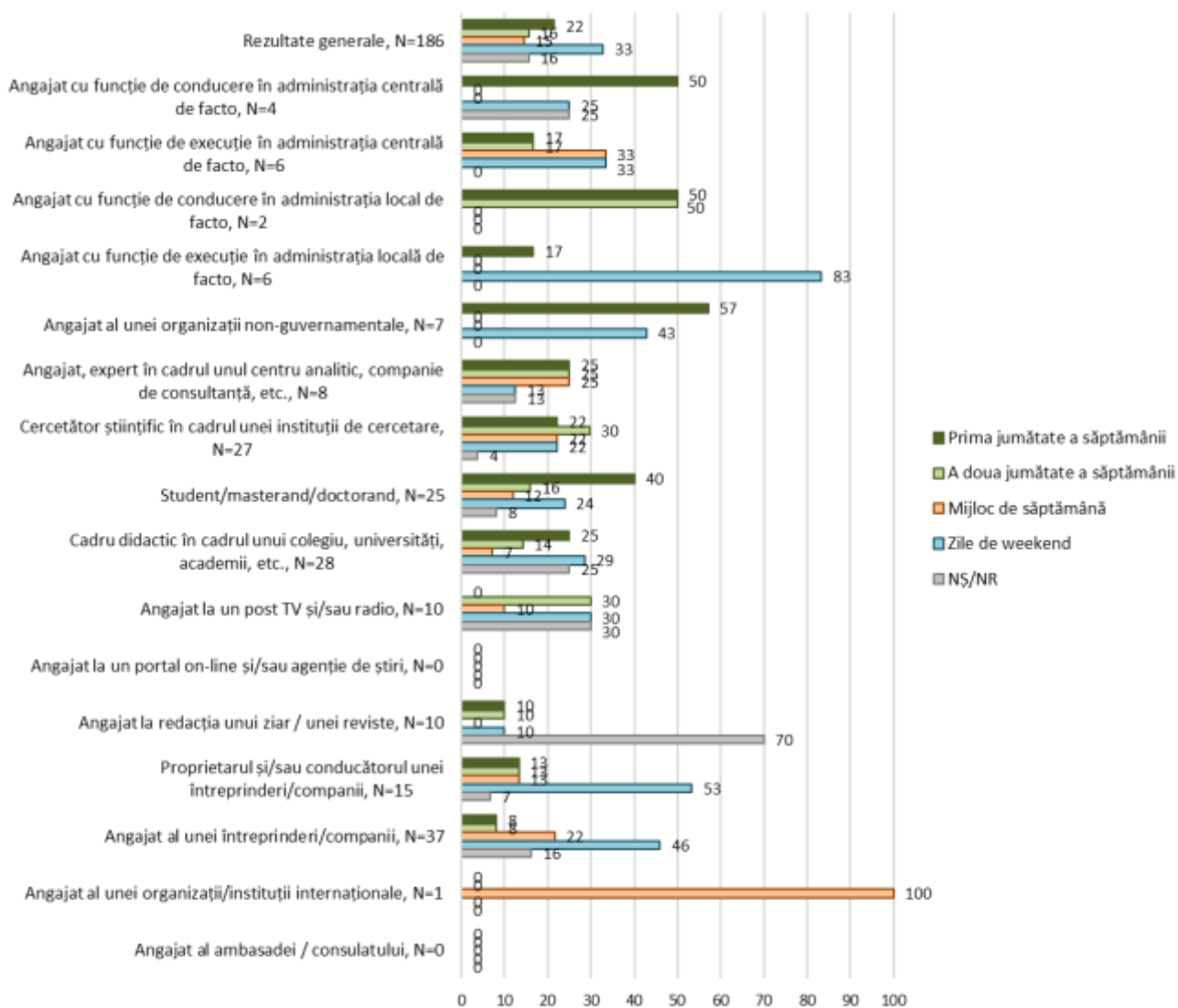
În general, cei interesați ar fi de acord să ofere instruirii pe tema datelor statistice nu mai mult de câteva ore.

Tabel 8.2: Disponibilitatea timpului pentru instruire privind domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %

		N	Câteva ore	O zi	2-3 zile	O săptămână	2-3 săptămâni	Mai mult de 2-3 săptămâni	NR	Total
Rezultate generale		186	36	13	11	9	9	12	11	100
Administrația centrală și locală de facto	Angajat cu funcție de conducere în administrația centrală de facto	4	75	0	25	0	0	0	0	100
	Angajat cu funcție de execuție în administrația centrală de facto	6	100	0	0	0	0	0	0	100
	Angajat cu funcție de conducere în administrația locală de facto	2	100	0	0	0	0	0	0	100
	Angajat cu funcție de execuție în administrația locală de facto	6	67	17	0	17	0	0	0	101
ONG, centru analitic, cercetător	Angajat al unei organizații non-guvernamentale	7	14	0	29	14	0	43	0	100
	Angajat, expert în cadrul unui centru analitic, companie de consult., etc.	8	50	25	0	0	13	13	0	101
	Cercetător științific în cadrul unei instituții de cercetare	27	22	19	7	19	19	11	4	101
Inst. de învățământ	Student/masterand/doctorand	25	64	8	12	8	4	0	4	100
	Cadru didactic în cadrul unui colegiu, universități, academiilor, etc.	28	29	14	14	14	11	0	18	100
Mass-media	Angajat la un post TV și/sau radio	10	20	20	30	0	0	0	30	100
	Angajat la un portal on-line și/sau agenție de știri	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Angajat la redacția unui ziar / unei reviste	10	20	10	0	0	0	20	50	100
Întreprindere	Proprietarul și/sau conducătorul unei întreprinderi	15	27	27	13	0	7	20	7	101
	Angajat al unei întreprinderi/companii	37	24	5	11	8	14	27	11	100
Org. internaț.	Angajat al unei organizații/instituții internaționale	1	0	100	0	0	0	0	0	100

Cea mai mare cotă a doritorilor de a participa în training ar prefera ca acesta să aibă loc în zile de week-end. Altă opțiune este prima jumătate a săptămânii.

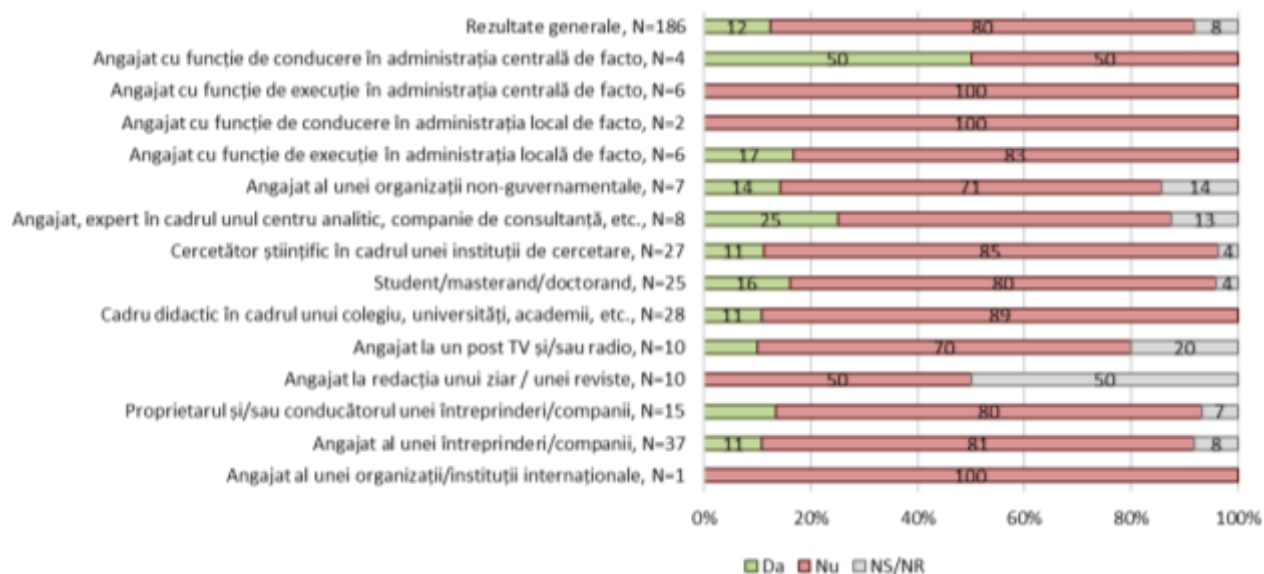
Fig. 8.1: Perioada săptămânii preferată pentru efectuarea instruirii în domeniul statisticii, %

Majoritatea celor interesați nu ar dori să achite pentru instruire (80%).

Fig. 8.2: Disponibilitatea de a achita din cont propriu pentru participarea la instruire privind domeniul de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice, %

Respondenții interviurilor aprofundate au declarat în unanimitate că ar avea nevoie de instruire suplimentară privind domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice. Respondenții au fost de părere că necesitatea instruirii este condiționată de faptul că au puține cunoștințe în domeniu și că întâmpină dificultăți în interpretarea datelor. De instruire, spun respondenții, ar avea nevoie nu doar ei, dar și toți angajații organizației în care activează sau cei pe care îi au în subordine. Masteranda a relatat că, dintre cei 20 de colegi pe care îi are în grupă, 90% cu siguranță ar frecventa așa gen de cursuri sau training-uri.

Printre **temele** solicitate s-au enumerat:

- instrumentele interactive de prezentare și utilizare a datelor, cum ar fi constructori online și aplicații
- domeniile de aplicare și modul de utilizare a datelor statistice
- metodele noi de colectare a datelor care se folosesc în practica internațională și cele mai solicitate direcții în acest sens
- tendințele moderne și perspectivele dezvoltării statisticii în întregime
- prelucrarea datelor statistice gender
- un curs de statistică, econometrie și big data
- modul corect de concepere a statisticii și modul corect de interpretare a acestora
- prelucrarea, sistematizarea și înțelegerea datelor, în special a celor prezentate prin intermediul diagramelor

Cu privire la **achitarea costului instruirii**, s-au evidențiat **3 categorii de persoane**: cei care **categoric nu ar achita costul**, cei care **l-ar achita parțial** și cei care **sunt dispuși să achite** în caz de necesitate sau ar achita, dar nu au posibilități financiare.

Din prima categorie fac parte reprezentanții mediului academic: profesorul universitar și masteranda. Profesorul universitar a ținut să menționeze că organizația în care activează ar trebui să fie interesată ca angajații săi să participe la asemenea instruirii și, respectiv, ar trebui să achite costurile necesare.

Din cea de-a doua categorie fac parte persoanele care sunt de acord să achite jumătate din sumă, dacă aceasta ar fi una rezonabilă sau ar achita un preț simbolic.

Din a treia categorie fac parte respondenții care sunt dispuși să achite în caz de necesitate sau ar achita, dar nu au posibilități financiare.

Aici sunt fie persoanele care activează în sectorul privat, fie persoanele cu funcții de conducere din sectorul public care în general au făcut referire la instruire pentru instituție și angajați, și nu la propria persoană.

Unii participanți cu funcție de conducere sunt gata ca organizația pe care o conduc să achite pentru instruirea a 2-3 angajați, în cazul în care nivelul și calitatea instruirii ar corespunde așteptărilor.

Reprezentantul mass-media electronice a spus că ar fi de acord să achite o sumă nu chiar mare de bani din propriul buzunar, deoarece consideră că sunt detalii de care va avea nevoie pe viitor. *"Nu pot spune că sunt gata să achit bani mari pentru aceasta, deoarece, în principiu, s-ar putea de studiat individual, doar că ar fi necesar ca o persoană care cunoaște domeniul să mă ajute să structurez totul, pentru a avea ideea unui întreg."*

Dat fiind faptul că funcționarii publici intervievați sunt în funcții de conducere, aceștia au vorbit despre achitarea instruirii angajaților, dar nu a instruirii personale. Ei au menționat că instituțiile pe care le reprezintă nu sunt în stare să achite aceste costuri. *"Cred că orice lucru trebuie achitat, dar bani nu sunt, iar pe datorie ne este rușine."*

Un comentariu care a venit de la respondentul unui interviu aprofundat, antreprenor, a fost legat de faptul că, în opinia lui, ar fi bine să se răspândească practica care există în unele țări străine cu privire la refuzul de a angaja un potențial manager în companie, dacă acest candidat nu are diplomă de studii superioare și cursuri pentru manageri, printre care și un curs de jurisprudență, secretariat și statistică aprofundată, pentru ca ulterior să fie capabil să dirijeze strategic activitatea companiei.

CONCLUZII. MALUL STÂNG AL RÂULUI NISTRU

Comportamentul de utilizare a datelor statistice

La moment, segmentul care **utilizează cel mai activ datele statistice** este reprezentat de către ONG-uri (64% le utilizează zilnic) și centre analitice (34%). Cea mai puțin activă este administrația locală de facto (12% le utilizează zilnic). Analizând nivelul de utilizare a informațiilor, precum noutăți, rapoarte analitice, cadru regulator, se observă că cel mai activ utilizator este administrația centrală (95% utilizează aceste informații zilnic), fiind urmată de mass-media (86%), întreprinderi (83%) și ONG (82%).

La nivel de tematici se observă că în topul general de utilizare în scopuri profesionale au intrat astfel de informații, cum ar fi știrile (95%), rapoartele analitice (70%), informațiile statistice cu privire la forța de muncă și salarizare, nivelul de trai al populației (câte 62%).

Mass-media este interesată, în primul rând, de tematicile sociale, economice, învățământ; întreprinderile – de date cu privire la nivelul de trai al populației, forță de muncă și salarizare, business și antreprenoriat, comerț, prețuri și finanțe. O bună parte a informării întreprinderilor se bazează pe urmărirea noutăților. În general, tematicile sociale, demografice și economice fac parte din topul priorităților utilizatorilor de date statistice.

În calitate de **surse de bază** utilizatorii apelează la media electronică, motoare de căutare online, media tradițională, mai puțin la informații ale ramurilor executive de facto, informații ale Serviciului de Statistică (segmentul care cel mai intens utilizează această sursă fiind mass-media – 29%). Astfel de surse, precum organizațiile internaționale, ONG-urile, instituțiile de cercetare practic nu se analizează de către utilizatori în căutarea informațiilor statistice enumerate în chestionar (cotele înregistrate variază între 1 și 8%).

Internetul reprezintă prima sursă. Utilizatorii un pic mai în vârstă mai des lucrează cu anuarele statistice tipărite. Solicitățile formale se fac mai rar. Viteza obținerii informației contează cel mai mult.

Serviciul de Statistică nu este perceput ca sursa de bază pentru niciun tip de date statistice, peste tot alte surse sunt mai utilizate, inclusiv informația furnizată de către ramuri executive de facto. În general, din analiza comparativă a diferitor surse, conform ratingului agregat, potrivit unui set de criterii prestabilite, sursele oficiale se plasează la mijloc în percepția utilizatorilor (ramuri executive de facto – 2.49 puncte din 5 max, instituțiile de cercetare – 1.95, Serviciul de Statistică – 1.95) și cedează pozițiile în favoarea mass-media (3.18 puncte din 5 max pentru media electronică și 2.85 pentru media tradițională) și motoarelor de căutare (2.93). La finele ratingului se află Organizațiile internaționale (cu 1.80) și ONG-urile (cu 1.60). O posibilă explicație oferită în cadrul cercetării calitative ținea de faptul că organizațiile internaționale, fiind reprezentante ale statelor ce nu recunosc independența malului stâng al Nistrului, nu prezintă analize statistice pentru această regiune. În cazul ONG-urilor, posibilă explicație este că rapoartele acestora parțial nu se publică și parțial nu prezintă interes pentru publicul larg. În general, toate criteriile studiate – de la acuratețe până la claritate, au înregistrat scoruri slabe – nu mai mult de 2.15 din 4 maximum. Acuratețea (cu un punctaj de 1.84), la rândul ei, determină și un nivel scăzut de încredere. Utilizarea mai multor surse pentru triangularea datelor conduce la aprecierea criteriului *coerență și comparabilitate* cu punctaje scăzute.

Format. Cele mai accesate date statistice sunt cele prezentate în rapoarte și note informative (73%), precum și cele prezentate în tabele (66%). Graficele sunt utilizate mai rar (43%). O posibilă explicație la acest capitol ține de faptul că destul de des utilizatorii evaluează modest nivelul de precizie a statisticilor oficiale și preferă să trianguleze datele disponibile; ei lucrează cu mai multe surse, apelează la experți, citesc diferite rapoarte tematice. Graficele sunt mai puțin populare, deși sunt considerate utile pentru a se informa la general despre tendințele în domeniu.

Serviciul de Statistică

Părerile utilizatorilor despre Serviciul de Statistică este cel mai bine exprimată prin cuvintele *"noi utilizăm ceea ce avem"*, rostite de una dintre participantele cercetării calitative. Principalul avantaj al Serviciului de Statistică constă în faptul că acesta există și furnizează anumite informații la nivelul întregului mal stâng cu o anumită regularitate. Insatisfacția principală ține de faptul că, din cauza unei finanțări insuficiente, acest serviciu nu se modernizează, se utilizează niște metode vechi, se prezintă statistici insuficiente. Lipsește un site propriu, de pe pagina actuală informațiile trebuie descărcate sub forma fișierelor pdf și nu există un constructor online, care ar permite descărcarea solicitărilor relevante pentru utilizator.

O nemulțumire deosebită este legată de formularele statistice care sunt foarte voluminoase. Utilizatorii datelor statistice sunt în mare parte și furnizorii acestor date pentru Serviciul de Statistică și, cunoscând faptul că ei înșiși nu întotdeauna completează aceste formulare calitativ, pun sub semnul întrebării calitatea datelor agregate.

Datele din partea dreaptă a Nistrului

Datele din partea dreaptă a Nistrului sunt destul de utilizate, cel mai mare interes fiind demonstrat de către ONG-uri (45% accesează zilnic unele informații statistice), centre analitice și cercetători (14% accesează unele informații statistice din MDN zilnic). Scopurile de utilizare variază, dar suficient de frecvent s-a menționat un aspect neașteptat – utilizatorii analizează aceste date inclusiv în scopurile de triangulare a propriilor date.

În opinia utilizatorilor, în cazul malului drept există o varietate mai mare de surse de date statistice, BNS-ul reprezintă un institut european care activează după standardele europene, iar organizațiile internaționale oferă și ele statisticile lor pentru malul drept. Cu toate că o bună parte a opiniilor au fost pozitive cu privire la credibilitatea și calitatea surselor din Moldova, au fost și unele păreri că pe ambele maluri ale râului Nistru există o influență politică reflectată asupra obiectivității datelor statistice.

Lacunele în cunoștințe și necesitatea instruirilor suplimentare

Necesitatea instruirilor suplimentare a fost mai observabilă în cazul a câtorva segmente, dar nu la nivelul tuturor utilizatorilor (este important de menționat că se vorbește despre auto-apreciere). În particular, se constată un interes mai sporit față de astfel de instruirii din partea cadrelor didactice (53%), cercetătorilor științifici (47%) și angajați ai posturilor TV și / sau radio (47%), angajații de rând din administrația locală (45%).

În ceea ce privește timpul care ar fi disponibil să îl acorde pentru instruirii, respondenții au oferit răspunsuri destul de variate – de la câteva ore (acesta fiind cel mai popular răspuns), până la mai mult de 2-3 săptămâni. În ultimul caz, precum s-a constatat din cercetarea calitativă, preferința ținea de niște lecții o dată în săptămână în decursul a jumătate de an, spre exemplu. În linii mari, weekendul a fost apreciat ca o perioadă mai potrivită pentru instruirile de acest gen (33%).

În majoritatea cazurilor, utilizatorii nu ar fi de acord să achite astfel de instruirii, însă acest răspuns ar putea să se schimbe, dacă utilizatorilor li s-ar propune anumite intervale și un curriculum, în baza căruia ei ar putea evalua calitatea instruirii. Precum a menționat unul dintre participanți, *"astfel de instruirii, de obicei, costă scump și noi nu am putea să ne permitem așa ceva"*, deși ar fi de dorit ca majoritatea angajaților să participe în acest training.

Printre temele solicitate s-au enumerat:

- un curs de statistică și lucru cu big data;
- interpretarea datelor statistice;
- prelucrarea și sistematizarea datelor;
- instrumente interactive de prezentare a datelor.

RECOMANDĂRI COMUNE PENTRU AMBELE MALURI ALE NISTRULUI

Către Biroul Național de Statistică

- Elaborarea unui video care ar prezenta Biroul Național de Statistică publicului-țintă cu relatarea misiunii BNS-ului, explicarea modului în care acesta funcționează, explicarea procedurilor de asigurare a calității datelor, prezentarea potențialului site-ului BNS și a varietății informațiilor care sunt accesibile aici, cu explicarea tipurilor de date ce pot fi accesate – date macroeconomice și pe industrii, date pentru un an și date în dinamică, buletine, note informative, prezentarea graficului de publicare a datelor și explicarea procedurii recensământului. O soluție ar fi fragmentarea acestui video în câteva secvențe și transmiterea către partenerii înregistrați în baza de date a BNS.
- Ar fi oportună organizarea unei prezentări publice pentru utilizatorii datelor statistice de pe malul stâng al râului Nistru.
- Suplinirea informațiilor cu date mai vechi de 2010 și 2000.
- Analiza posibilității trecerii mai rapide la colectarea datelor de la persoanele juridice în format electronic.
- Revizuirea formularelor și analiza relevanței acestora pentru varietatea persoanelor juridice, eliminarea întrebărilor mai vechi care sunt mai puțin utile și adăugarea unor întrebări mai noi, care ar permite captarea informației mai moderne, inclusiv cu dezagregarea tipologiei ONG-urilor, antreprenorilor sociali etc.
- Analiza posibilității oferirii unui spectru mai mare de date dezagregate pentru categoriile existente.
- Analiza posibilității organizării unui dialog cu societate civilă, mass-media, organizațiile internaționale cu scopul revizuirii categoriilor de date oferite în acces deschis.
- Stabilirea unei colaborări cu mass-media, transmiterea unor news-lettere cu înștiințări despre noile informații care au apărut pe site.
- Mediatizarea infograficelor care se creează de către BNS, transmiterea rapoartelor specifice către utilizatorii care ar putea fi interesate în acestea (precum este cazul Raportului pentru recensământ agricol cu analiza gender, care ar putea fi util asociațiilor de profil).

Către Serviciul de Statistică

- Crearea propriului site.
- Realizarea notificărilor pentru date noi care se publică.
- Elaborarea unui video care ar prezenta serviciul și ar reflecta mecanismele sale de lucru, ar prezenta echipa, ar descrie procedurile de asigurare a calității datelor statistice, ar descrie întregă varietate de date care sunt accesibile pe site și care pot fi oferite la solicitare.
- Ar fi oportună organizarea unei prezentări publice pentru utilizatorii datelor statistice de pe malul drept al râului Nistru sau, cel puțin, pentru mass-media locală.

Către alți furnizori de informații statistice decât BNS (pentru malul drept al Nistrului)

- Sporirea nivelului de digitalizare a arhivelor ministerelor și instituțiilor publice;
- Unificarea modalității de prezentare a datelor statistice pe site-urile ministerelor și instituțiilor publice – un buton similar sau un compartiment similar, care ar fi ușor de găsit;
- Crearea unei platforme unificate care ar permite accesul la datele statistice produse de diferite instituții publice și prezentarea informațiilor astfel, încât acestea să fie comparabile și coerente;
- Efectuarea unei instruirii pentru ofițerii de presă care reprezintă instituțiile publice axate pe principiile colaborării cu presa și alți solicitanți ai informațiilor din partea instituțiilor publice;
- Informarea reprezentanților teritorialii asupra subiectului Legii privind protecția datelor cu caracter personal despre tipurile de date care sunt secrete și acele care pot fi oferite la solicitare.

Recomandări în privința instruirilor

- Organizarea unei instruiți care ar include un set de lecții cu diferit nivel de complexitate și diferiți utilizatori. Aceste lecții ar putea fi organizate în decursul a câtorva luni în timpul zilelor de odihnă – spre exemplu – în fiecare sâmbătă sau peste o sâmbătă.
- Prezentarea listei de surse de date statistice. Nivelul înalt de utilizare a motoarelor de căutare este cel mai bun indiciu a faptului că, la moment, utilizatorii nu știu unde să caute datele necesare.
- Explicarea cum se determină acuratețea datelor statistice pentru a înțelege dacă acestea merită încredere.
- Explicarea unor informații de bază despre un sondaj – cum se elaborează un chestionar, cum se elaborează un eșantion, ce tipuri de eșantioane există, ce înseamnă marjă de eroare și nivel de încredere, cum ar putea fi analizate mai eficient datele dintr-un sondaj (“pentru a observa ceea ce este cel mai important”).
- Explicarea noțiunilor analizei statistice (concepte, precum cotă, medie, mediană etc.)
- Analiza datelor statistice cu ajutorul Excelului (Pivot Tables și alte funcții disponibile în acest program).
- Demers de lucru cu big data.
- Bazele prelucrării datelor macroeconomice, datelor din domeniul comerțului, datelor din domeniul finanțelor și investițiilor și altor tipuri de date care, în opinia experților BNS, reprezintă dificultăți pentru utilizatori.
- Prezentarea rezultatelor analizei cu ajutorul graficelor și tabelelor, prezentarea surselor deschise de formatare a graficelor și infograficelor și explicații de bază în privința utilizării corecte a acestora în funcție de scop.
- Elaborarea unui ghid care ar îngloba: lista surselor de date statistice cu acces deschis și celor care se oferă la solicitare cu unele informații de referință în privința producătorilor acestor informații, prezentarea succintă a aspectelor-cheie care se vor preda în cadrul instruirii la fiecare lecție.
- Ar fi oportună analiza opțiunii de predare de către unii experți în domeniul analizei datelor statistice, precum ar fi persoane de la organizațiile internaționale, de la ONG-urile locale notorii.
- Subiectul cu privire la plată ar putea fi analizat încă o dată în momentul când se va elabora un curriculum și se va decide numele experților implicați în predare și ar putea să se stabilească o taxă pentru instruire care trebuie să fie mai mare pentru acei care participă nemijlocit și mai mică - pentru acei care învață online (prin webinar, spre exemplu). Această taxă ar scoate în evidență valoarea instruirii.
- Merită menționat faptul că analiza datelor la nivelul segmentului întreprinderilor creează impresia că acest segment nu cunoaște valoarea datelor statistice, nu cunoaște care sunt sursele de încredere, cum ar putea să le utilizeze pentru a lua decizii strategice mai bine argumentate. O campanie mică de informare ar putea sensibiliza acest segment, iar explicarea clară a avantajelor aplicării datelor statistice în planificarea activității de antreprenoriat ar putea spori nivelul de utilizare a datelor statistice în acest segment. Respectiv, o instruire care ar fi direcționată pe acest segment aparte ar putea aduce roade.

ANALIZA GENDER

Malul drept al Nistrului

La modul general, în cercetarea de pe malul drept al râului Nistru au participat mai multe femei decât bărbați (cota femeilor a constituit 79%). Luând în considerare faptul că, în procesul de găsire a potențialului respondent, operatorul de interviu a solicitat să vorbească cu o persoană care lucrează cu informațiile și datele statistice, poate fi presupus că acest tip de activitate este caracteristic mai mult femeilor.

Se constată că, din totalul bărbaților intervievați, cei mai mulți activează în ONG-uri, centre analitice, sunt cercetători (26%, în comparație cu o cotă de 19% în cazul femeilor), o cotă semnificativă lucrează în autoritățile publice (24%) și întreprinderi (20%). Iar în cazul femeilor, se observă că cea mai mare cotă sunt angajate în autoritățile publice (27%), după care urmează instituțiile de învățământ (22%), ONG-urile, centrele analitice, cercetătorii (19%) și întreprinderile (17%).

La capitolul "frecvența utilizării", se observă că informațiile, precum știrile, rapoartele analitice și cadrul regulator se folosesc în scopuri profesionale în egală măsură de către bărbați și de femei. În cazul bărbaților, se observă o cotă un pic mai mare de utilizare zilnică (67%, în comparație cu 63%).

Vorbind de *informațiile statistice*, de asemenea, se constată o egală utilizare în rândul bărbaților și femeilor, deși iarăși bărbații folosesc aceste informații un pic mai frecvent – 33% le aplică zilnic, în comparație cu 27% în cazul femeilor.

La capitolul **tematicilor** se remarcă mici diferențe. Bărbații se interesează de mai multe tematici într-o măsură mai mare decât femeile (ceea ce înseamnă că în rândul bărbaților cota celor care utilizează informațiile de un anumit tip este mai mare decât în rândul femeilor). Există doar o tematică pentru care se constată o situație inversă (cota femeilor interesate din totalul femeilor interievate este mai mare decât cota bărbaților din totalul bărbaților intervievați) și care merită remarcată:

- Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare (diferență de 7 p.p.).

În cazul bărbaților se profilează un interes observabil mai mare pentru astfel de tematici, precum:

- Informații statistice cu privire la agricultură (diferență de 12 p.p.)
- Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconjurător (diferență de 8 p.p.)
- Informații din domeniul resurselor energetice (diferență de 9 p.p.)
- Informații statistice cu privire la construcții (diferență de 9 p.p.)
- Informații statistice cu privire la transport (diferență de 7 p.p.)
- Informații statistice cu privire la investiții (diferență de 7 p.p.)
- Informații statistice din domeniul justiției (diferență de 7 p.p.)
- Informații statistice cu privire la locuințe (diferență de 6 p.p.)
- Informații statistice din domeniul culturii și sportului (diferență de 5 p.p.)
- Informații statistice cu privire la industrie (diferență de 12 p.p.)

Nu se observă diferențe semnificative între segmente în funcție de criteriul gender la astfel de întrebări, cum ar fi: mijloacele de informare, aprecierea diferitor surse de informare în funcție de criterii de analiză.

Analizând părerile respondenților cu privire la modul în care Biroul Național de Statistică își îndeplinește misiunea, se remarcă faptul că femeile, în general, au acordat note mai mari decât bărbații atât în retrospectivă, cu referire la situația cu 3 ani în urmă, cât și cu privire la situația în prezent.

În ceea ce privește utilizarea informațiilor și datelor statistice de pe malul stâng al Nistrului, se observă că bărbații și femeile le utilizează practic în egală măsură. Însă, în cazul bărbaților, poate fi remarcată o frecvență mai mare de folosire atât a informațiilor statistice, cât și a informațiilor din știri, rapoarte analitice și cadrul regulator.

Analizând răspunsurile respondenților cu privire la dorința de a urma o instruire în domeniul aplicării datelor statistice, merită remarcat faptul că în rândul femeilor există o cotă mai mare a persoanelor interesate – 41%, în comparație cu ponderea celor interesați în rândul bărbaților – 33%. Bărbații interesați sunt gata să acorde mai mult timp pentru instruire decât femeile – cota femeilor ce au ales răspunsul "câteva ore" depășește cota bărbaților cu 5 p.p., în timp ce în rândul bărbaților cota celor gata să acorde 2-3 zile este mai mare cu 7 p.p. decât în rândul femeilor.

Cota celor dispuși să achite pentru participare în instruire este mai mare în rândul bărbaților decât în rândul femeilor – 32%, față de 25%.

Analiza gender. Malul stâng al Nistrului

În cercetarea de pe malul stâng al Nistrului au participat mai multe femei (din totalul eșantionului – 62%). Respectiv, poate fi făcută o constatare similară acelei relevante pentru malul drept cu privire la prevalența femeilor în rândul utilizatorilor datelor statistice.

În timp ce informațiile din știri și rapoarte se utilizează aproximativ egal de către bărbați și femei, informațiile statistice se folosesc mai frecvent de către femei: 59% le utilizează cel puțin săptămânal, în comparație cu 49% dintre bărbați. Cota non-utilizatorilor în rândul bărbaților este cu 5 p.p. mai mare decât în rândul femeilor.

În ceea ce privește tematicile ce le interesează primordial pe femei, se observă următoarele:

- Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare (+10 p.p.)
- Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației (+7 p.p.)
- Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației (+7 p.p.)
- Informații statistice cu privire la populație (+12 p.p.)
- Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății (+13 p.p.)
- Informații statistice din domeniul culturii și sportului (+ 8 p.p.)
- Informații statistice gender (+16 p.p.)

Bărbații prevalează semnificativ într-un singur caz – cadrul regulator este utilizat de 65% dintre femei și 74% dintre bărbați.

În ceea ce ține de instruire, se observă că atât femei, cât și bărbați se interesează de acestea în egală măsură. Femeile, cu toate acestea, sunt gata să acorde mai mult timp pentru instruire (bărbații, într-o măsură mai mare, ar prefera să se limiteze la câteva ore – 41%, în comparație cu 33% în cazul femeilor).

ANEXE

ANEXE CU DATELE REFERITOARE LA MALUL DREPT AL NISTRULUI

Anexa 1: Analiza factorială pentru identificarea grupelor de informații și date statistice (în funcție de frecvență de utilizare a acestora)

Rotated Component Matrix^a

	Component			
	1	2	3	4
Informații statistice gender (privind situația femeilor și bărbaților)	.692	.176	.122	.177
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	.684	.202	.230	.257
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	.669	.190	.233	.301
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	.633	.178	.188	.154
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	.612	.263	.202	.338
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	.576	.267	.296	.015
Informații statistice cu privire la populație	.561	.142	.138	.516
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	.536	.385	.011	.318
Informații statistice din domeniul tehnologiilor informaționale, poștă și telecomunicații	.499	.336	.409	.063
Informații statistice cu privire la locuințe	.478	.399	.302	-.013
Informații statistice cu privire la comerț exterior și intern	.158	.755	.224	.128
Informații statistice cu privire la business și antreprenoriat	.312	.752	.080	.124
Informații statistice cu privire la prețuri	.209	.661	.192	.161
Informații statistice cu privire la finanțe	.213	.659	.183	.358
Informații statistice cu privire la industrie	.181	.654	.323	.083
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici (inclusiv PIB)	.276	.627	.229	.152
Informații statistice cu privire la investiții	.223	.609	.360	.192
Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconjurător	.334	.107	.721	.075
Informații statistice cu privire la agricultură	.124	.258	.683	.268
Informații statistice cu privire la transport	.314	.357	.635	.105
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	.124	.371	.623	.330
Informații statistice cu privire la construcții	.272	.403	.528	.018
Informații statistice din domeniul turismului	.466	.247	.471	-.068
Cadrul regulatoriu al malului drept al râului Nistru	.034	.065	.226	.734
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	.222	.185	.076	.679
Informații statistice din domeniul justiției	.389	.187	.190	.527
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	.130	.117	-.034	.519

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 8 iterations.

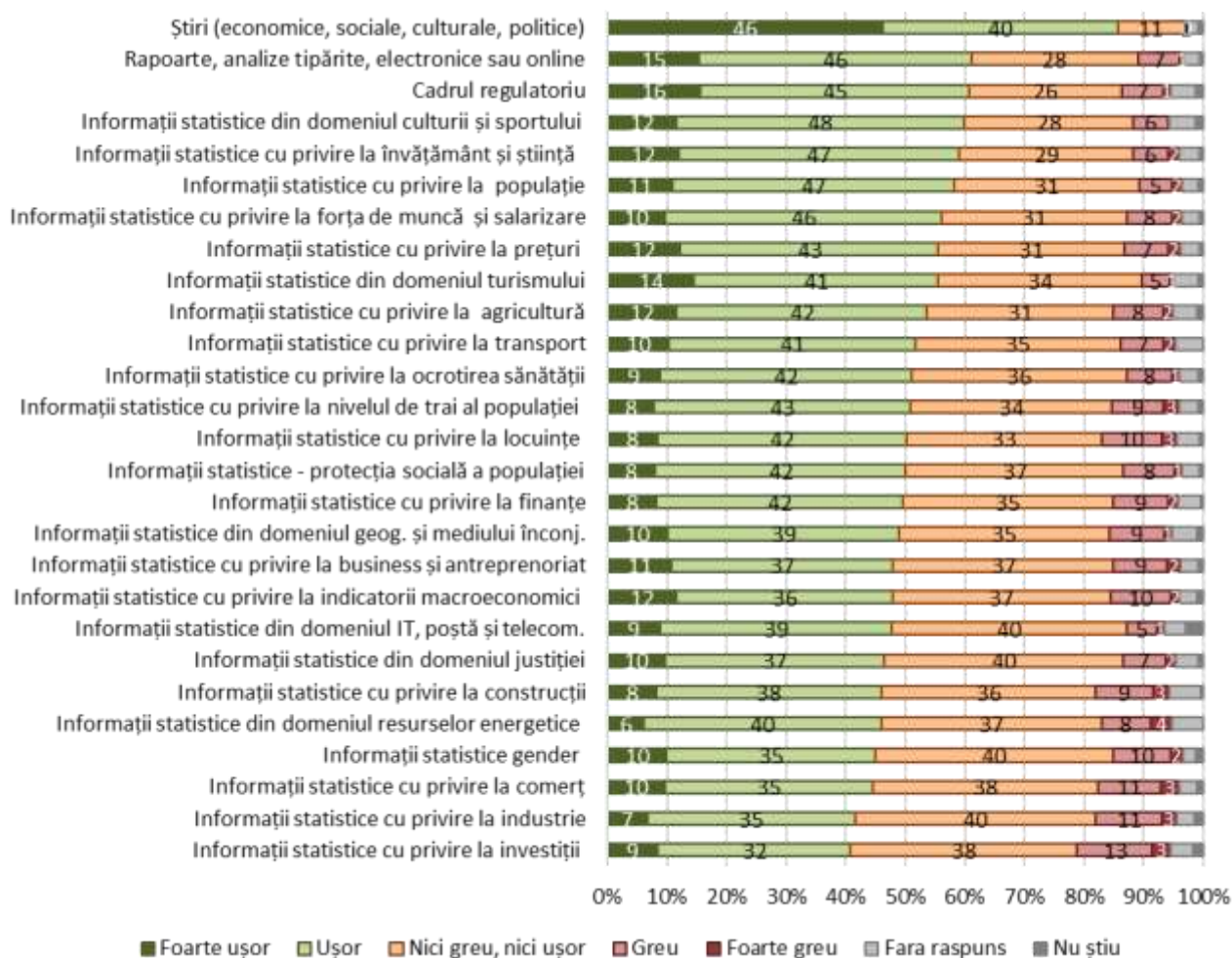
Analiza mediilor coeficienților de regresie din analiza factorială în funcție de segmente

REGR factor scores	Autoritățile publice centrale și locale	ONG, centre analitice, cercetători	Instituții educ.	Mass-media	Întreprinderi	Organizații internaționale, ambasade
	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean
Date statistice sociale	-.30759	.05626	-.00554	.85137	-.17652	.53639
Date stat. de business și economie	-.07272	-.23027	-.11107	.04393	.47733	.00327
Date stat. agricultură, natură, transport, constr.	.07820	.25287	-.31045	.89931	-.24823	-.31414
Noutăți, legi, rapoarte analitice, stat. pentru justiție	.48802	.01828	-.50148	.51725	-.59273	.59232

Mediile coeficienților de regresie din analiza factorială în funcție de segmente detaliate

REGR factor scores	Administrația publică centrală	Administrația publică locală	Inst. educ.	Mass-media	Întreprind.	ONG	Centru analitic, companie de consultanță, etc.	Instituție de cercetări științifice	Organizații/instituții internaționale	Ambasadă / consulat
	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean
Date statistice sociale	-0.14	-0.66	-0.01	0.85	-0.18	0.49	-0.44	-0.54	0.65	-0.06
Date stat. de business și economie	-0.01	-0.19	-0.11	0.04	0.48	-0.17	-0.04	-0.33	-0.18	0.98
Date stat. agricultură, natură, transport, constr.	0.03	0.18	-0.31	0.90	-0.25	0.04	-0.02	0.56	-0.38	0.04
Noutăți, legi, rapoarte analitice, stat. pentru justiție	0.27	0.94	-0.50	0.52	-0.59	0.14	0.16	-0.16	0.65	0.25

Anexa 2: Ușurința găsirii diferitor tipuri de informații, N=914, %

Anexa 3: Analiza factorială pentru identificarea grupelor de informații și date statistice în funcție de surse din care acestea de obțin

Rotated Component Matrix ^a			
	Component		
	1	2	3
Solicitări oficiale/formale către organizații internaționale	.855	.194	.085
Solicitări oficiale/formale către BNS	.832	.064	-.008
Solicitări oficiale/formale către ONG	.812	.241	.098
Solicitările oficiale/formale către instituțiile de cercetare	.792	.195	.105
Solicitări oficiale/formale către ministere/instituții sau agenții publice	.712	.299	.213
Informație publicată pe internet, oferită de ONG	.365	.750	.218
Informație publicată pe internet, oferită de organizații internaționale	.406	.727	.163
Informații publicate pe internet, oferite de către instituțiile de cercetare (de stat sau private)	.325	.714	.240
Date statistice și informație publicată pe site-ul Biroului Național de Statistică	.314	.610	.131
Informații ale ministerelor/instituțiilor sau agențiilor publice publicate pe paginile web ale acestora/ în mass-media	.259	.573	.440
Alte mijloace de informare	-.051	.260	-.021
Media electronică	.079	.082	.812
Media tradițională	.184	.109	.790
Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	-.017	.154	.655

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 5 iterations.

Analiza mediilor coeficienților de regresie din analiza factorială în funcție de segmente

	Solicitările oficiale	Informații oficiale în acces public	Mass-media și motoare de căutare
	Mean	Mean	Mean
Autoritate publică centrală	0.21	0.22	-0.01
Autoritate publică locală	-0.38	-0.67	0.57
ONG	-0.34	0.33	-0.18
Centru analitic, cercetător	-0.39	0.50	0.08
Instituție de învățământ	0.12	-0.39	0.00
Mass-media	0.31	0.58	0.36
Întreprindere	0.25	-0.48	-0.32
Organizație internațională	-0.18	0.71	0.04
Ambasadă	-0.47	0.76	0.10

Anexa 4: Analiza factorială a tipurilor de informații și date din stânga Nistrului

Rotated Component Matrix^a

	Component			
	1	2	3	4
Informații statistice cu privire la comerț exterior și intern	.766	.239	.201	.291
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	.729	.221	.344	.243
Informații statistice cu privire la finanțe	.726	.263	.107	.306
Informații statistice cu privire la industrie	.701	.400	.158	.261
Informații statistice cu privire la investiții	.693	.400	.315	.077
Informații statistice cu privire la business și antreprenariat	.661	.359	.276	.007
Informații statistice cu privire la prețuri	.595	.197	.169	.430
Informații statistice cu privire la agricultură	.549	.414	.079	.302
Informații statistice din domeniul turismului	.233	.752	.115	.141
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	.064	.677	.120	.135
Informații statistice cu privire la construcții	.429	.640	.323	.003
Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconjurător	.195	.631	.011	.294
Informații statistice cu privire la transport	.393	.629	.365	.196
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	.466	.547	.206	.079
Informații statistice din domeniul TIC	.320	.538	.298	.167
Informații statistice cu privire la locuințe	.279	.533	.268	.482
Cadrul regulator	.230	.166	.767	.095
Informații statistice cu privire la populație	.129	.185	.691	.374
Informații statistice din domeniul justiției	.163	.334	.665	.245
Informații statistice gender (privind situația femeilor și bărbaților)	.134	.295	.653	.351
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	.289	.072	.623	.098
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	.123	.215	.549	.535
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	.361	-.061	.367	-.025
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	.112	.261	.396	.654
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	.479	.032	.339	.618
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	.369	.116	.394	.616
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	.218	.397	.030	.590

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 9 iterations.

Analiza mediilor coeficienților de regresie din analiza factorială în funcție de segmente

	REGR factor score 1 for analysis 3	REGR factor score 2 for analysis 3	REGR factor score 3 for analysis 3	REGR factor score 4 for analysis 3
	Mean	Mean	Mean	Mean
Autoritățile publice centrale	-0.13	-0.04	0.16	-0.16
Autoritățile publice locale	-0.31	-0.12	-0.55	-0.32
ONG	-0.11	0.30	0.25	-0.06
Centre analitice, cercetători	-0.37	0.26	-0.56	0.21
Instituții de învățământ	-0.03	0.37	-0.39	0.34
Mass-media	0.07	-0.09	0.17	-0.45
Întreprindere	0.46	-0.73	-0.57	0.43
Organizații internaționale	-0.08	-0.28	0.68	0.18
Ambasade	2.21	-1.03	-0.26	-0.50

Anexa 5: MDN. Profilul participanților în cercetare, %

		N	Autoritățile publice centrale și locale	ONG, centru analitic, cercetător	Instituție de învățământ	Mass- media	Întreprindere	Organizație internațională, ambasadă	Total
Sex	Masculin	293	24	26	17	6	20	8	100
	Feminin	619	27	19	22	7	17	8	100
	NR	2	50	0	0	0	0	50	100
Vârsta	18-25	204	10	17	35	17	19	2	100
	26-35	348	30	16	15	5	25	9	100
	36-45	173	24	20	22	4	14	16	100
	46-55	122	34	32	18	2	10	4	100
	56-67	60	38	43	3	2	8	5	100
	67+	5	0	80	20	0	0	0	100
	NR	2	50	0	0	0	0	50	100
Studii	Gimnazial, Medii incomplete	5	0	0	100	0	0	0	100
	Liceal, mediu general	8	0	25	50	13	13	0	100
	Secundar profesional	3	33	33	0	0	33	0	100
	Mediu de specialitate	55	22	15	35	0	29	0	100
	Superior	526	28	14	21	9	23	6	100
	Studii post-universitare	308	22	36	16	4	8	13	100
	(nu citiți) NȘ/FR	9	78	0	11	0	0	11	100

Anexa 6: MDN. Frecvența de utilizare a diferitor tipuri de date, %

	Masculin							Feminin						
	Nu utilizez	Anual sau mai rar	De 2 ori pe an	Trimestrial	Lunar	Săptămănal	Zilnic	Nu utilizez	Anual sau mai rar	De 2 ori pe an	Trimestrial	Lunar	Săptămănal	Zilnic
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	12	1	2	3	6	13	63	11	1	2	2	7	16	60
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	24	2	3	14	18	24	15	24	4	5	15	21	21	11
Cadrul regulatoriu al malului drept al râului Nistru	52	4	5	8	12	11	9	55	6	4	6	10	12	8
Informații statistice din domeniul justiției	49	5	7	9	16	7	8	56	7	5	8	11	9	4
Informații statistice cu privire la populație	43	11	11	12	10	8	5	41	15	9	11	14	7	4
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	52	15	6	8	10	4	6	50	11	7	12	8	5	5
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	46	10	8	14	12	8	2	39	11	9	15	16	7	3
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	44	13	8	13	10	9	3	45	12	8	14	10	6	5
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	41	10	8	14	12	9	6	41	9	9	13	14	9	5
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	53	12	8	8	11	5	3	50	10	7	13	8	7	5
Informații statistice gender	55	12	8	9	11	3	3	55	11	7	11	8	6	2
Informații statistice cu privire la locuințe	59	13	7	8	6	3	4	65	12	5	7	6	5	1
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	54	11	4	8	8	9	7	59	8	6	9	9	6	3
Informații statistice cu privire la business și antreprenariat	49	7	9	10	10	9	7	52	6	7	11	13	7	4
Informații statistice cu privire la industrie	53	11	8	8	11	5	4	65	6	6	10	7	4	1
Informații statistice cu privire la comerț exterior și intern	53	8	7	9	15	4	3	59	8	6	9	9	6	2
Informații statistice cu privire la prețuri	42	8	8	10	14	12	8	44	7	6	11	18	9	6
Informații statistice cu privire la finanțe	48	8	6	11	15	7	5	52	6	6	10	14	7	5
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	47	11	12	11	8	7	3	51	9	8	12	11	6	3
Informații statistice cu privire la investiții	48	11	5	13	13	5	3	55	9	7	12	10	6	2
Informații statistice cu privire la construcții	62	12	3	7	10	4	3	71	7	6	6	6	3	1
Informații statistice cu privire la transport	60	9	7	7	9	5	3	67	7	5	8	7	5	2
Informații statistice din domeniul turismului	59	12	6	8	6	6	2	63	7	6	8	8	5	2
Informații statistice din domeniul TI, poștă și telecomunicații	57	9	6	9	7	5	8	59	9	7	7	7	7	5
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	57	11	8	7	8	5	4	66	7	4	8	8	4	2
Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconj.	56	11	8	6	8	6	5	64	8	7	7	5	5	4
Informații statistice cu privire la agricultură	51	10	7	7	14	8	3	63	8	4	10	7	5	3

Anexa 7: MDN. Ușurința găsirii informațiilor și datelor statistice, puncte (1=foarte ușor și 5=foarte greu)

	Masculin		Feminin	
	N	Medie	N	Medie
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	249	1.6	539	1.7
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	215	2.3	458	2.3
Cadrul regulator al malului drept al râului Nistru	132	2.3	268	2.3
Informații statistice din domeniul justiției	143	2.6	261	2.5
Informații statistice cu privire la populație	161	2.4	352	2.4
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	134	2.6	297	2.4
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	151	2.5	370	2.4
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	157	2.6	329	2.5
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	165	2.4	353	2.3
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	133	2.7	298	2.4
Informații statistice gender	127	2.7	272	2.5
Informații statistice cu privire la locuințe	116	2.6	210	2.5
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	128	2.3	239	2.3
Informații statistice cu privire la business și antreprenariat	143	2.6	288	2.5
Informații statistice cu privire la industrie	132	2.7	210	2.6
Informații statistice cu privire la comerțul exterior și intern	131	2.7	247	2.6
Informații statistice cu privire la prețuri	163	2.5	337	2.4
Informații statistice cu privire la finanțe	145	2.6	289	2.5
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	148	2.6	295	2.5
Informații statistice cu privire la investiții	141	2.7	267	2.6
Informații statistice cu privire la construcții	105	2.6	171	2.6
Informații statistice cu privire la transport	112	2.5	198	2.4
Informații statistice din domeniul turismului	110	2.4	222	2.3
Informații statistice din domeniul TI, poștă și telecomunicații	119	2.4	238	2.5
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	120	2.7	199	2.5
Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconj.	121	2.5	214	2.5
Informații statistice cu privire la agricultură	137	2.5	219	2.4

Anexa 8: MDN. Scopuri de utilizare a datelor statistice, %

		Masculin		Feminin	
		Nu	Da	Nu	Da
Autoritățile publice centrale și locale, N=235	Analiza situației curente și dinamicii pentru luarea deciziilor	33	67	19	81
	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	67	33	53	47
	Pregătirea conferințelor/ comunicatelor de presă	55	45	64	36
	Dezvoltarea proiectelor pentru concursuri de granturi	71	29	56	44
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor, monitorizărilor a situației	14	86	15	85
	Alte scopuri	97	3	100	0
	NR	91	9	96	4
ONG, centru analitic cercetător, N=195	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	53	47	68	32
	Pregătirea conferințelor/ comunicatelor de presă	20	80	31	69
	Dezvoltarea proiectelor pentru concursuri de granturi	22	78	38	62
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor, monitorizărilor a situației	14	86	17	83
	Alte scopuri	83	17	88	12
	NR	100	0	95	5
Instituții de învățământ N=116 CD, 70 Stud.	(Cadre didactice) Dați studenților sarcini privind studierea situației din dreapta Nistrului	33	67	35	65
	(Cadre didactice) Utilizați informații privind dreapta Nistrului pentru procesul didactic	21	79	20	80
	(Student) Primiți sarcini privind studierea situației din dreapta Nistrului pentru a discuta la lecție	17	83	25	75
	(Student) Scrierea tezelor, lucrărilor individuale, pregătirea pentru conferințe	28	72	15	85
	Alte scopuri	100	0	100	0
	NR	89	11	96	4
Mass-media, N=60	Pregătiți materiale jurnalistice dedicate situației din dreapta Nistrului	6	94	2	98
	Alte scopuri	76	24	91	9
	NR	100	0	98	2
Întreprinderi, N=165	Analiza situației curente și dinamicii pentru luarea deciziilor	21	79	26	74
	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	38	62	39	61
	Analiza pieței și dezvoltarea planurilor de afaceri	19	81	21	79
	Căutarea informației privind tendere (licitații se selectare a furnizorului)	40	60	47	53
	Alte scopuri	98	2	98	2
	NR	97	3	94	6
Org. Internaț., ambasade, N=7	(Org. Int) Elaborarea unor proiecte de granturi	45	55	40	60
	Pregătirea unor conferințe de presă, comunicate de presă	36	64	32	68
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor și monitorizărilor	5	95	2	98
	Alte scopuri	77	23	64	36

Anexa 9: MDN. Surse din care se preiau informații și date statistice în funcție de tipul datelor, %

	Masculin										
	Media electronică	Media tradițională	Ministere/ instituții publice	BNS	Organizațiile internaț.	ONG	Instituțiile de cercetare	Motoare de căutare online	Alte site-uri	Alta	NR
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	84	58	31	24	29	23	19	57	1		1
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	50	13	55	42	33	29	30	46	0	1	1
Cadrul regulativ al malului drept al râului Nistru	40	11	55	14	16	16	13	39	3	1	4
Informații statistice din domeniul justiției	39	13	53	29	19	16	11	44	0	1	1
Informații statistice cu privire la populație	43	18	31	54	23	18	23	49	2	2	2
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	45	19	39	42	24	19	19	46	1	1	5
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	41	13	35	49	18	18	16	42	2	1	4
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	42	19	28	52	22	19	18	42	1	1	4
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	47	25	48	46	26	24	22	52	1	1	5
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	41	19	42	47	22	14	17	39	1	2	2
Informații statistice gender	38	15	27	48	25	31	15	45	1	2	3
Informații statistice cu privire la locuințe	37	12	23	37	12	12	11	45	1	2	6
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	50	26	34	26	14	15	9	49	1	1	3
Informații statistice cu privire la business și antreprenariat	49	21	35	34	23	21	15	47	1	1	5
Informații statistice cu privire la industrie	46	14	34	37	21	15	12	46	1	1	7
Informații statistice cu privire la comerț exterior și intern	48	19	37	41	27	13	11	48	1	2	3
Informații statistice cu privire la prețuri	45	20	27	43	15	16	13	42	1	1	5
Informații statistice cu privire la finanțe	38	17	43	36	19	14	16	47	3	1	3
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	34	15	33	54	20	15	14	41	2	2	6
Informații statistice cu privire la investiții	45	20	42	33	24	16	15	44	1	1	3
Informații statistice cu privire la construcții	47	18	31	33	14	13	12	45	1	2	4
Informații statistice cu privire la transport	50	19	35	34	16	14	13	43	1	2	3
Informații statistice din domeniul turismului	48	19	28	37	18	13	15	45	0	1	3
Informații statistice din domeniul TI, poștă și telecomunicații	50	17	36	30	18	18	13	51	1	2	2
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	48	22	41	37	20	13	16	48	2	2	3
Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconj.	50	22	33	36	23	25	22	52	1	2	3
Informații statistice cu privire la agricultură	48	25	49	45	21	21	22	43	1	1	4

	Feminin										
	Media electronică	Media tradițională	Ministere/instituții publice	BNS	Organizațiile internaț.	ONG	Instituțiile de cercetare	Motoare de căutare online	Alte site-uri	Alta	NR
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	87	54	24	16	20	14	14	53	0	0	0
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	49	9	46	36	27	20	26	46	1	0	1
Cadrul regulatoriu al malului drept al râului Nistru	35	17	44	16	10	9	9	40	1	0	4
Informații statistice din domeniul justiției	35	8	49	26	12	8	8	38	0	0	3
Informații statistice cu privire la populație	35	17	30	55	18	14	17	44	0	0	3
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	39	16	39	36	19	11	11	40	0	0	3
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarii	41	15	32	40	14	10	14	43	0	0	2
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	44	20	26	49	18	13	17	39	0	0	4
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	44	22	44	31	18	14	19	47	1	1	4
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	39	18	38	41	18	15	16	37	0	0	3
Informații statistice gender	39	21	29	44	31	27	18	43	1	0	4
Informații statistice cu privire la locuințe	40	14	25	35	12	7	10	41	0	0	2
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	47	25	36	26	16	14	14	45	0	0	3
Informații statistice cu privire la business și antreprenoriat	47	17	31	29	19	12	16	49	1	0	1
Informații statistice cu privire la industrie	41	19	28	35	15	8	14	42	1	0	4
Informații statistice cu privire la comerț exterior și intern	45	16	31	39	17	7	12	38	2	0	2
Informații statistice cu privire la prețuri	49	19	26	32	14	10	13	42	1	0	4
Informații statistice cu privire la finanțe	41	15	45	29	14	10	11	35	0	0	5
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	39	13	35	46	17	10	14	38	1	1	3
Informații statistice cu privire la investiții	44	14	33	28	20	12	14	39	0	0	5
Informații statistice cu privire la construcții	42	14	24	30	14	10	7	38	0	0	2
Informații statistice cu privire la transport	49	16	31	29	14	10	10	37	1	0	2
Informații statistice din domeniul turismului	51	17	25	24	18	12	11	51	0	0	3
Informații statistice din domeniul TI, poștă și telecomunicații	54	17	34	27	16	14	15	52	0	0	1
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	50	19	35	32	18	11	14	37	0	0	4
Informații statistice din domeniul geografiei și mediului	48	20	30	33	22	17	23	53	0	0	3
Informații statistice cu privire la agricultură	43	22	44	37	20	14	18	34	0	1	6

Anexa 10: MDN. Evaluarea surselor de informare în funcție de criteriile de evaluare, %

		N	Masculin	Feminin	Total
Încredere	Media electronică	849	2.8	2.8	2.8
	Media tradițională	745	2.7	2.8	2.8
	Ministere/ instituții publice	777	3.1	3.2	3.2
	Biroul Național de Statistică	729	3.2	3.2	3.2
	Organizațiile internaționale	618	3.4	3.4	3.4
	Organizațiile non-guvernamentale - ONG	608	3.0	3.1	3.1
	Instituțiile de cercetare	634	3.1	3.2	3.2
	Motoarele de căutare online	832	2.9	3.0	3.0
	Alte surse	14	3.7	3.4	3.6
Relevanță	Media electronică	833	3.1	3.1	3.1
	Media tradițională	730	3.0	3.0	3.0
	Ministere/ instituții publice	771	3.3	3.3	3.3
	Biroul Național de Statistică	726	3.3	3.3	3.3
	Organizațiile internaționale	612	3.4	3.4	3.4
	Organizațiile non-guvernamentale - ONG	596	3.2	3.3	3.2
	Instituțiile de cercetare	623	3.3	3.3	3.3
	Motoarele de căutare online	823	3.1	3.2	3.1
	Alte surse	14	3.6	3.9	3.7
Acuratețe	Media electronică	821	2.5	2.6	2.6
	Media tradițională	720	2.5	2.6	2.6
	Ministere/ instituții publice	761	3.1	3.1	3.1
	Biroul Național de Statistică	710	3.1	3.1	3.1
	Organizațiile internaționale	601	3.3	3.3	3.3
	Organizațiile non-guvernamentale - ONG	593	3.1	3.1	3.1
	Instituțiile de cercetare	616	3.1	3.1	3.1
	Motoarele de căutare online	809	2.8	2.8	2.8
	Alte surse	14	3.0	3.4	3.2
Oportunitate	Media electronică	831	3.0	3.1	3.1
	Media tradițională	724	2.9	3.0	3.0
	Ministere/ instituții publice	772	3.1	3.2	3.2
	Biroul Național de Statistică	720	3.2	3.2	3.2
	Organizațiile internaționale	610	3.3	3.3	3.3
	Organizațiile non-guvernamentale - ONG	594	3.1	3.2	3.2
	Instituțiile de cercetare	621	3.2	3.2	3.2
	Motoarele de căutare online	817	3.1	3.2	3.2
	Alte surse	14	3.7	3.7	3.7
Punctualitate	Media electronică	827	3.0	3.1	3.0
	Media tradițională	721	2.9	3.0	3.0
	Ministere/ instituții publice	763	3.0	3.1	3.1
	Biroul Național de Statistică	716	2.9	2.9	2.9
	Organizațiile internaționale	590	3.3	3.2	3.2
	Organizațiile non-guvernamentale - ONG	572	3.1	3.0	3.1
	Instituțiile de cercetare	601	3.1	3.1	3.1
	Motoarele de căutare online	792	3.1	3.1	3.1
	Alte surse	14	3.4	3.1	3.3
Accesibilitate	Media electronică	844	3.6	3.6	3.6
	Media tradițională	737	3.4	3.5	3.5
	Ministere/ instituții publice	769	3.3	3.3	3.3
	Biroul Național de Statistică	720	3.3	3.3	3.3
	Organizațiile internaționale	608	3.3	3.3	3.3

		N	Masculin	Feminin	Total
	Organizațiile non-guvernamentale - ONG	600	3.3	3.2	3.2
	Instituțiile de cercetare	624	3.1	3.1	3.1
	Motoarele de căutare online	821	3.6	3.6	3.6
	Alte surse	14	3.6	3.4	3.5
Claritate	Media electronică	837	3.3	3.4	3.4
	Media tradițională	730	3.3	3.4	3.4
	Ministere/ instituții publice	766	3.2	3.4	3.3
	Biroul Național de Statistică	719	3.3	3.3	3.3
	Organizațiile internaționale	604	3.3	3.3	3.3
	Organizațiile non-guvernamentale - ONG	594	3.3	3.2	3.2
	Instituțiile de cercetare	618	3.2	3.3	3.3
	Motoarele de căutare online	819	3.3	3.4	3.4
	Alte surse	14	3.6	3.7	3.6
Coerență și comparabilitate	Media electronică	822	2.8	2.8	2.8
	Media tradițională	717	2.7	2.7	2.7
	Ministere/ instituții publice	753	3.1	3.1	3.1
	Biroul Național de Statistică	548	3.0	3.0	3.0
	Organizațiile internaționale	595	3.3	3.2	3.2
	Organizațiile non-guvernamentale - ONG	585	3.1	3.1	3.1
	Instituțiile de cercetare	610	3.2	3.1	3.2
	Motoarele de căutare online	802	3.0	3.0	3.0
	Alte surse	14	3.7	2.9	3.3

Anexa 11: MDN. Formatul de prezentare a datelor statistice accesat în sursele utilizate, %

	N	Masculin	Feminin	Rezultate generale
Tabele cu cifre	755	86	81	83
Diagrame și grafice	590	73	61	65
Infografice	358	44	37	39
Instrumente interactive	372	44	39	41
Rapoarte, note informative	722	78	80	79
Oral, spre ex. la telefon	383	44	41	42
Alta	33	3	4	4
NR	3	1	0	0

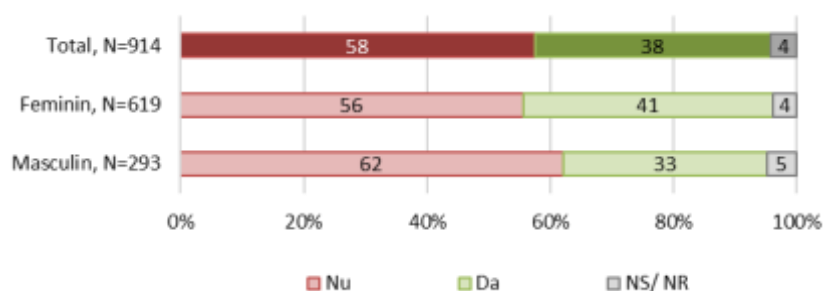
Anexa 12: Aprecierea măsurii în care BNS-ul își îndeplinește misiunea, %

	N	Masculin	Feminin	Total
Păreră actuală	824	2.8	2.9	2.9
Păreră despre situația 3 ani în urmă	771	2.7	2.8	2.8

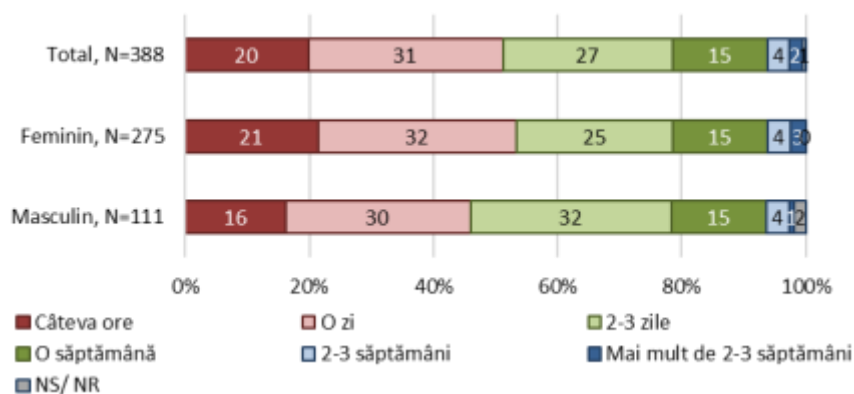
Anexa 13: MDN. Scopurile de accesare a informațiilor statistice de pe MSN, %

		N	Masculin	Feminin
Autoritățile publice centrale și locale, N=235	Analiza situației curente și dinamicii pentru luarea deciziilor	33	13	14
	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	20	7	8
	Pregătirea conferințelor/ comunicatelor de presă	24	7	11
	Dezvoltarea proiectelor pentru concursuri de granturi	16	4	8
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor, monitorizărilor a situației	45	16	20
	Organizare/ participare în evenimente comune	33	14	13
	Alte scopuri	0	0	0
ONG, centru analitic, cercetător, N=195	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	17	12	7
	Pregătirea conferințelor/ comunicatelor de presă	35	25	13
	Dezvoltarea proiectelor pentru concursuri de granturi	31	24	11
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor, monitorizărilor a situației	35	22	15
	Organizați/ participați evenimente ce se referă la MSN	5	5	1
	Alte scopuri	29	24	9
Instituții de învățământ, N=116 CD, 70 Stud.46	Organizați/ participați evenimente ce se referă la MSN	7	15	2
	(Cadre did.) Dați studenților sarcini privind studierea situației de pe MSN	7	12	4
	(Cadre did.) Utilizați informații privind MSN pentru procesul didactic	16	18	12
	(Student) Primiți sarcini privind studierea situației din MSN	18	22	27
	(Student) Scrierea tezelor, lucrărilor individuale, pregătirea pentru conferințe	17	17	27
	Alte scopuri	2	0	4
Mass-media, N=60	Pregătiți materiale jurnalistice dedicate situației din MSN	25	47	40
	Organizați/ participați evenimente ce se referă la MSN	21	35	35
	Alte scopuri	1	6	0
Întreprindere, N=165	Analiza situației curente și dinamicii pentru luarea deciziilor	11	3	8
	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	8	3	6
	Analiza pieței și dezvoltarea planurilor de afaceri	10	3	7
	Căutarea informației privind tendere (licitații de selectare a furnizorului)	4	3	2
	Compania Dvs. are clienți în MSN	10	5	7
	Compania are furnizori/ parteneri de pe MSN	8	7	4
	Căutați clienți noi din MSN	7	3	5
	Căutați noi furnizori/ parteneri în MSN	3	2	2
Alte scopuri	2	0	2	
Org. Internațională, ambasadă, N=73	(Org. Int) Elaborarea unor proiecte de granturi	23	18	38
	Pregătirea unor conferințe de presă, comunicate de presă	20	23	30
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor și monitorizărilor	35	59	44
	Desfășurați vizite de serviciu în MSN	21	36	26
	Organizați/ participați evenimente ce se referă la MSN	24	27	36
	Alte scopuri	7	9	10

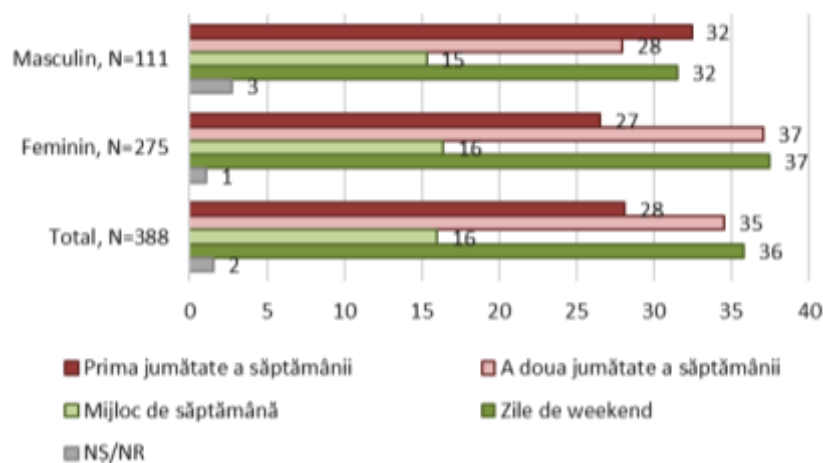
Anexa 14: MDN. Dorința de a participa într-o instruire cu privire la datele statistice, %

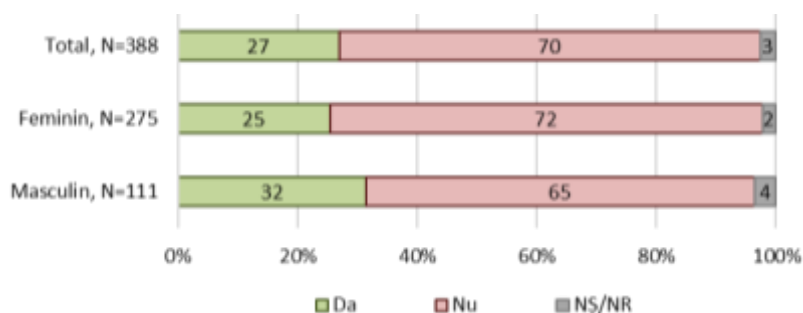
Anexa 15: MDN. Timpul pe care doritorii de a participa în instruire sunt gata să acorde pentru aceasta, %

Anexa 16: MDN. Perioada săptămânii când doritorilor de a participa în instruire le-ar fi comod să participe, %

Anexa 17: MDN. Disponibilitatea de a achita din cont propriu pentru instruire, %

ANEXE CU DATE REFERITOARE LA MALUL STÂNG AL NISTRULUI

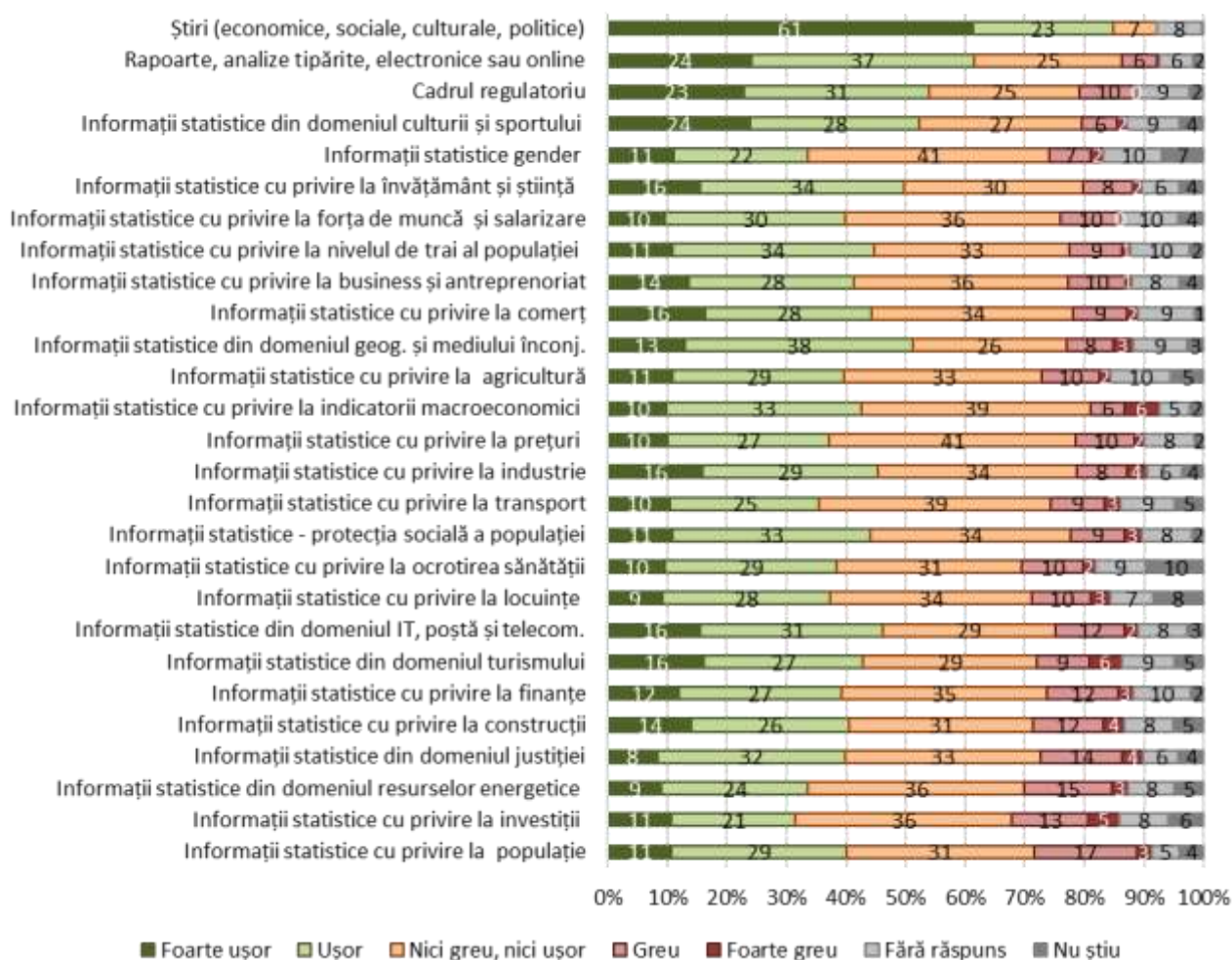
Anexa 18: Analiza factorială pentru identificarea grupelor de informații și date statistice (în funcție de frecvență de utilizare a acestora)

Rotated Component Matrix ^a				
	Component			
	1	2	3	4
Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconjurător	0.80	0.25	0.18	0.14
Informații statistice din domeniul turismului	0.74	0.31	0.10	0.13
Informații statistice cu privire la transport	0.74	0.53	0.06	-0.01
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	0.73	0.16	0.43	0.08
Informații statistice din domeniul TIC	0.70	0.39	0.23	0.08
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	0.70	0.48	0.18	0.00
Informații statistice gender (privind situația femeilor și bărbaților)	0.70	0.39	0.24	-0.11
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	0.63	0.34	0.29	0.18
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	0.62	0.31	0.54	-0.07
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	0.62	0.32	0.44	-0.16
Informații statistice cu privire la populație	0.59	0.27	0.55	-0.17
Informații statistice cu privire la agricultură	0.59	0.55	0.28	0.07
Informații statistice cu privire la comerț exterior și intern	0.24	0.84	0.26	0.06
Informații statistice cu privire la business și antreprenariat	0.29	0.78	0.30	0.05
Informații statistice cu privire la finanțe	0.32	0.77	0.35	0.05
Informații statistice cu privire la prețuri	0.30	0.77	0.31	0.04
Informații statistice cu privire la investiții	0.46	0.74	0.20	-0.01
Informații statistice cu privire la industrie	0.49	0.70	0.29	0.00
Informații statistice cu privire la construcții	0.60	0.63	0.08	-0.07
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	0.42	0.60	0.44	0.06
Informații statistice cu privire la locuințe	0.55	0.58	0.24	-0.06
Cadrul regulator	0.00	0.36	0.68	0.11
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	0.23	0.21	0.63	0.36
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	0.57	0.29	0.60	-0.13
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	0.55	0.27	0.60	-0.14
Informații statistice din domeniul justiției	0.44	0.40	0.53	0.05
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	0.04	0.03	0.06	0.89
Extraction Method: Principal Component Analysis.				
Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.				
a. Rotation converged in 8 iterations.				

Mediile coeficienților de regresie din analiza factorială în funcție de segmente detaliate

	REGR factor score 1 for analysis 1	REGR factor score 2 for analysis 1	REGR factor score 3 for analysis 1
	Mean	Mean	Mean
Administrația centrală de facto	-0.58	-0.16	0.72
Administrația locală de facto	-0.27	0.36	-0.22
ONG	0.33	-0.05	0.14
Centre analitice, cercetători	0.31	0.23	0.08
Instituții de învățământ	0.20	-0.37	0.00
Mass-media	0.11	-0.11	0.44
Întreprinderi	-0.23	0.13	-0.27
Organizații internaționale	1.35	0.86	0.09

Anexa 19: Gradul de ușurință a găsirii diferitor tipuri de informații, N=346, %

Anexa 20: Analiza factorială pentru identificarea grupelor de informații și date statistice în funcție de surse din care acestea de obțin

Rotated Component Matrix ^a				
	Component			
	1	2	3	4
Alte mijloace de informare	0.91	-0.13	0.07	-0.08
Date statistice și informații publicate pe site-ul Serviciului de Statistică	0.72	0.23	0.15	0.12
Solicitări către ramurile executive de facto	0.65	-0.03	0.36	0.42
Solicitări către instituțiile de cercetare	0.60	0.43	0.09	-0.04
Motoare de căutare online	0.53	-0.18	0.52	-0.36
Informații publicate oferite de către instituțiile de cercetare	-0.01	0.87	0.26	0.17
Informații publicate oferite de către organizațiile internaționale	0.02	0.87	0.31	0.05
Informații publicate oferite de către ONG	0.49	0.71	-0.09	0.35
Informații ale ramurilor executive de facto publicate	0.27	0.12	0.85	0.09
Media tradițională	0.06	0.48	0.74	-0.05
Media electronică	0.16	0.38	0.61	0.00
Solicitări către Serviciul de Statistică	-0.09	0.09	0.59	0.58
Solicitări către ONG	0.34	0.04	-0.21	0.78
Solicitări către organizațiile internaționale	-0.26	0.42	0.23	0.68
Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.				
a. Rotation converged in 12 iterations.				

Analiza mediilor coeficienților de regresie din analiza factorială în funcție de segmente

	REGR factor score 1 for analysis 3	REGR factor score 2 for analysis 3	REGR factor score 3 for analysis 3	REGR factor score 4 for analysis 3
	Mean	Mean	Mean	Mean
Administrația centrală de facto	1.35	-0.10	0.60	2.29
Administrația locală de facto	-0.65	-0.26	-0.10	-0.74
Centre analitice, cercetători	-0.18	0.32	-0.15	-0.49
Instituții de învățământ	0.03	0.01	0.29	-0.13
Mass-media	-0.48	0.11	-1.10	0.45
Întreprinderi	0.16	-0.14	-0.12	0.27
Organizații internaționale				
ONG				

Anexa 21: MSN. Profilul participanților în cercetare, %

		N	Administrația centrală și locală de facto	ONG, centre analitice, cercetători	Instituții educaționale	Mass- media	Întreprinderi	Org. Internaț.	Total
Sex	Masculin	132	8	17	31	8	36	1	100
	Feminin	214	13	18	25	11	33	0	100
Vârsta	18-25	77	5	18	61	3	13	0	100
	26-35	107	15	21	17	8	38	0	100
	36-45	102	10	13	20	15	42	1	100
	46-55	42	14	14	19	12	40	0	100
	56-67	16	6	31	6	19	38	0	100
	67+	2	0	0	50	50	0	0	100
Studii	Gimnazial, Medii incomplete	0	0	0	0	0	0	0	0
	Liceal, mediu general	17	0	18	76	0	6	0	100
	Secundar profesional	12	0	0	25	8	67	0	100
	Mediu de specialitate	53	4	6	21	4	66	0	100
	Superior	250	13	21	25	12	28	0	100
	Studii post-universitare	13	15	15	46	8	15	0	100
	(nu citiți) NȘ/FR	1	0	100	0	0	0	0	100

Anexa 22: MSN. Frecvența de utilizare a diferitor tipuri de date, %

	Masculin							Feminin						
	Nu utilizez	Anual sau mai rar	De 2 ori pe an	Trimestrial	Lunar	Săptămănal	Zilnic	Nu utilizez	Anual sau mai rar	De 2 ori pe an	Trimestrial	Lunar	Săptămănal	Zilnic
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	2	1	0	3	2	18	75	2	1	1	1	3	14	76
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	25	6	3	8	17	24	17	23	4	3	9	16	27	18
Cadrul regulatoriu	26	7	5	16	19	10	17	35	8	4	15	15	10	12
Informații statistice din domeniul justiției	46	12	5	14	10	8	5	45	7	4	16	17	9	3
Informații statistice cu privire la populație	43	10	13	7	14	10	4	31	20	12	17	12	6	3
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	48	8	11	7	12	8	5	35	14	11	16	12	9	4
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	36	10	8	13	17	11	6	26	14	8	17	16	14	5
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	35	10	10	11	17	10	6	28	10	7	16	24	9	6
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	44	6	10	11	12	12	5	31	13	8	15	15	12	7
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	40	13	11	10	9	13	4	33	14	9	10	22	8	5
Informații statistice gender	61	11	6	7	8	6	2	45	19	7	11	10	5	3
Informații statistice cu privire la locuințe	50	9	13	6	11	10	2	49	11	12	9	11	3	4
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	48	8	6	7	14	8	8	40	10	8	9	15	9	9
Informații statistice cu privire la business și antreprenariat	37	8	9	12	14	13	8	36	10	10	11	17	11	6
Informații statistice cu privire la industrie	42	7	10	9	13	12	7	44	8	13	10	10	11	4
Informații statistice cu privire la comerț	38	5	9	14	13	13	8	34	11	12	11	10	16	7
Informații statistice cu privire la prețuri	39	3	7	15	14	16	7	34	10	7	13	14	15	8
Informații statistice cu privire la finanțe	38	7	8	14	11	14	9	36	12	4	14	11	17	6
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	43	6	6	10	19	8	6	41	13	8	11	11	12	3
Informații statistice cu privire la investiții	51	5	6	14	11	6	6	52	10	7	17	5	7	2
Informații statistice cu privire la construcții	53	3	11	9	11	9	3	56	12	9	8	4	8	2
Informații statistice cu privire la transport	54	8	10	11	7	7	2	52	12	8	12	8	6	2
Informații statistice din domeniul turismului	49	11	6	9	14	9	2	47	15	10	10	9	7	2
Informații statistice din domeniul TI, poștă și telecomunicații	48	11	8	9	10	9	5	41	12	5	18	9	10	5
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	53	6	9	7	12	10	2	52	12	9	7	8	9	2
Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconj.	46	8	8	12	14	10	2	41	14	6	15	10	11	3
Informații statistice cu privire la agricultură	48	4	8	14	11	8	7	44	15	7	14	10	6	3

Anexa 23: MSN. Ușurința găsirii datelor statistice, puncte (1=foarte ușor și 5=foarte greu)

	N	Masculin	N	Feminin
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	121	1.5	181	1.4
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	90	2.1	133	2.2
Cadrul regulatoriu	82	2.2	101	2.3
Informații statistice din domeniul justiției	63	2.7	88	2.7
Informații statistice cu privire la populație	67	2.6	113	2.8
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	56	2.5	97	2.6
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	74	2.5	112	2.6
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	77	2.4	110	2.5
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	66	2.4	107	2.4
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	71	2.4	110	2.7
Informații statistice gender	40	2.3	79	2.7
Informații statistice cu privire la locuințe	57	2.5	72	2.8
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	58	2.3	92	2.2
Informații statistice cu privire la business și antreprenariat	75	2.5	99	2.5
Informații statistice cu privire la industrie	68	2.5	86	2.5
Informații statistice cu privire la comerț	76	2.4	103	2.5
Informații statistice cu privire la prețuri	70	2.6	102	2.7
Informații statistice cu privire la finanțe	73	2.5	98	2.7
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	70	2.5	91	2.7
Informații statistice cu privire la investiții	56	2.7	72	2.9
Informații statistice cu privire la construcții	55	2.6	63	2.6
Informații statistice cu privire la transport	53	2.5	71	2.7
Informații statistice din domeniul turismului	59	2.7	80	2.4
Informații statistice din domeniul TI, poștă și telecomunicații	61	2.5	93	2.5
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	54	2.6	71	2.9
Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconj.	65	2.4	92	2.4
Informații statistice cu privire la agricultură	59	2.5	81	2.6

Anexa 24: MSN. Scopuri de utilizare a datelor statistice, %

		Masculin		Feminin	
		Nu	Da	Nu	Da
Administrația centrală și locală de facto, N=37	Analiza situației curente și dinamicii pentru luarea deciziilor	30	70	56	44
	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	80	20	89	11
	Pregătirea conferințelor/ comunicatelor de presă	80	20	70	30
	Dezvoltarea proiectelor pentru concursuri de granturi	100	0	96	4
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor, monitorizărilor a situației	30	70	63	37
	Alte scopuri	100	0	100	0
	NR	70	30	59	41
ONG, centru analitic, cercetător, N=61	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	55	45	62	38
	Pregătirea conferințelor/ comunicatelor de presă	64	36	41	59
	Dezvoltarea proiectelor pentru concursuri de granturi	64	36	69	31
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor, monitorizărilor a situației	59	41	56	44
	Alte scopuri	95	5	97	3
	NR	73	27	82	18
Instituții de învățământ, N=49 CD, 46 - stud.	(Cadre did.) Dați studenților sarcini privind studierea situației de pe MSN	44	56	35	65
	(Cadre didactice) Utilizați informații de pe MSN pentru procesul didactic	39	61	29	71
	(Student) Primiți sarcini privind studierea situației de pe MSN pentru a discuta la lecție	48	52	30	70
	(Student) Scrierea tezelor, lucrărilor individuale, pregătirea pentru conferințe	35	65	30	70
	Alte scopuri	100	0	100	0
	NR	78	22	83	17
Mass-media, N=35	Pregătiți materiale jurnalistice dedicate situației de pe MSN	27	73	29	71
	Alte scopuri	91	9	96	4
	NR	82	18	75	25
Întreprinderi, N=117	Analiza situației curente și dinamicii pentru luarea deciziilor	32	68	54	46
	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	62	38	84	16
	Analiza pieței și dezvoltarea planurilor de afaceri	51	49	61	39
	Căutarea informației privind tendere (licitații se selectare a furnizorului)	79	21	81	19
	Alte scopuri	98	2	99	1
	NR	74	26	56	44
Org. Internațional e, N=1	(Org. Int) Elaborarea unor proiecte de granturi	0	100	0	0
	Pregătirea unor conferințe de presă, comunicate de presă	100	0	0	0
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor și monitorizărilor	100	0	0	0
	Alte scopuri	100	0	0	0

Anexa 25: MSN. Surse din care se preiau datele în funcție de tipul datelor, %

	Masculin										
	Media electronică	Media tradițională	Ramuri executive de facto	Serviciul de statistică	Org. internaț.	ONG	Instituțiile de cercetare	Motoare de căutare online	Alte site-uri	Alta	NR
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	87	53	23	12	7	3	5	45	0	2	6
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	35	23	39	32	8	3	3	33	1	1	14
Cadrul regulatoriu	30	15	39	12	3	4	2	24	1	0	20
Informații statistice din domeniul justiției	24	19	28	19	5	3	5	23	0	0	24
Informații statistice cu privire la populație	29	26	26	27	5	3	4	22	0	1	21
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	25	26	22	21	4	3	4	26	0	1	21
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salarizare	28	21	29	26	3	5	5	24	0	100	0
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	30	24	25	28	3	2	5	22	0	1	15
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	27	23	24	22	3	3	5	20	0	3	23
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	24	27	29	26	5	1	4	18	0	0	18
Informații statistice gender	24	19	17	16	9	5	3	28	0	0	21
Informații statistice cu privire la locuințe	15	10	21	21	4	3	6	27	0	1	30
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	30	15	23	15	5	1	3	26	0	1	22
Informații statistice cu privire la business și antreprenoriat	27	20	30	24	7	5	12	30	1	1	17
Informații statistice cu privire la industrie	26	22	22	25	5	4	7	27	0	0	19
Informații statistice cu privire la comerț	21	17	32	27	4	6	7	20	0	1	23
Informații statistice cu privire la prețuri	19	17	29	26	4	2	5	26	0	0	25
Informații statistice cu privire la finanțe	24	21	29	25	4	2	5	21	1	0	19
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	20	22	32	28	8	3	1	28	1	1	18
Informații statistice cu privire la investiții	21	24	22	21	7	3	3	25	1	0	24
Informații statistice cu privire la construcții	15	21	18	27	6	1	3	27	0	0	21
Informații statistice cu privire la transport	20	17	17	23	6	2	3	25	0	0	22
Informații statistice din domeniul turismului	22	18	21	21	11	4	7	29	0	0	19
Informații statistice din domeniul TI, poștă și telecomunicații	23	23	10	21	6	1	3	31	0	1	20
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	19	28	19	19	4	1	1	32	0	0	21
Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconjurător	20	19	27	26	11	9	5	30	0	1	20
Informații statistice cu privire la agricultură	26	24	29	28	6	4	7	26	0	0	18

	Feminin										
	Media electronică	Media tradițională	Ramuri executive de facto	Serviciul de statistică	Org. internaț.	ONG	Instituțiile de cercetare	Motoare de căutare online	Alte site-uri	Alta	NR
Știri (economice, sociale, culturale, politice)	82	58	26	8	4	4	6	58	0	0	5
Rapoarte, analize tipărite, electronice sau online	48	22	33	12	3	4	7	33	0	1	19
Cadrul regulatoriu	44	23	31	5	3	3	3	21	0	1	26
Informații statistice din domeniul justiției	37	16	24	9	2	2	7	27	1	0	23
Informații statistice cu privire la populație	39	26	20	18	3	2	2	26	1	1	22
Informații statistice cu privire la ocrotirea sănătății	46	29	28	11	1	1	3	34	1	0	15
Informații statistice cu privire la forța de muncă și salariz	40	22	23	13	1	2	1	27	0	100	0
Informații statistice cu privire la nivelul de trai al populației	36	22	22	13	1	1	1	26	0	0	24
Informații statistice cu privire la învățământ și știință	42	23	24	9	1	1	2	29	0	0	25
Informații statistice din domeniul protecției sociale a populației	41	29	26	11	1	2	1	29	0	0	22
Informații statistice gender	33	18	10	10	1	3	1	43	0	0	23
Informații statistice cu privire la locuințe	30	13	14	10	1	2	2	22	0	0	38
Informații statistice din domeniul culturii și sportului	45	22	16	8	1	1	1	34	0	0	23
Informații statistice cu privire la business și antreprenoria	37	21	15	10	2	3	3	29	0	0	29
Informații statistice cu privire la industrie	32	21	15	9	2	2	3	22	0	0	31
Informații statistice cu privire la comerț	41	22	15	8	1	1	3	28	0	0	30
Informații statistice cu privire la prețuri	37	23	19	10	1	1	1	29	0	0	28
Informații statistice cu privire la finanțe	29	24	19	10	0	1	1	28	0	0	28
Informații statistice cu privire la indicatorii macroeconomici	28	20	22	12	2	1	5	30	0	1	28
Informații statistice cu privire la investiții	29	17	13	12	3	1	3	29	0	0	30
Informații statistice cu privire la construcții	30	17	10	9	0	1	3	26	0	0	32
Informații statistice cu privire la transport	33	13	9	8	0	2	3	29	0	0	33
Informații statistice din domeniul turismului	39	18	11	11	4	3	0	41	0	2	25
Informații statistice din domeniul TI, poștă și telecomunicații	34	24	15	8	1	3	2	34	0	0	27
Informații statistice din domeniul resurselor energetice	22	21	14	8	1	1	2	29	0	0	31
Informații statistice din domeniul geografiei și mediului înconjurător	29	20	12	9	3	8	2	38	0	0	25
Informații statistice cu privire la agricultură	32	21	18	10	1	3	2	30	0	0	31

Anexa 26: MSN. Evaluarea surselor de informare în funcție de criteriile de evaluare, %

		Masculin		Feminin	
		Media	N	Media	N
Încredere	Media electronică	2.9	129	2.9	209
	Media tradițională	2.4	129	2.6	208
	Ramurile executive de facto	2.6	129	2.6	206
	Serviciul de Statistică	2.1	127	2.0	209
	Organizațiile internaționale	1.6	130	1.9	200
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	1.4	130	1.6	202
	Instituțiile de cercetare	1.7	124	2.0	202
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	2.4	127	2.6	211
Relevanță	Media electronică	3.4	130	3.4	210
	Media tradițională	2.8	129	3.1	208
	Ramurile executive de facto	2.6	127	2.6	201
	Serviciul de Statistică	2.1	128	1.9	205
	Organizațiile internaționale	1.6	125	1.9	202
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	1.5	124	1.6	204
	Instituțiile de cercetare	1.8	121	2.1	200
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	2.9	128	3.1	206
Acuratețea informației	Media electronică	2.7	128	2.7	205
	Media tradițională	2.3	126	2.5	203
	Ramurile executive de facto	2.4	125	2.4	192
	Serviciul de Statistică	1.9	125	1.8	202
	Organizațiile internaționale	1.5	122	1.8	193
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	1.3	123	1.5	195
	Instituțiile de cercetare	1.6	118	2.0	195
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	2.4	124	2.5	194
Oportunitatea informației	Media electronică	3.3	127	3.3	210
	Media tradițională	2.7	125	3.0	204
	Ramurile executive de facto	2.4	123	2.5	195
	Serviciul de Statistică	2.0	126	1.8	202
	Organizațiile internaționale	1.6	123	1.9	192
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	1.4	122	1.6	197
	Instituțiile de cercetare	1.7	117	1.9	188
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	2.8	126	3.2	201
Punctualitate	Media electronică	3.2	126	3.2	203
	Media tradițională	2.7	124	3.0	204
	Ramurile executive de facto	2.4	120	2.4	189
	Serviciul de Statistică	2.0	124	1.8	200
	Organizațiile internaționale	1.5	118	1.8	187
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	1.3	120	1.5	185
	Instituțiile de cercetare	1.6	115	1.9	178
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	2.7	123	3.1	198
Accesibilitate	Media electronică	3.5	127	3.5	210
	Media tradițională	3.0	125	3.4	207
	Ramurile executive de facto	2.5	125	2.5	193
	Serviciul de Statistică	2.0	125	1.7	199
	Organizațiile internaționale	1.5	120	1.8	190
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	1.4	120	1.6	193
	Instituțiile de cercetare	1.6	117	1.8	191
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	3.0	129	3.4	202
Claritate	Media electronică	3.3	129	3.4	211
	Media tradițională	2.8	127	3.3	208
	Ramurile executive de facto	2.5	128	2.6	193
	Serviciul de Statistică	2.0	126	1.8	201

		Masculin		Feminin	
		Media	N	Media	N
	Organizațiile internaționale	1.6	124	1.8	194
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	1.4	124	1.7	194
	Instituțiile de cercetare	1.8	121	2.1	191
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	2.9	130	3.3	202
Coerență și comparabilitate	Media electronică	3.1	124	3.1	199
	Media tradițională	2.6	122	2.9	201
	Ramurile executive de facto	2.4	122	2.4	194
	Serviciul de Statistică	2.0	125	1.9	198
	Organizațiile internaționale	1.7	122	1.9	189
	Organizațiile nonguvernamentale (ONG)	1.5	124	1.7	195
	Instituțiile de cercetare	1.7	117	2.1	187
	Motoare de căutare online: Google, Yandex, Yahoo etc.	2.6	124	2.9	191

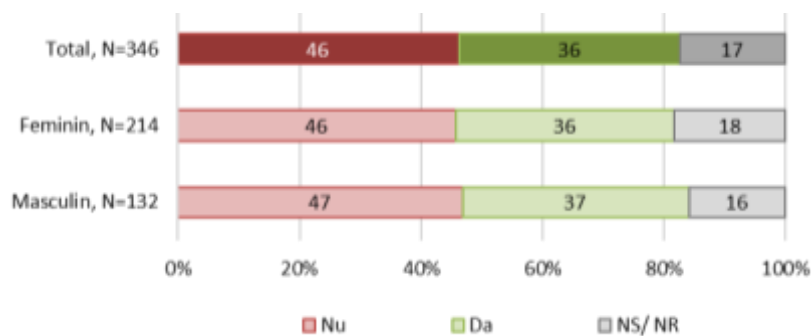
Anexa 27: MSN. Formatul de prezentare a datelor accesat în sursele utilizate, %

	Total	Masculin	Feminin
Tabele cu cifre	228	67	65
Diagrame și grafice	149	42	43
Infografice	76	28	18
Instrumente interactive	76	23	21
Rapoarte, note informative	254	73	73
Oral - spre ex. la telefon	112	30	34
Alta	14	4	4
NR	17	3	6

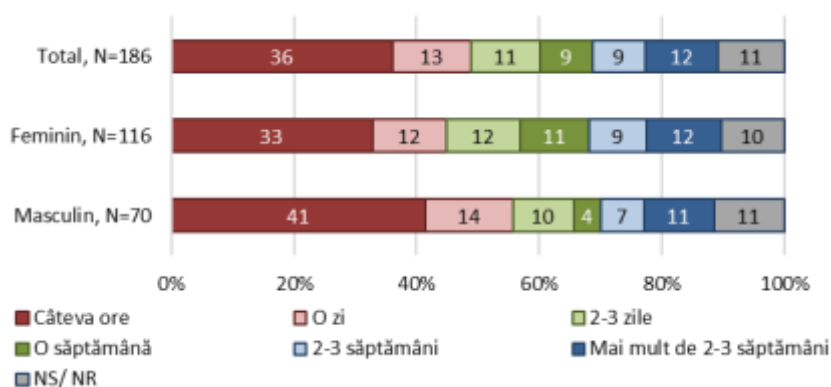
Anexa 28: MSN. Scopurile de accesare a informațiilor statistice de pe MDN, %

		N	Masculin	Feminin
Administrația centrală și locală de facto, N=37	Analiza situației curente și dinamicii pentru luarea deciziilor	12	50	26
	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	3	10	7
	Pregătirea conferințelor/ comunicatelor de presă	3	10	7
	Dezvoltarea proiectelor pentru concursuri de granturi	0	0	0
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor, monitorizărilor a situației	11	50	22
	Organizare/ participare în evenimente comune	4	10	11
	Alte scopuri	0	0	0
ONG, centru analitic, cercetător, N=61	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	21	36	33
	Pregătirea conferințelor/ comunicatelor de presă	23	41	35
	Dezvoltarea proiectelor pentru concursuri de granturi	17	36	23
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor, monitorizărilor a situației	19	41	25
	Organizați/ participați evenimente ce se referă la dreapta Nistrului	10	23	13
	Alte scopuri	0	0	0
Instituții de învățământ, N=95	Organizați/ participați evenimente ce se referă la MDN	22	44	45
	(Cadre did.) Dați studenților sarcini privind studierea situației de pe MDN	26	44	58
	(Cadre did.) Utilizați informații privind MDN pentru procesul didactic	25	44	55
	(Student) Primiți sarcini privind studierea situației din dreapta Nistrului	14	22	39
	(Student) Scrierea tezelor, lucrărilor individuale, pregătirea pentru conferințe	18	39	39
	Alte scopuri	0	0	0
	Alte scopuri	0	0	0
Mass-media, N=35	Pregătiți materiale jurnalistice dedicate situației din dreapta Nistrului	16	45	46
	Organizați/ participați evenimente ce se referă la dreapta Nistrului	7	18	21
	Alte scopuri	0	0	0
Întreprindere, N=117	Analiza situației curente și dinamicii pentru luarea deciziilor	29	34	19
	Dezvoltarea unor modele econometrice, prognoze	12	21	3
	Analiza pieței și dezvoltarea planurilor de afaceri	23	30	13
	Căutarea informației privind tendere (licitații se selectare a furnizorului)	12	17	6
	Compania Dvs. are clienți în partea dreaptă a Nistrului	13	19	6
	Compania are furnizori/ parteneri în partea dreapta a Nistrului	15	21	7
	Căutați clienți noi din partea dreaptă a Nistrului	13	17	7
	Căutați noi furnizori/ parteneri în partea dreaptă a Nistrului	13	17	7
	Alte scopuri	1	0	1
Org. Internațională, N=1	(Org. Int) Elaborarea unor proiecte de granturi	1	100	0
	Pregătirea unor conferințe de presă, comunicate de presă	1	100	0
	Pregătirea rapoartelor, evaluărilor și monitorizărilor	1	100	0
	Desfășurați vizite de serviciu în partea dreaptă a Nistrului	1	100	0
	Organizați/ participați evenimente ce se referă la dreapta Nistrului	0	0	0
	Alte scopuri	0	0	0

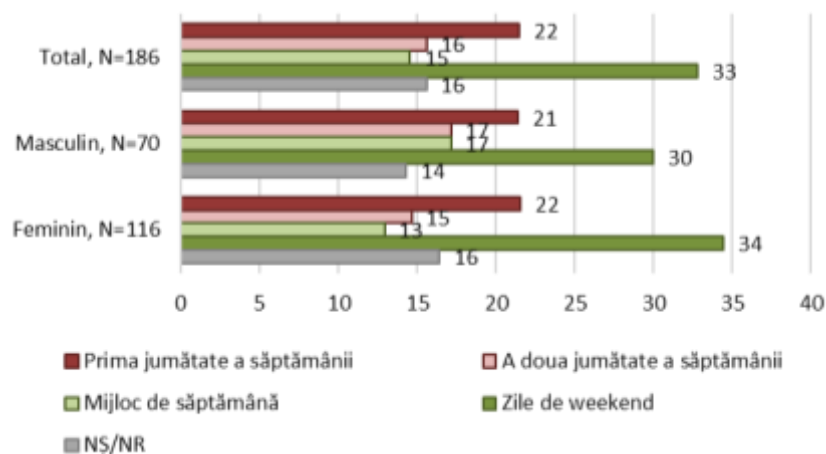
Anexa 29: MSN. Dorința de a participa într-o instruire cu privire la datele statistice, %

Anexa 30: MSN. Timpul pe care doritorii de a participa în instruire sunt gata să acorde pentru aceasta, %

Anexa 31: MSN. Perioada săptămânii când doritorilor de a participa în instruire le-ar fi comod să participe, %

Anexa 32: MSN. Disponibilitatea de a achita din cont propriu pentru instruire, %

